نشریهٔ انستیتوی استانبول

مجموعهٔ منشآت

حامد

متعلق بدورهٔ سلطان محمد فاتح

باهتمام

نجاتی لوغال و عدنان ارزی

استانبول : مطبعهٔ استانبول

۱۹۵۶

I.

الحمد لله الذى خلق الارواح والاشباح وجعل نسب المحبة سبب الصلاح والنجاح
وصير قلوب المحبين كمشكاة فيها مصباح يتلألأ ضؤ الهداية منه ونور الفلاح، والصلوة
على النبى المبعوث للاصلاح والانجاح وعلى آله واصحابه فى الصباح والرواح
وبعد اهدى تحيةً فايحةً فاتحةً يعطر الاكوان نشرها ودعوةً مستجابةً مستطابةً
يسفر وجوه المقاصد بشرها الى الجناب الاعزى الاورعى الاروعى وحاوى فنون
المعالى والمفاخر جامع شجون المناقب والمآثر مستعبد الاحرار بالالطاف ومستبعد
الجور والاعتساف مالك نواصى الاقبال سالك | اقاصى الاقبال ذى الطول البادخ 2a
والمجد الشامخ سباق غايات العزة القعاء حايز قصبات السبق فى مضمار الايالة الشماء
ساحب اذيال الفخار صاحب آيات الوقار مدبر الامور الجمهور بالراى الصائب
متمم مهام الانام بالفكر الثاقب وضاع ابجد المحامد و ابن[1] بجدتها طلاع انجد
المكارم وصارم نجدتها رافع اعلام المروة على قنة قبة الخضراء ناصب الوية السيادة
على اعلا بقاع الاعتلاء المخصوص باللطف الخفى من خضرة بارى النسم اعنى الوالد
الاعز الاكرم الاعظم ما برحت حياض آماله مترعة[2] ولا فنيت[3] رياض اقباله
ممرعة ولا زالت ساحاته عن المخافات محروسة وارجاؤه[4] بالرخاء والراحات مأنوسةً
وانهى الى ضميره المنير وخاطره الخطير العاطر الزاهر الذى هو مهب نسايم العناية
الابدية ومهبط | انوار السعادة السرمدية ان سلسلة الوداد بين الجانبين مبرمةً 2b
ورابطة الاتحاد من كل الجهات مستحكمةً ومشارع خلوص طويتنا سافيةً و مذارع[5]
صفاء رويتنا ضافيةً بحيث لايكدره عوارض الازمان ولا يبليه طوارق الملوان
وشاهد مودتنا قد وضع رسم شهادته وكتب واثبت مقدمات اخلاصنا محكم له
قاضى المحبة بالموجب بوجه لا يتصور المرافعة ولا يتخيل فى خصوصه الممانعةً وان درر
فرائد اوصافه شنفت آذاناً « والاذن تعشق قبل العين احيانا »[6] فاصدرنا هذه المفاوضة
اللطيفة والمنافثة الشريفة الى جنابه الرفيع المنيع الذى ملئت بصيت مكرماته
الاطراف وبميامن مبراته الاكناف فاتحاً ابواب المراسلات وسالكاً مسالك المواسات

---

[1] ابن : ابى N ‖ [2] مترعة : مترغة N ‖ [3] فنيت : فتيت N ‖ [4] ارجاؤه : ارخاؤه N ‖
[5] مذارع : مدارع N ‖ [6] « والاذن ... احيانا » : المصراع

3a ومبدياً لعلمه الكريم ان المرحوم المغفور له ابراهيم بك | بن قرمان لما خرج
من دار البوار ودرج الى رحمة ربه الغفار وبقيت احوال مملكته سدىً حتى
كاد ان يفترس اهلها ايرى الردى[1] انعطفت اعنة عزايم نواب حضرت سلطاننا
وفى كل الامور برهاننا بسط الله تعالى ظله الوارف وافاض على العالمين سجال
عدله المترادف الى استخلاص تلك الممالك بقلاعها وبقاعها وعهادها ووهادها
لا صلاح مناهج اهليها اقاصيها وادانيها فلما ورد من الجناب الاعلى اعلاه الله تعالى
صحيفة الخلوص فى هذا الخصوص المبنية على عين التحابب[2] والمنبية عن محض
التصابب طويت صحايف هذه الطوية وزويت صحايف (!) تلك الروية تاكيداً
لمعانى المصافات وتأييداً لمبانى الموافات الثابة بين السدتين الرفيقين من سوابق الايام
3b وسوالف الاعوام | وتحرز (اً) عن مباشرة اسبابٍ يتوهم منها المبارات ويتفهم منها
المنافات ثم لا يخفى على ارائه الصائبة وافكاره الثاقبة ان الاعز الاجل الامجد
والقرم المبجل الاسعد ملك الاعالى والاماجد حاوى المعالى المحامد ذا الحسب
الظاهر حلاصة اولاد ذوالقادر المخصوص بعون الملك البار الامير الكبير شهسوار
ادام الله تعالى معاليه وقرن بالنجح ايامه ولياليه من اخص متشبثى اذيال الدولة
الباهرية ارثاً واكتساباً واخلص عباد السلطنة القاهرية انتصاباً وانتساباً عظام
اجداده بهذه النسبة ثبتت ولحوم ابائه بتلك النعمة نبتت وانه متصف بصفات سنية
وسمات بهية يتبلج نور الامارة من جبهته الغراء ويتأرج شذى الايالة من وجنته
4a الزهراء مع انه اظهر الخدمات الوافرة والعبوديات المتكاثرة | فى عتبة سلطاننا
خلد الله سبحانه ملكهو صرف جهده بقوم « يجاهدون فى سبيل الله ولا يخافون »[3]
وبذل جده مع حزب الله « الا ان حزب الله هم المفلحون »[4] فلما انتقل اخوه
المرحوم ملك ارسلان عليه الرحمة والغفران من دار هوان الى بيت الجنان توجه
الامير المزبور صوب ولاية ابيه وجده واخيه متمسكا بعروة السلطنة القاهرية
ومتشبثا باذيال الدولة الزاهرية لتقديم اداء مراسم الخدمة وتجيل وظائف العبودية
فالمأمول من الطافه العميمة واعطافه الجسيمة ان ينظر الى اصلاح حاله بعين العناية
ويتوجه الى انجاح آماله مع فرط الحماية ويربيه عند المواقف الشريفة المنيفة على
مقتضى المفاوضة الصادره عن سدة هذه الحضرة السنية البهية ويمده بلطايف

[1] الردى: الرذى N || [2] التحابب: التجابب N || [3] « يجاهدون ... لايخافون » : قرآن ، ٥/٥٤ || [4] « الا ... المفلحون » : قرآن ، ٥٨/٢٢

4b الامداد ويسعده بعواطف الاسعاد | ليكون سببا لازدياد مواد الوداد والاتحاد فان
اغمضت عين الرضا عنه اوصرفت وجوه الارتضاء منه لا جرم يرجع الى هذا الجناب
صارماً عنه مراير الانتساب ويستدعى ان يخضر مراد مراده بسحاب الافضال
وسجال الاقبال فيتوهم ان يوهم هذا المعنى تكدر موارد التصافى وتفتر[1] مناهل
التوافى والله ثم والله ليس المقصود من هذه المباسطة الا استصلاح احوال الخلايق
واقتناص الاجر الجزيل من الخالق والمرتجى من محاسن اخلاق الكرام ان يلتفت
لفت هذا المرام على وجه يحصل[2] به ترفه احوال الانام ويرتفع منه مظنة ذلك
الايهام ويزداد به بواعث الايتلاف وروابط الالتفات الى قيام يوم القيام واعرض
الى خدمته من عرض الهدايا تبسى وسغراق والسلام على الدوام وصلى الله على
سيدنا محمد و آله اجمعين حرر فى اواخر آخر الربيعين من شهور سنة احدى
وسبعين و ثمانمائة در قسطنطنيه

(Milâdî 1466 senesi Kânunuevvel başları)

1 تفتر : تعز N || 2 يحصل : يحصل (بتشديد الصاد) N

II.

صورت مکتوب جم سلطان چلبی
الی اخیه سلطان بایزید خلد الله
ملکه وسلطانه

نظم سلك کاینات از گوهر تیغ تو باد
تا عرض را اختران در رشتهٔ جوهر کشند

تا پیرایه‌دار قدر بجلوه‌گاه سحر شاهد ماه‌روی خورشیدرا بر سریر سپهر شــاه سپاه پناه میگرداند وچهره‌گشای هوای ربیعی وخازن قوای طبیعی نو رسیدگان[1] ازهاررا از جامه‌خانهٔ تقدیر « انه علی کل شیء قدیر »[2] تجدید خلعتی مطرز بطراز « انا لفی خلق جدید »[3] ارزانی میدارند ، حضرت بهار دولت ونداوت ازهار معدلت حضرت فلك ابهت کیوان رفعت قمر بهجت خورشید اضائت زهره مسرت عطارد فطنت ریبندهٔ طالع وبخت شــایستهٔ تاج وتخت اسکندر قدر جم تمکین سلیمان مآب خسرو آیین

شعر :

شاهنشهی‌که زمرهٔ ارباب فضل را نجح امل ز کف کفیلش میسرست

بسط الله ظلان جلاله علی کافة العالمین عموماً وعلی مفارق المخلصین خصوصاً بنفشهٔ نسیمی‌که از مهب انفاس رحمانی با نفحات ریاض قدس همعنانی کرده باشد علی التوالی والترادف برتزاید وتضاعف باد ودوحهٔ سلطنت وسرحهٔ ایالتش در قوهٔ انتماء « اصلها ثابت وفرعها فی السماء[4] » رسیده اولیاء دولت مسرور واعداء حضرت منکوب ومقهور بحق ملك العفو الغفور

1 نورسیدگان : Bunun yerine نورسته‌گان kelimesi daha uygun düşerdi.
2 « انه ... قدیر » : قرآن ، ٦/٢٢ || 3 « انا لفی ... خلق جدید » : قرآن ، ١٣/٥
4 « اصلها ... فی السماء » : قرآن ، ١٤/٢٤

شعر :

وهذا دعاء لیس یحجب[1] روضةً ویبقی مدی الایام بالنور حالیا

دولتخواه کهین وهوا خواه کمین اسرار فر اخلاص‌را از اساریر جبههٔ اختصاص اشراق داده، خدماتی‌که در خلوص ونظافت | چون آب روان ودر صفا ولطافت a 6
چون روح وروان

شعر :

کروح او کراح فی زجاج سرت فی جسم معتدل المزاج

ودعوات صالحه ومستجاب‌که بقوادم وخوافیء اولی اجنحه همسر شده تا بعرش اجابت وبکنگرهٔ سدره اصابت طیران می نماید ، تحفهٔ جناب والا که مطاف ملاء اعلاست می ســازد وقرین امین روح الامین گردد، اما اشتیاق تقبیل انامل بحر فیضان نه دران مرتبه است‌که بزبان قلم عنبرین رقم درك آن توان نمود

شعر :

منی الیه اشتیاق لایحیط به وصف اللسان والقرطاس والقلم

بنا برین معنی دران باب اطناب نمیرود ودولت این امنیت که اسنی المطالب وانهی المآربست بر وجه اجمل محصل باد بنیه الامجاد بعده بلوح محفوظ خاطر عاطرکه بی ریب مشکوة الانوار عالم غیب است پوشــیده نیست‌که چون آثار سلطنت وجهانداری وانوار آفتاب دولت ابدپیوند ممالك‌آرای حضرت سلطنت پناه ظل الهی خلد الله سبحانه ملکه وسلطانه روز بروز مساعةً فساعةً بروجهی که در چشم عالمیان اظهر من الشمس وابین من فردیة الخمس است مترقی ومتضاعف ومترادف است لاجرم این موهبه عظمی وعطیهٔ کبری « وذلك فضل‌الله یؤتیه من یشاء »[2] چنین محرك سلسلهٔ ارادت عالیهٔ آنحضرت احضرها المیامن می شــود که ریاض هر دیار بنهال وازهار اقبال وســلسال عدل وجلال خود زین وفر یافته بروجه اکمل خضرت ونضارت وزینت ونداوت یابد ، حالیا مصداق این حال وشاهد این مقال

1 یحجب : یجذب N || 2 « وذلك ... یشاء » : قرآن ، ٥/٥٤

7a صورت قضیهٔ این بندهٔ دولتخواه است باسعاد وامداد همت آسمان | فسحت
خداوندم دام ظله الوارف این بندهٔ اصغررا بر مقتضی همت وعاطفت پادشاهی ایالت
ولایت اسفندیاررا بتمامها ارزانی فرموده بر موجب مصراع « ویصعد بالندی ضوء
الشموس » از حضیض خمول باوج قبول رسانیدند الحمدلله علی ذلك بل علی كل
حال ، پس‌چون وقوف خبر سار سلامت آن ذات ملكی الصفات واطلاع آن
اوضاع مرت بخش سدهٔ گردون ثبات جعلها الله راسخة البنیان ناشر الاركان
غرض اصلی ومقصود كلی بود برای حصول این مرام وایصال این پیغام كه
عرض كردن امثال این قضایا از مفترضات شرع خلت و واجبات سنن سنن
اخوت وعبودیت است فخر الخواص والمقربین مقبول العام والخاص طورخان
7b بیك طابی بصوب صواب جناب دولت مآب | سمت ارسال یافت ، متوقع از
كرم سلیقی ولطف حقیقیٔ مولوی آنست كه چون بوصول سعادت تقبیل تراب
آستان سعادت آشیان كه

شعر :

ومن حل ذاك الباب حل بجنة
ونال لاسباب السموات سلما

مستسعد گردد ، بعین عنایت ورضا وحسن التفات وارتضا ملحوظ ومحفوظ
فرموده باخبار سار آنجناب سعادت مآب مستصحب گشته عودت نماید وباوامر
واشارات این دولتخواه كهینه را مخاطب ومأمور فرمایند ، تا این معنی موجب
اصناف مباهات وانواع افتخار گردد ، چون غرض عرض دعا وعبودیت است بدین
مقدار اختصار رفت ، والدعا فی الانتهاء ضعف ما فی الابتداء .

المباهی بالتفاته
جم الفقیر

III.

وایضا منه الیه خلد الله ملكه

حاصل لذات زندگانی ونتیجهٔ قضایای عیش وشادمانی | اعنی نفثات اقلام 8a
غرائب بار ورشحات خامهٔ رغائب نگار التی هی روضة زینتها الازهار او جنة
تجری تحتها الانهار از والا جناب ایالت مآب سعادت نصاب جلالت انتساب ملك
سیرت فلك ابهت قمر بهجت آفتاب طلعت عطارد فطنت مریخ صولت زهره
مسرت برجیس سعادت سلطان ابناء سلاطین زمین وزمان الفائق علی اقرانه
باشاعة البر والعدل والاحسان الذی عجزت الاقلام عن تحریر اجناس محامده
وقصرت الافهام عن درك محاسن مكارمه

بیت :

آنكه گردونش شب وروز از علو مرتبت
عبده الاصغر نویسد گاه عرض احتیاج

نصب الله تعالی اعلام سعادته علی قمة قبة العیوق وزینها بطراز الاهتزاز وطلاوة
الخفوق ما نشر لواء الصبح وقرن عزم سلطان النهار | بالنجح در احسن اوقات وایمن 8b
ساعات مصحوب قدوة الاماجد حاوی المحامد المختص بعون رب العرش المجید
چلبی حمید زیده تمكینه چون وفود سعود ورود اجلال فرمود ومخلص دولتخواه
ومتخصص بی اشتباه ورود آن فتوح غیبی‌را بقدم اجلال استقبال نموده ،
وظائف تبجیل وما هو من ذلك القبیل موظف داشته ، تاجوار بر فرق افتخار
نهاده ، بر مضامیر آن اطلاع حاصل گشت ، دیده از سواد مدادش سرمایهٔ
انجلا بر گرفت ومذاق جان از ظروف حروفش رحیق تحقیق تجرع كرد ، خود
همین باشد عادت چشمهٔ عذب كه آب زلال از متعطشان اشتیاق دریغ ندارد

شعر :

تذكرنی مولای لله دره وشرفنی حتی جمعت المراتبا

چون بفنون کمینه نوازی کرامت سر افرازی ارزانی فرمودند واز اسرار مرغوب

9 a آن تحفهٔ | قدسی که آثار قمیص یوسف علی اجفان یعقوب داشت اعتدال
مزاج دولت واستقامت سعادت ذات ملکی الصفات مخبر انکشاف رسید

شعر :

فتطربت ارواحنا حتی لقد   رقصت بعرصة قلبنا الارواح

لا جرم در مقابلهٔ آن عطیهٔ کبری بعد از حمد واجب الوجود ومفیض الخیر
والجود آلاف دعوات که همیمه آن چون زمزمهٔ کروبیان طنطنهٔ طنین در
طاسجهٔ علیین انداخته باشد متحف ومهدی جناب والا گردانیده شد ، مأمول از
حضرت صمدیت جل جلاله آنست که همواره اعلام ظفر اعلام آنحضرت تا نفخ
صور منصور والی یوم النشور منشور باد برب العباد

بیت :

هر دعا کان بجناب تو فرستد دل من
کرده باد از دل وجان روح الامین آمیشر

9 b ومشار الیه حمید چلبی نیز آنچه وظیفهٔ | سعادت وتهنیت بود باحسن الوجوه
مؤدی کرده باز بصوب صواب جناب عالی روانه شد ، چون غرض عرض
اخلاص عبودیت است بدین مقدار اقتصار رفت والدعا فی الانتهاء ضعف ما فی الابتداء

المتعطش بزلال افضاله
جم الفقیر

IV.

سواد مکتوب حسن بك الی سلطان بایزید در فتح حسن علی بك

جناب دولت مآب حکومت ایاب مملکت اکتساب نوین اعظم کامکار افتخار
الامراء روزکار احسب وانسب جهان مفخر ومنشور زمان خلاصه وبرگزیدهٔ
دوران المستغنی عن الاطناب فی الالقاب نظام الدولة والدین خلد الله تعالی قواعد
ایام دولته ، سلام محبانه مشتاقانه قبول فرمایند وپیوسته صورت اخلاص ومحبت را
در تضاعف وترقی تصور فرمایند ، بعد از تبلیغ سلام معلوم فرمایندکه رایات

10 a ظفر کردگار | نصرت شعار چون در قصبهٔ خوی نزول اجلال فرمودند حسن
علی در موضع مرند پس وپیش خودرا خندق ساخته متحصن گشت ، قراولان
عساکر منصور از اطراف وجوانب بر اردوی او می تاختند ولشکریان اورا با
خاك یکسان می ساختند ، چنانچه در اندك روزی قریب سه چهار هزار مرد
از ایشان دستگیر کرده ، بعضی در نواحی اردو(ی) او بقتل آوردند وبعضیکه
بپایهٔ سریر اعلا آوردند تا آنچه مستوجب سیاست بود بقصاص رسید وبعضی
بودکه صدقات فرق همایون بخشیده شد ، مع هذا در یوم الثلثا [1] خامس شهر معظم
صفر [1] ختم بالخیر والظفر امراء عظام (چون امیر) غیاث الدین شاه علی بیك
وامیر ظهیر الدین ابراهیم شاه بیك وامیر شاه منصور ولد امیر شهسوار بیك با

10 b جمعی از نوکران ومتعلقان خود بپایهٔ | سریر اعلا آمدند وبدولت ملازمت مجلس
همایون مفتخر وسرافراز گشتند هم دران شب غوغا در اردوی مشار الیه افتاد
وخیل والوس او از هم فرو ریخته شد وحسن علی باندك نفری گریخته فرار
اختیار نمود ودر صباح چهارشنبه پنجم ماه مذکور امرا وجماعتی از نوکران

[1] یوم الثلثا خامس شهر معظم صفر :

Bu tarihte yanlışlık olduğu görülüyor. خامس = ثالث olarak düzeltilmeli. Çünkü یوم الثلثا = Salı günü hâdisenin cereyan ettiği 873 yılında 3 Safer'e isabet ediyor. Esasen müteakib sahifede yine 5 Safer, Çarşanba olarak gösteriliyor. Bu husus, vesikadaki iki tarihin doğru olmadığını ihsas ediyor. Diğer kaynaklarda (Krş. Azzavî *Târîhu'l - Irak*, II, 186) kat'î neticenin alındığı bildirildiğine göre, birinci tarihin « یوم الثلثا ثالث شهر معظم صفر », ikinci tarihin « چهارشنبه چهارم ماه مذکور » olması daha doğru görünüyor.

وکسان پیر بوداق میرزا ومحمدی میرزا وامیر اعظم کامیاب عزت الدین ابو یوسف
میرزا وسایر لشکریان که بخود جمع کرده بود همه باسباب ویراق خودرا بدرگاه
جهانپناه رسانیدند وتمام الوس واردوی او در تصرف در آمد وفرزندان اعز
اسعد کامیاب الغار از پی او فرستاده شد وداروغه ومباشر بتبریز روانه داشتیم ،
11 a چون بعون عنایت الهی فتح چنین روی نمود آنجناب را اعلام | کردن واجب
دید ، تا بدین مژده مستظهر بوده در دولتخواهی افزاید ، بدین مهم افتخار
الاعیان پیر علی بیك‌را فرستاده شد ودر تمام ممالك آذربایجان خطبه وسکه بالقاب
همایون ما خوانده شد تا دانند ، دیکر آنکه آن بدبخت حسن علی کنیسا را
عمارت کرد ومساجدرا خراب ساخت واز زمان پدر خود یکی دختر حاجی
مراد ویکی دختر بازارجی محمود که از میرزا جهانشاه هر یکی را پسری حاصل نشده
بود دخل ساخت وتصرف نمود وگفته که عیسی بهتر از حضرت محمد است که
او زنده واین مرده است چون چنین حرکات ناصواب کرده بود ما نیز بنیت غزا
متوجه شدیم وغیرت الهی در حرکت آمد واورا مقهور ومخذول ساختیم .

V.

جواب سلطان بایزید الی حسن بك ، من انشـاء
مولانا حلیمی غفر الله له

11 b مقاطر اقلام گوهر فشان عنبر بار ومساطر ارقام | درور نثار[1] درر بار مکتوب
بحلایل عبارات فایقه ومشحون بدلایل استعارات رایقه از جناب سـلطنت مآب
عمومت انتسـاب شهپر همای جلالت نگین خاتم مملکت سلطان اعظم ظل الله فی
العام باسط الامن والامان ناشر العدل والاحسـان هادم قواعد الجور والطغیان
ناصر الاسلام والمسلمین معلی الویة الدین المنعم المفضل العطوف عون کل ظالم وملهوف

شعر :

لو لم یکن نیته[2] الجوزاء خدمته　　　لما رأیت علیها عقد منتطق

سیف الله المسلول علی الظالمین حسـام الدولة والدین کریم الذات وعظیم
الشان ادام الله دولته وربط اطناب سعادته باوتاد الخلود والدوام در ایمن اوقات
واسعد ساعات اطیب من روایح الازهار فی وقت الاسحار بل « کجنة تجری
12 a من تحتها الانهار »[3] بمصحوب افتخار الاعیان خلاصة الاعوان | پیر علی بیك
دام علینا مکرماً وعلی اقرانه مقدماً چون شهباز سیمین پر وطاوس جلوه‌گر از
هوای محبت وفضای مودت نازل و واصل گشت ، از اطلاع مضمون شریفش
انواع سرور وبهجت واصـناف حبور وغبطت آنچنان روی نمود که یکی از عشر
عشیر آن بقلم عنبرین رقم که از سواد شام تا بیاض بام یك خطوهٔ اوست در ضبط
حساب نیاید

شعر .:

فو الله ذاك الفتح فتح ثوابه　　　علی الف غزو یعتلی بالدلائل

---

1 درور (؟) نثار : درور شان N || 2 نیة : بنیة N
3 « کجنة تجری ... الانهار » : قرآن ، ١١٩/٥

حق تعالى دانا وبيناست كه چون اين اخبار سار وفتح تفتيح آثار بسامع اخلاص
رسيد شكر جزيل وثناى وبيل از مورد جان ورد لسان ساخته شد والله يؤيد بنصره
من يشاء وهو العزيز الحكيم [1] »

شعر :

تا بود آذر فروزان تا دود باد وزان — ملك آذربايجان معلوم [2] يرليغ تو باد

12 b | خطبه وسكه كاسير نام هر ملحد بودى — بعد ازين آراسته باحسن تبليغ تو باد

آمين يارب العباد بالنبى وآله الامجاد .

من المخلص الفضلى
بايزيد عدلى

1 « والله ... الحكيم » : قرآن ، ١٣/٣ || 2 معلوم N : محكوم (؟)

VI.

سواد مكتوب بايزيد الى حسن بيك براى فتح آذربايجان

بدرگاه عالم پناه معدلت دستگاه سلطنت شعار جلالت آثار حاوى حوزة
الاسلام مقوى قوائم الشرايع والاحكام مباشر العدل والاحسان [1] ناصر الامن
والامان مرزبان مملكت ارمن وايران قهرمان دياربكر وآذربايجان

شعر :

آنكه چون تيغ بر كشد ز قراب — زهرۀ شير غاب گردد آب
وآنكه چون پاى در ركاب آرد — باد با عزم او نيارد تاب

المستغنى عن الاطناب فى الالقاب المخصوص بعواطف الله ذى الاعطاف كريم
الذات حسن الاوصاف ابده الله | 13 a بنصره واعلاه على اهل عصره ، بعد از تمهيد
مراسم هوادارى وبنوت دثارى وعمومت شعارى بر راى عالم آراى وصواب فرماى
عرضه ميدارد كه تا مبشران بشارت مسرت اشارت بسامعة اين دولتخواه متخصص
ومستبشر مخلص رسانيدندكه رايات هدايت فزاى وضلالت [2] زداى بر افراشته بر آل
غوايت [3] نماى وغباوت انتماى منصور گشت وديدۀ مخالفان بمسامير خذلان انباشته
سهام انهزام در قلبشان مكسور ، « فقطع دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله
رب العالمين » ، على الخصوص مخذولى مجهولى نا دانستۀ بدكردار وارتداد شفاركه
باشعال نيران مخالفت دين اشتعال نموده واز حوزۀ اسلام بل هر ملت بدر آمده
بخلقت بدخليقه خرقاء ذات نيقه | 13 b در مزلق خود كردارى وبد شعارى بنصر
پادشاه مالك الملك وقهر قهار منزل الهلك از اوج ارتفاع بحضيض اتضاح فرو
آورده شد ، « ومن اعجب العجائب حمد قطاة يسمى الارانيب » ، « اخلف رو
بعيا مظنه » بر اعوان واجناد « الذين طغوا فى البلاد فاكثروا فيها الفساد فصب
عليهم ربك سوط عذاب » [5] حكم تفريق جمع وجمع تفريق القا كرده ، « هباب

1 الاحسان : + و N || 2 ضلالت : ظلالت N || 3 غوايت : غوايب N ||
4 « فقطع ... العالمين » : قرآن ٤٥/٦ 5 « الذين (الذى N) ... عذاب » :
قرآن ١٣-١١/٨٩

هبارك شرهبا فتفرقوا ايدى سـبا » « كانهم حمر مستنفرة فرت من قسورة »[1]
شيران بيشهٔ جهاد ودليران معركهٔ اجتهاد بضرب خون آشام وصدمت سهام قضا
ابرام از جويبار وجود آن خاكساران سيلابهاى خون روانه گردانيدند ودمار از
روزگار آن نابكاران آوردند وساقيان مقاسـات ادوار كاسـات نا خوش گوار
14 a | « خذوه فغلوه ثم الجحيم صلوه »[2] بحلق وحلقوم ايشان فرو برده

شعر :

وهذا الفتح فضلا واحتسابا   على الف من الغزوات يعلو

اكثر ايشان روى خذلان در تنكناى

شعر :

واضحى اليوم فى الامس   « كان لم تغن بالأمس »[3]

آورده ودست عنايت ازلى بحكم « توتى الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء »[4]
تاج سلطنت وجهانبانى بر تارك مبارك آن شهريار ملك ستانى نهاده واسباب سعادات
وكامرانى آماده وابواب مسرات وشادمانى گشاده وهواى فضاى آن دياركه مدتى
بغبار غوايت وغباوت وقتام ضلالت وشقاوت مغبر ومكدر بود بترشيح عدالت
وتصفيهٔ نصفت مصفى خواهد شد

شعر :

هنيئاً لملك صرت سطوا اميره   بلوغ الامانى واقتناء المحامد
14 b | فمن بعد هذا اليوم يحلوا لاهله   مناهل قد شبت[5] بسلم الاساود[6]
فمذ ظهرت فيها علائم بأسكم   قد انطمست منها رسوم المفاسد

حقا از عنايت سبحانى وتأييد صمدانى بود كه اينچنين انواع نهضت وتعداد نصرت
« ولقد نصركم الله فى موطن كثيرة »[7] بروفق مرام دوستان وكام دولتخواهان

1 « كانهم ... قسورة » : قرآن ٧٤/٥٠ || 2 « خذوه ... صلوه » : قرآن ٦٩/٣٠ ||
3 « كان ... الامس : قرآن١٠/٢٤ 4 « توتى... تشاء » قرآن ٣/٢٦ || 5 شبت :
شيبت N || 6 الاسود : الاساود N || 7 « ولقد ... كثيرة » : قرآن ٩/٢٦

ميسر وموفق گشت « والله يؤيد بنصره من يشاء » ، پس واجب ولازم آمد بر
ما وشما كه بدين نعمت عظمى شكرى مزيد انما تواترا و تواليا وتراكا بروجه اعلا
واسما من مركز الارض الى سنام السماء واصل ومتواصل گردد ، الحمد لله على
تواتر وتكاثر نعمائه ، چون فيما بين اساس اتحاد ويگانگى مرصوص ومؤكد بود
15 a لا جرم براى تهنيت اين فتح تفتح نماى وروح آراى | مفخر الخواص كمال آقا
فرستاده شد ، مأمول است چون بشرف دستبوس مشرف گردد متحمل اخبار
سار گشته بزودى وخرمى بدينجناب اخلاص مآب روانه كنند تا دل بصفاء اصغا
روح تازه وفتوح بى اندازه يابد ، چون غرض عرض اخلاص بود بدين مقدار
اختصـار رفت ، اين غرهٔ اخلاص شجرهٔ اختصـاص در محروسـهٔ ييلاق لاديق
بيستم ماه ربيع صورت كلى يافت ، فرصت ونصرت جلالش (؟) باد بالنبى وآله
الامجاد .

VII.

سواد مثوب سلطانِك جم الی اخیه سلطان بایزید خلد الله ملکه

شعر :

الله حیث جلستم جار لکم ‌ ‌ ‌ والامن دار والسرور ندیم

والعیش غض المناهل عذبة ‌ ‌ ‌ والجو طلق والریاح نسیم

مواقف مقدسهٔ والا جناب گردون سای حضرت سعادت پناهی ایالت دستگاهی

15 b | بسط الله ظلال رأفته علی کافة بریته بر موجب

شعر :

یعود قدوم الخافقین ببابه ‌ ‌ ‌ اذا هالهم ریب المنون من الزعن

مؤبل ارباب حاجات ومقاصد باد بنبیه النبیه وبنیه ، مخلص دولتخواه که

شعر :

بروز درس ثنای تو می کند تلقین ‌ ‌ ‌ بشب وظیفهٔ ذکر تومیکند تکرار

آلاف دعوات صالحات وتعظیمات طیبات که همه از مصدر اخلاص مشتق است تحفهٔ
جناب والا که مطاف ملأ اعلاست می سازد ومأمول که در مهب وصول همعنان
قبول قبول گردد ، چون تقریر فنون تشوق از حد تحریر تفوق نموده است
در آن باب که مستوعب غایات اطنابست ، « قصر الکلام ولا یحیط بوصفه »[1]
لطیفهٔ که مستوجب انواع مطالب تواند بود بر وجه اجمل محصل باد برب العباد ،
16 a بعد با رای ممالك آرای نواب | کامیاب عرضه قلنورکه رافع رقعهٔ خلت وصفا مصطفی
مرحوم مغفورله خضر پاشانك یرارجه قوللرندندر آنلر انتقال ایدەجك ابقاکم الله
اکثر قوللرنه آنده دولتلو سایه‌کوز آلتنده تیمار گبی علوفه گبی همت اولنوب هر بری
مقضی المرام اولمشیدی ، بو قوللکز حق نان ونمك گوزلیوب اوغلی قاسم چلبی

1 « قصر الکلام ... بوصفه » : المصراع

خدمتنی اختیار اتمشدی ، الحالة هذه قاسم چلبی‌یه صدقه اولنان تیمار شیٔ قلیل
اولوب بنوك رعایتنده متقاصر اولدیغیچون دستور ویردی که رزقی طلبنده اولا ،
ایله اولسه خورنده جوغی هنوز ظل ظلیلکوز تحتنده اولماغن مخلص صادق
العقیده‌دن بر وجه استشفاع ورقهٔ دعا طلب ایدب عواطف ما لا نهایه‌کوزدن که
16 b صیت جهان پیماسی هر قطرده قطر استماع جهانیان اولمشدر | امیدوار اولوب
یوز سوریی واردیی متوقع درکه اول خرمن سعادتك جملهٔ خوشه چینلرندن عد
اولنوب دانهٔ مرادی حصولنده آثار همت آسمان فسحت دریغ بیورلمیه که بو معنی
موجب امتنان دولتخواهان اولا ، چون غرض عرض تصفیهٔ مناهل مصافات در
زیاده تصدیع اولنمدی والدعا فی الانتهاء ضعف ما فی الابتداء ، ظل وجود ممدود
باد بالنون والصاد .

VIII.

(مکتوب حسن بك الی سلطان بایزید در فتح حسن علی بك)

بعالیحضرت کیوان رفعت خورشید طلعت ناهید شوکت مریخ صولت مشتری
رتبت سلطان اعظم ملك ملوك الامراء فی العالم منبع الجود والنعم مجمع مکارم
الاخلاق ومحاسن الشیم الذی قصر عن اوصافه لسان القلم احسب وانسب جهان
17 a بر گزیدهٔ دوران خلاصة العناصر | وزبدة الارکان نوین اعظم کامکار افتخار
حکام نامدار اعدل اکمل افضل اعقل روزگار غیاث السلطنة والدنیا والدین
سلطان بایزید خلد الله ملکه وسلطانه محب مخلص دولتخواه دعوات عنبر نسیم
وتحیات عبهر شمیم از خلوص نیت وصفاء طویت موظف ومرتب داشته پیوسته
بوظایف دعا گویی وثنا خوانی ..... وبه التفات خاطر فیاض استظهارها دارد
بعد از رفع دعا گویی وثنا خوانی .... میرود که در زمان توجه آذربایجان چون
رایات ظفر کردار[1] نصرت شعار بمبارکی طالع شد حلول اجلال ونزول .....
بولایت خوی واقع شد ، آن طاغیٔ باغی حسن علی در موضع مرند پس وپیش
17 b خودرا خندق ساخت ومتحصن گشت | و با وجود آنکه جمع کثیر بخود جمع کرده
بود مجال آن نداشت که از خندق بیرون آید ، اما عساکر منصوره از اطراف
وجوانب بر اردوی او می تاختند واز دور ونزدیك هرکه را بدست می آوردند
با خاك یکسان می ساختند ، بقرب ده روز یك هفته بزاری چهار پنج هزار کس
از وی بدست آورده سیاست نمودند که بعون عنایت ربانی وتوفیق هدایت صمدانی
مسبب الاسباب قضا وقدر ومفتح ابواب فتح وظفر چون می خواست که بر عالمی
بخشاید ، امرا وارکان دولت واعیان حضرت جهانشاه بیك واولاد[2] چون حرکات
نا صواب او مشاهده می نمودند ومی دانستند که بی بنیادست درشب چهارشنبه
18 a نجم ماه مبارك صفر[3] ختم الله بالخیر والظفر | جناب دولت مآب حکومت
اکتساب امارت انتساب امیر اعظم غیاث الدین شاه علی بیك وامیر اعظم ظهیر الدین

---

1 کردار : کردکار N ‖ شعار بمبارکی : شماررا بمبارکی و N

2 اولاد : Bundan sonra bir kelime olsa gerek.

3 شب چهارشنبه پنجم ماه مبارك صفر : Bu tarih için bk. yukarda IV. mektub

ابراهیم شاه بیك وامیر شاه منصور بیك ولد شاهسوار با جمعی از متعینان التجا
بدرگاه جهانپناه آوردند وبدولت ملازمت بندگان پایهٔ سریر اعلی مفتخر وسر
افراز گشته در سلك سایر دولتخواهان منحزط گردانیده شد ، چون آن بدبخت
حسن علی از افعال ذمیمهٔ خود متوهم بود از بی جگری که داشت انهزام بخود راه
داده هم در شب رو بگریز نهاده وفرار اختیار نمود باندك نفری گریخت ، علی‌الصباح
قبل از طلوع آفتاب فرزندان اعز ارشد اسعد کامکار وعساکر منصورهٔ نامدار
18 b وبهادران جرار بالغار از عقب او راندند واو بدر قلعهٔ | ارونتو رانده ، در قلعه
نگذاشته‌اند وپسرش سلطان علی با دانشمند اوغلی وچند نفر جوان‌را حاجی بیك
مستحفظ قلعهٔ اورنتو گرفته مقید داشت وصورت عرضه داشت پایهٔ سریر اعلا
نمودکه حکایت بدین نوعست ، در زمان چهار قب وخلعتهای قابل جهة او فرستاده
شد وکس فرستادیم که سلطان علی وجماعةرا بدرگاه جهان پناه آوردند وتمام
بلاد وقلاع ودیار ممالك آذربایجان بتحت تصرف نواب نامدار در آمد بموجب مفصل :

قلعهٔ ماکوکه خزانه نهاده بود ، قلعهٔ النجق ایضاً ،
قلعهٔ ارونتو ، قلعهٔ جوسین ، قلعهٔ بایزید ،
قلعهٔ اولان ، قلعهٔ وان وسطان ، قلعهٔ جهره
قلعهٔ گوگرجینلك .

وبجمیع اموال واسباب ومایعرف اردوی او ولشکریان والوس که جمله جمع کرده
19 a بود | همه را بقضبهٔ اقتدار آورده شد وذخایر ودفاین وغیره همین سبیل ذخایر
ودفاین‌را بعساکر منصوره وبندگان حضرت وچاکران قسمت کرده شد وبلاد
ودیاررا داروغه ومباشر نصب فرمودیم ولشکریان قره‌قوینلو هرکس را علی قدر
درجاتهم شفقت ومرحمت نموده در زمرهٔ سایر خدام بارگاه منخرط گردانیدیم
وقلاع را بمعتمدان قدیم وامناء بر جادهٔ عبودیت مستقیم مفوض ورازانی داشتیم ،
والحمد لله علی کل حال که جمیع مقاصد ومطالب بر حسب ارادت ودلخواه
محصل گشت ، واجب بود صورت این فتح عظمی وموهبت عطیات کبری که از
حضرة « ولله خزائن السموات والارض »[1] شامل حال شده اعلام آن عالیحضرة

---

1 « والله ... الارض » : قرآن ، ۷/۶۳

19 b نمودن تابر قرار قديم محبان‌را از حاشيهٔ | ضمير منير فرو گذاشت نفرمايند
وپيوسته بمكاتبات ومراسلات اخبار سارهٔ ذات ملك صفات بخشند تا موجب
ازدياد ابتهاج ومسرت گردد ، بدين مهم پير احمد آغا بملازمت بندگان آنحضرت
فرستاده شد كه صورت معروض دارد ودر دولتخواهى افزايد چون مقصود
كلى تجديد وتأكيد مودت ومحبت است زياده ابرام رفت ، سايهٔ عالى ابداً باقى
باد ، تحريراً فى شهر صفر سنة ثلث وسبعين وثما نمايه .

(Milâdî 1467 senesi Ağustos - Eylül)

X.

سواد مكتوب محمود بك لاله پاشا الى مراد بيك مير ميران روم‌ايلى

ادام لله ظلاله على مفارق الأنام وابدها الى يوم الساعة وساعة القيام ،
هر صبحدم كه منهيان عالم جبروت مناشير تباشير صبح صادق بر مسامع آفاق
20 a خواند وهر شامكه | مشاطگان خطهٔ ملكوت جمال مهر سپهر آراى بنقاب زلف
ظلام بپوشاند صحايف شرايف دعاء دولت و وظايف لطايف ثناء حضرت بحضرت
عزت رفع ميگرداند ، آرزومندى ونيازمندى بادراك مشاهدهٔ فرخنده طلعت
در نصابيست كه اگر قلم دو زبان سوسن صفت صد زبان وعندليب آسا هزار
دستان گردد در بيان عشرى از معشار ويكى از هزار آن قاصر آيد ، ايزد
تعالى سالكان طريق اميد وساكنان خطهٔ امل را عن قريب مطلوب كلى
ومقصود اصلى كه تقبيل بساط اشرفست ميسر گرداناد برب العباد وهو على ذلك
قدير وبالاجابة جدير بعد از عرض وظايف دولتخواهى وشرح اخلاص بى تباهى
20 b بر راى جهان آراى | وفكر مشكل گشاى زاد الله بكل شئ احاطة وعلماً كما رزقه
فى جميع الاحوال كرما وحلما انهى قلنور كه الحالة هذه نور ديدهٔ دولت
وچراغ دودهٔ سعادت در صدف پادشاهى ملحوظ نظر عنايت الهى شهزادهٔ عالم
نقاوهٔ اولاد آدم طول الله عمره وزاد شوكته حضرتلرينه تجديد مصادقت ومخالصت
وتحريك[1] سلسلهٔ محبت ومودت باينده افتخار الخواص حاوى فنون الاختصاص
اسمعيل بيك دام مكرما وعلى اقرانه مقدما ارسال اولنوب بو محب مخلص
ودولتخواه متخصص داخى ياد قلنوب مكتوب شريفله مشرف قلنمش ، آنك
ورود شريفندن بهجت وبشاشت وحبور وغبطت حاصل اولدى ، رجا بفيض فضل
21 a ربانى ويمن همت صمدانى اولدركه وجود شريفكزى على‌الدوام | مسند عزتده ومقام
وزارتده مستدام ومستحكم قلوب هميشه بنده‌نواز مخلص‌پرور اولمقدن خالى
ايتميه ، زياده تصديع وانبساط نرفت ، دولت ابدى وسعادت سرمدى على التواتر
والتوالى مخلد باد بمحمد وآله الامجاد .

1 تحريك : تحرير N

X.

صورت مكتوب محمود بك لالا الى قاضى عسكر

غب تبليغ فنون التحيات الطيبات وأثر تمهيد صنوف التسليمات الزاكيات
مع قوافل المحبة والاخلاص ورواحل المودة والاختصــاص الى جناب حضرت
العالى مولى الموالى تاج مفارق[1] الاعالى مفتى الفريقين امام المذهبين جامع العلوم
الدينيه واضع مراسم اليقينيه قطب الملة والحق والدين حجة الاسلام والمسلمين هادى
الملوك والسلاطين المخصوص بعناية الملك المعين مد الله على البرايا ظلال عدله وافضاله
21 b الى | ابد الدهر وغاية العصر ، معروض راى عالم آراى مشكل گشاى قانوركه ...

1 مفارق : المفارق و ||

XI.

صورت مكتوب والدهٔ سلطان بايزيد الى سلطان المزبور

امداد تأييدات ربانى وتوفيقات آسمانى با اشعهٔ الويهٔ سلطان جهان باسط بساط
امن وامان راحة الارواح شفاء القلوب والاشباح قرة العين والناظر قوة القلب
والخاطر مايهٔ شادمانى وعمدهٔ زندگانى نور حديقهٔ مملكت ونور حدقهٔ سلطنت
شمس فلك السعادة بدر سماء العظمة والسيادة جلال الحق والدنيا والدين مغيث
الاسلام والمسلمين المؤيد بتأييد الله الملك الحميد متعنا الله بطول بقائه وارزقنا عاجلاً
لقائه مقارن باد بالنون والصاد واسباب جاه وبسطت وانواع مكنت وجلالت برايات
منصورهٔ او مقترن بالنبي وآله الاطهار | وصحبه الكرام والاخيار 22 a

شعر :

نسيم الصبا بلغ سلامى اليهم . . . .
فقل لهم انى وان كنت غائبا فروحى وقلبى حاضران لديهم

شعر :

سلامى مصفا چو آب زلال سلامى مروح چو باد نسيم

دعا گوى مخلص دولتخواه حذمتى از نسيم قميص يوسف محبوب بمشام جان
يعقوب منكوب شوق انگيزتر ومدحتى از پيام مجنون خانه برانداز بديار ليلىٔ
دلنواز اخلاص آميزتر جناب مشاراليه ميگرد اند

شعر :

فانت مقيم فى فؤادى ومهجتى وان غبت عن عينى فما غبت عن فكرى

اشتياق باستنشاق نفحات ملاقات نه دران نصابست كه باستنماق اوراق روزگار
واستغراق طوامير ليل ونهار عشرى از معشار ويكى از هزار در حيز بيان آيد

شعر :

22 b

ولا هممت بشرب الماء من عطش   الا وجدت خيالا منك فى الكأس
ولا تنفست محزوناً ولا فرحاً   الا وذكرك مقرون بانفاس

شعر :

ليس الفؤاد محل شوقك وحده   كل الجوارح فى هواك فؤاد

شعر :

بخدايى كه آفريد وصال   مرهم درد سينهٔ عشاق
كه بنزديك هيچ عاقل نيست   هيچ دردى وراى درد فراق

شعر !

يك زبانم هزار مى بايد   تا دهم شرح آرزومندى

ايزد تعالى حسن موالاترا بيمن ملاقات مزين گرداناد برب العباد ، بعد از وظايف جانسپارى وحق‌گذارى بر راى ضمير منير وخاطر خطير قلنوركه الحالة هذه ملازماً بدعواته الشريف ومواظباً بازدياد اعماره اللاطيف تعلقات باسرهم مبارك ذى الحجه آينوك اون برنجى گوننده صحت وسلامت برله | ييلاق لاديق حميت عن الافات والصنيق صوبنه گلنوب بر اكى گون متمكن اولندى ، اما بعضى خدامده ثقالت جسمانيه واقع اولوب صحت كامله‌لرى اولمدغى سببدن مستعيناً بالله الملك الحى خاوزه حمامى كه گرمابهٔ حيوة بخش وآب زلال درخشدر ماه مذبورك يگرمى اكنجى گوننده توجه اقدام اولندى ، مأمول ومسئول اولوب جناب جميل الآمالك كرم ما لا نهايه‌سندن اولدركه بر اكى گون ايچنده آنده خاوزده ملاقات كه اهم مرادات واتم مقاصددر حاصل اولنوب ديدار فرخنده آثاركوز مشاهده‌سيله مشرف ومغتنم اولنله ، زياده تصديع وانبساط نرفت دولت ابدى وسعادت سرمدى الى ابد الدهر وغاية العصر ممدود باد بمنه .

23 a

XII.

23 b

جواب من انشاء تاجى بك

الوف تحيات [1] صافيات متتاليات وردية النسمات وصنوف تحيات زاكيات متواليات مسكية الفوحات كه محض محبتدن منشعب الور قوافل اخلاص برله متحف ومهدى قلنور ، مسئول ومأمول دركه مهب وصولده قرين قبول اولا ، اما حديث اشتياق مكارم اخلاقكز گبى متجاوز الاحصادر اول سببدن اطناب گوسترلمدى ، ملاقات كه وسيلهٔ حصول مراداتدر بر وجه اجمل محصل اولا آمين بحق الحق ونبيه المطلق ، فبعد انها اولنان بودركه الحالة هذه لطف اولنوب مكتوب مرغوب ارسال اولنمش ، اوقات شريفه‌ده واصل اولوب وصولندن انواع فرحت وحبور واصناف غبطت وسرور حصوله موصول | اولدقدن صوكره مضمون شريفندن وفحواى لطيفندن لاديقه واورلدغى خصوصنده اولنان معلوم وخاوزيه دعوت بابنده اشعار اولنان امر مفهوم اولندى ، ايله اولسه اگرچه برنجه گون داخى بو اطرافده اولنمسى خاطرده تصميم اولنمش ادى ، فاما چون اشارهٔ عاليه بو ازره جريان گوستردى ، امتثال فرض عين بل عين فرض بلنوب مبارك ذى‌الحجه آينوك يگرمى اكنجى گوننده عنان عزيمت اول جانبه منعطف قلندى ، ان شاء الله الرحمن بر اكى گون ايچنده وارلوب تقبيل انامل شريفه ايله مستسعد اولنله ، باقى والدعا كما سبق .

24 a

---

[1] تحيات N : Bu kelime aynı satırda tekrar edildiği için yerinde başka bir kelime olsa gerek.

XIII.

مکتوب

سلامی که خلاصهٔ اخلاص هر مخلصان است ومخلص خلاص هر مخلص آنست
ودعایی که نجوم سما ازو منور وثنایی که نسیم صبا ازو معطر باشد مبرا از ریا | 24 b
ومصفا بوفا بموقف عرض رسانیده می آید ، شدت اشتیاق وحدت فراق بحضرت
آن مفخر آفاق بغایتی رسیده است ونهایتی انجامیده که عقل دور اندیش وفکر
حواس بیش فکیف ادراك آن تواند کرد

شعر :

لیس الفؤاد محل شوقك وحده　　　　کل الجوارح فی هواك فواد

بعد از وظایف وفاداری وغب مراسم عبودیات وخدمتکاری بر رای ضمیر انور
وخاطر ازهر قلنورکه الحالة هذه اول جناب بزرگوارك هر غرایس گلشننه
وکمالات مبراسن اغصانه بو دل نحیفك آرزوسی واشتیاق زیاده اولب الفت
تعشق شوق اضعافاً مضاعفه قلندی .

XIV.

مکتوب

خلف الامراء العظام سلطان علی بیك زید[1] معالیه رهنمونیٔ عنایت باری
عز اسمه | 25 a

بیت :

کمری بر میان جان بسته　　　　جان کمروار بر میان بسته

عتبهٔ علیامه التجا ادب شرف اختصاص وعبودیت حاصل قلوب ناصیهٔ سعادتماسندن
آثار دولتمندی وحق شناسی مشاهده اولنماغین شمدکیحالده سیواس ایالتن
صدقه ادب اول جانبه کوندردم ، گرکدرکه مومی الیهك امورنده ومهماتنده
وحرکاتنده شول که وظایف معاونت وامداد ومظاهرت وارشاددر مؤدی قلاسز ،
سیزك شرف التفاتکز ایله بعنایة الله تعالی دولت ابد پیوند روز افزونمه متعلق یوز
اقلغی حاصل اولا .

---

1 زید : زیده

XV.

مکتوب والدهٔ سلطان بایزید الی السلطان المزبور [1]
فی شهر محرم الحرام

کلك درر بار گوهر نثار که در رموز معانی درر ولآلی بر گردن ایام ولیالی
بندد ، از تقریر اشتیاق وتحریر تلاق بلقاء منیر مفخر آفاق | سلطان با استحقاق باسط 25 b
بساط الامن والامان ناشرا العدل والاحسان وقامع الفجزه والطغیان شهپر همای سلطنت نور
حدقه دولت ونور حدیقهٔ مملکت قرة العین والناظر وقوة القلب والخاطر مایهٔ
شادمانی وعمدهٔ زندگانی در صدف پادشاهی دری فلك فضل آلهی شمس فلك السعادة
بدر سماء العظمة والسیادة جلال الحق والدنیا والدین مغیث الاسـلام والمسلمین
المؤید بتایید الله الملك المعین متعنا الله بطول بقائه وارزقنا عاجلاً حصول لقائه که
در همه احوال جهانیارا مطلب اعلا ومقصد اقصی‌است قاصر وفاتر مانده ،
اگر در بحار آرزومندی ونیازمندی که سر دفتر مباغی وفهرست ما ینبغی است
سباحتی رود سفینهٔ عمر بساحل تقریر آن نرسد

26 a شعر :

اگر زشوق تو صد حزمه بنویسم   چنانکه هر ورق [2] کاغذش بود فلکی
بجان تو که از انواع شوق دیدارت   هنوز گفته نباشم ز صد هزار یکی

دعوات فراوان که مشام جان صاحب دلان از عبیر تعبیر آن معطر شود وخدمات
بی پایان که صمیم جنان ارباب قلوب وعرفان از پرتو اضاءت آن چون ضمیر
ساکنان سراچهٔ قدس منور گردد ابلاغ وارسال میرود

شعر :

یك زبانم هزار می باید   تا دهم شرح آرزومندی
که مرا جز بدیدن رویت   در جهان نیست آرزومندی

1 السطانِ المزبور : سلطان مزبور N ‖ 2 ورق : ورقی N

ایزد تعالی وتقدس حسن موالاترا بیمن ملاقات علی احسن الحالات وایمن
الاوقات میسر گرداناد برب العباد ، بعد از قوافل عبودیات متتالیات ورواحل
تحیات متوالیات مسکیة الفوحات وعنبریة النسمات | معروض رای منیر وخاطر 26 b
خطیر قلنورکه الحالة هذه دار النصر آماسـیه حمیت عن الافات والبلیه ده
گرمیت هوا ظاهر اولدغی جهتدن مبارك محرم المکرم آینوك اون برنجی گوننده
تعلقات صحت وسلامت برله یایلاق لادیق [1] حمیت عن الافات والضیق جانبنه گلنوب
متمکن اولونلدی ، اما مترقب ادق که اول جناب جمیل الآمالك جمال منیر
مشاهده‌سندن فرقتدن گریان اولمش کوزمزه نور ومجروح گوکلمزه سرور حاصل
اولنه ادی ، تأخیر صورتی گوزکدی ، انشاء الله تعجیله مبدل اولناه ، زیاده نرفت
الدعا کما سبق بل اکمل واشمل .

المتعطشه بزلال وصاله
والدته

1 لادیق : لادیقه N

XVI.

مكتوب به جهانشاه ميرزا

طاير همايون فال وهماى ميمون بال كه ازواج آشيان جلال ونشيمن سعادت
واقبال طيران يافته بود ، | **27 a** اعنى كتاب مستطاب كه از عاليحضرت خلافت پناه
جم جاه گردون شكوه ستاره گروه مالك نواصى الامم ، سالك اقاصى الهمم ،
باسط اجنحة الامن والامان على مفارق كافة اهل الايمان ، ناصب اعلام الاسلام
بالصارم الصمصام على سنام ذروة العز والاحتشام ، الذى فتح البقاع وقلع القلاع
وفرع من المجد الأثيل والشرف الاصيل على اعلى البقاع باقدام الاقدام ، المنصور
بجند الله ، المؤيد من عند الله ، غياث الدولة والخلافة والدنيا والدين امير اعظم
جهانشاه خلد الله ظلال خلافته السابغة الوارفة وافاض على العالمين سجال رافته
الزارفة المترادفة صادر شده بود ، بواسطهٔ وصول ناموس الرسالة اقضى قضاة
المسلمين اولى ولاة الموحدين مولانا خليل بابا دامت فضائله در ايمن اوقات | **27 b**
واحسن ساعات سمت ورود يافته ، رسوم تقبيل ووظايف تبجيل كما ينبغى بتقديم
رسيد ، چون از فحاوئ عبارات رايق واستعارات فايق آن تميمهٔ نحر افاضل
ونميمهٔ بحر فضايل سلامتئ ذات قدسى الصفات مستفادگشته عذوبت مورد نقابت
وصفاى منهل نجابت معلوم شد ، عراص صدور بنور سرور تابان وعراس وداد
بعهاد اتحاد زيان گشت والحمد لله على آلائه واگر آراى جهان آراى كه آفتاب
عالمتاب ذرهٔ از لمعان المعيت اوست وسحاب با انسكاب قطرهٔ از فيضان اريحيت اوكه
كيفيت احوال اينجانب بر مقتضاى كرم حقيقى ولطف سليقى استعلام فرمايند ،
بعد از مطالع الوف تحيات عنبرية النفحات وصنوف تحننات عبهرية الفوحات | **28 a** چنان
واضح ولايح گردد كه بيمن همت عرش فسحت آنحضرت اسباب سلامت وشادمانى
وسعادت وكامرانى مهيا ومهناست ، فطرت بر طهارت عقيدت مجبول ودل وجان
پيوسته بشمول محبت حقيقى مشمول ، والشكر لله على نعمائه ، مأمول از محاسن
شيم حضرت فلك الهمم آنست كه بنابر سابقهٔ معارف ازلى ولاحقهٔ مآرف لم يزلى
همواره بر رسم معهود ابواب مراسلات مفتوح داشته آثار حسن موالات بوضوح

رسانند ، تا موجب ازدياد مواد كمال مصادقت واعتقاد گردد ، اخبار ثاقبه را
مولاناء مشار اليه چون بشرف مشاهده مستسعد گردد بعز عرض خواهد
رسانيد ، چون غرض عرض تأكيد وداد وتنضيد [1] عقد اتحادست بدين مقدار
اقتصار رفت ، لباس امانى مجدد واساس كامرانى ممهد وظل ظليل خلافت | **28 b** بر
مفارق عامهٔ رعايا بل كافهٔ برايا ممدود ومخلد بالنبى الابطحى محمد ، تحريراً فى اواسط
ربيع الآخر سنة سبعين وثمانمايه .

[Milâdî 1465 senesi Kânunuevvel iptidaları]

1 تنضيد : تنفيد N ||

دلفکار برله مملو وآراسته اولب اسعد ساعاتده واشرف اوقاتده واحسن حالاتده
کالوحی النازل من السماء والذ من الماء الزلال علی الظماء وارد اولدی

فقلت له اهلاً وسهلاً ومرحباً   وخیر کتاب جاء من خیر کاتب

30a آنوك ورود شریفندن کسب | انس وسلوت ووصول میموننددن[1] استراحت
بولندی ومشار الیه خدمتلری دخی اول کیم شرایط رعایت تهنیت عید اودا ومراسم
نوازش اخلا وابلاغ امانت بی همال وشرح بسط مقالات بی مثال‌در مؤدا قلوب
مبارك باد قلدی ، آنوك مقدم قدومندن بهجت کلی ومسرت تسلی زیاده اولوب
افتخار واستظهار محصل اولندی ، سلامت ذات شریف عدیم المثال وانتظام امور
دولت واقبال اخبارندن آکاه اولوب حمد وسپاس وشکر بی قیاس عز وعلا درگاهنه
ادا قلندی ، همیشه محب‌نواز ودوست‌پرور اولمغدن خالی اولنمایه ، دائما صحت
وسلامت ضمنده اولوب سلطنت تختنده متکا اولنه ، زیاده تصدیع نرفت

باد اقبالت مدام وباد ایامت بکام   باد گردونت غلام وباد یزدانت معین

1 میموننددن : میمون N ||

XII.

جواب سلطان بایزید خلد الله ملکه الی اخیه[1]
سلطان مصطفی در تهنیت عید

مقاطر ارقام گوهربار ومثال حیات بخش درر نثار وشمامهٔ طیبهٔ گلزار قدسی
وگلدستهٔ حدایق فردوسی یعنی خطاب مشکین نقاب وکتاب میمون مستطاب که
از حضرت برادر ملك اعظم وداور شهریار مفخم فلکی المقدرة فلکی الشیم حاوی
مفاخر الکرام محیی رسوم العظام اصل مایهٔ سعادت وسرمایهٔ در دولت ونوباوهٔ
شگوفهٔ خلعت ماه آسمان رفعت دوحهٔ مثمرهٔ جاه وعزت سایهٔ خورشید[2] در
صدف شهریاری سریر سلطنت پادشاهی خداوند ینکو خصال رکن السعادة والاجلال
29a سلالة السلاطین جهان رفیع المحل عظیم الشان | الممدوح بعواطف الملك المنان
مد الله بالنصر والظفر اعوانه ورفع فوق الفرقدین مکانه مشحون بانواع الطاف
ومقرون باصناف اعطاف محتوی بر حقایق خلوص محبت ومنطوی بر دقایق نصوص
مودت « کروضة عیونها جاریه ، وجنة قطوفها دانیه » صورت ورود یافت ،
مورد شریفش‌را بتبجیل وتعظیم وتفخیم وتکریم تلقی نموده ووصول میمونش
موجب مسرت وبشاشت گشته ، در مقابلهٔ آن دلجویی مکافات ودلخواهی ومواخات
ابلاغ سلامی عنبر نسیم وروایح اخلاص عبهر شمیم اصناف وآلاف گردانیده ،
خدمت ودعا وآفرین (و) ثنا از منبع صفا ومشرع وفا خوشتر از باد صبا
وتازه‌تر از عهد صبا ، تحنن وغرام وتعطش واضطرام بحدیست که (در) تصور
29b کیفیت وتفکر کمیت آن | افهام مصورات متصور[3] خوضی نمی نماید ، توفیق ادراك
سعادت که اهم مقاصد ومآرب واتم مناقب ومناصب است بروجه احسن مقدر
مقدر کناد بحق خیر العباد وبعد از تمهید قواعد وداد خلوص صدق واتحاد بر
رای ضمیر انور وخاطر ازهر عرضه می رود که الحالة هذه تهنیت عید شریف
ویوم منیف که ایام مسرات ومبرات در تقدیمه یتورمکچون افتخار المقربین
فخرالدواقین سنان بك رزقت سلامته ایله ارسال قلنمش در لآلی وغرر معانیٔ

1 اخیه : اخوه N || 2 سایهٔ خورشید : عزت ve رفعت Bu iki kelimeden sonra ile seci' teşkil edecek bir kelime olsa gerek. || 3 متصور : تصور (?)

XVIII.

نامهٔ تهنیت عید از سلطان بایزید الی مصطفی چلبی برادرش

بجناب آسمان رفعت جنت نزهت قمر بهجت خورشید طلعت سرمایهٔ در دولت دوحهٔ ثمرهٔ جاه وعزت نوباوهٔ شکوفهٔ سلطنت گلشن اقبال سعادت حضرت شهزادهٔ معظم ودادر شهریار مفخم فلکی المقدره ملکی الشیم حاوی مفاخر الکرام محیی مراسم العظام در صدف شهریاری سریر سلطنت پادشاهی خداوند نیکو خصال رکن السعاده والاجلال سلالة السلاطین جهان رفیع المحل عظیم الشان الممدوح بعواطف الملك المنان مد الله بالنصر والظفر اعوانه ورفع فوق الفرقدین مکانه ، تحف تحیات طیبات که موشح است با وفور ثنا وصنوف دعوات خالصات که مرتب با خلاص | دعا از محض وخلوص اختصاص ازین محب مخاص ودولتخواه متخصص با قوافل اشتیاق ورواحل اشواق ابلاغ وارسال گردانیده ، آرزومندیٔ دیدار منیر خداوندی فوق الوصف والبیان شناسند ، توفیق ملاقات که سرمایهٔ شادمانی ودیباجهٔ کامرانی است بر وجه اجمل مرادات محصل ومقدر باد بحق خیرالعباد .

31 a

بعد از تقدیم مراسم محبت ومعالم مودت وتمهید ادعیهٔ صالحه واثنیهٔ فایحه معروض حضرت علیا لا زالت غبط السماء اولنورکه الحالة هذه چون انقضاء ماه روزه‌که مفتاح ابواب قفل جنت وموسم نزول رحمت در یوز گوستردی واقبال عید شریف ویوم منیف که غرهٔ چنین ایام ودرهٔ عقد [1] شهور اعوام در مبارکلکله قدوم قلدی ، رسم مألوف وقاعدهٔ ومعروف مقتضاسنجه بو محب مخاص ازرنه | واجب ولازم اولدی که اول حضرته تهنیت عید شریف وغبطت ایام لطیف وظایفی موظف قلوب تقدیم مراسم ایدوز ، حق جل وعلا شریف وجودکزی ودولتمند ذاتکوزی همیشه بنوك کبی مبارك کونلره ولطیف ساعتلره سلامتلق برله یتشدروب خیرله گذاران قلسون وشان علیه‌کوزی مسند عزتده باقی طوتب جمیع ایامکز یوم عید ولیالکز لیلهٔ قدر گبی اولسون وبو تهنیت لطیفه‌نك

31 b

1 عقد : + و N

وظایفن تقدیمه یتورمك ایچون ومبارك باد عید شریف قلمغچون حامل ورقهٔ وداد وناقل صحیفهٔ اتحاد مفخر المقربین وسند الملازمین سلاحدار باشی طور علی چلبی رزقت سلامته ارسال اولندی عند التشریف بالوصول موظف قلوب اولکه شرایط تهنیت عید مبارك واداء خدمت | واظهار محبت وعرض اشتیاقدر بالدقیقه مع الحقیقه ادا ایدوب یرنه گتوره ، چشم رجا شویله واثق درکه حیز قبولده واقع اولب عین عنایتله ملحوظ ونظر مرحمتله محظوظ! قلنوب اخبار سلامت ذات شریف وعنصر لطیفدن خبیر وآگاه قلوب اجازات انصراف بیورله تا کم خبر ساره‌لرندن بو محب مخاصلرنه انواع سروور واصناف حبور حاصل اولب حق اخوت ومعالم [1] اتحاد وصداقت ثابت وراسخ اولا ، چون اول جناب پر رأفتك عاطفتلری بو محب مخاصلری حقنده واضح ولایحدر زیاده ابرام نرفت ، معالی بر مرور ایام ولیالی متوالی باد بالنبی وآله الامجاد .

32 a

1 معالم : عالم N

XIX.

نامهٔ تهنیت عید عن بایزید سلطان خلد ملکه
الی ابراهیم بیك ولد قرمان

32 b جناب عالی شان معالی نشان امارت مآب دولت انتساب | مهر سپهر پادشاهی آسمان سلطنت پناهی مالك نواصیٔ ملل سالك اقاصیٔ دول حایز قصبات السبق فی مضمار السیادة الفایز بالقدح المعلی من قداح[1] السعادة مستعبد ارباب الالباب مغمد عضب[2] القرضات فی قراب الرقاب ساحب دلادل العز والمعال صاحب دلائل المجد والاقبال المخصوص بعنایة الملك المستعان ادام الله ظلاله علی مفارق الانام وابدها الی قیام الساعة وساعة القیام ، سلامی که روایح ذکر آن چون ثنایای صنبح عنبر شمیم بر نکهت دهان غنچهٔ غناج وتحیتی چون نسیم شوق انگیز سحری که بر گلبرك طری وریذه باشد وجیب مسك آگین غنچهٔ دریده وچشم نرکس معتل العین گشاده وزلف بنفشهٔ مهموز الفا کشیده با برید فرخنده نوید **33 a** « سلام قولا من رب الرحیم »[3] از مهب انفاس | رحمانی با نفحات ریاض قدس همعنانی کرده باشد متحف[4] ومهدی می شود وتشوق وتحنن ونزاع والتیاع بمطالعهٔ لقاء میمون ومشاهدهٔ رواء موزون نه دران حد است که نشر شرح ان در طی لسان این خطیب مسکین طیلسان که بر منبر سه پایهٔ انامل درربازی وکهرنثاری می کند مندرج ومندمج می تواند بود ، ملاقات که اهم مطالب واتم مآرب است بر وجه اجمل عن قریب محصل باد بالنبی العربی وآله الامجاد.

وبعده از رفع جوامع دعوات صادقات که تنسیم تنسم آن روایح اخلاص‌را بمشام جان رساند وابلاغ تحیات خالصات که فوایح مواقع آن حدیقهٔ دل را غایت[5] بهجت وسرور ونهایت نضرت[6] وحبور بخشد از خاطر خطیر جوال وذهن **33 b** روشن روان[7] چون طبعیت سلسال پوشیده دگلدر ، | شول قاعدهٔ مألوف ورسم معروف که ارباب احباب مخلص تأکید عقد مودت وتزیید عرض محبت ایچون

1 قداح : قداح (بتشدید الدال) N || 2 عضب : الضب N || 3 «سلام ... الرحیم» : قرآن ٥٨/٣٩ || 4 متحف : متحف (بتشدید التاء) N || 5 غایت : اعانت و N || 6 نضرت : ونضرت N || 7 روان : Bu kelime yerine جوال ile secî'li başka bir kelime olacak.

بربریله دعا وثنا تحفه‌لرنی قوافل اخلاص وررواحل اختصاص برله ارسال ایدرلر اول حضرت خداوندگار ملك خصالك ابیات محبتلری بو محبلرینك مجموعهٔ دلنده مسطور اولمشدر

نبود نقش دو عالم که رنگ الفت بود
زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

« الحمد لله الذی هدانا لهذا وماکنا لنهتدی لولا ان هدانا الله »[1] الآیة ، خصوصاً الحالة هذه ساقیٔ مو میان وشاهد تنگ دهان عید غرهٔ شوال فرخنده وخجسته فال چون فصل ربیع شکل بدیع ایله آراسته وچون بیت التصاویر بوقلمون که قلم نقشین « کن فیکون »[2] برله پیراسته اولب کشف سمین[3] ساق ایدب مجلس شادیٔ طرب سرالرنده قدح گردان در

ای خسرو آفاق بدین عهد همایون
34 a | آهنگ طرب کن که اعادی شده محزون

حق جل ذکره درگاهندن رجامز بودر که اول حضرت خداوندك هر ایامنی چون عید نوروز بهروز[4] وهر لیالیسن چون شب قدر نور افروز ایدب دولت عزت وشوکت ونزهت برله هزار بنولك گبی شریف ساعاته ولطیف اوقاته ایرگروب سایهٔ اقبال‌لرنی عالمیان ازرندن اکسوك ایلمیه

مصراع

این دعا را قدسیان از عرش آمین گفته اند

تحریك سلسلهٔ محبت وابراز خلوص مودت ادوب تهنیت عید مبارك ایچون مفخر الزعما صدر الرؤسا بازارلو قلوکز زرقت سلامته ارسال اولندی ، امیددرکه بارگاه ملك مثاله یتشوب مغتنم ومستسعد اولدقدن صوکره اخبار سارهٔ سلامتیٔ

1 « الحمد ... الله » : قرآن ، ٤٣/٧ || 2 سیمین : سمین N || 3 «کن فیکون» : قرآن ، ٧٣/٦ ؛ ٣٥/١٩ ؛ ٤٠/١٦ ؛ ٨٢/٣٦ ، ٦٨/٤٠ || 4 بهروز : له روز N

ذات قدسی[1] الصفات برله اجازت انصراف گوسترله ، همیشه سرو اقبال پادشاهی بر جویبار | **34 b** عنایت الٰهی از آسیب زمان در آمان باد

شعر :

خجسته باد ترا عید وهم بد از تو بعید
قرینت باد سعادت معینت باد آله

1 قدسی : قدس N

XX.

تقریرنامهٔ شهسوار بیك ولد سلیمان بیك ذو القدر
من انشاء تاجی بك

سبب تحریر تقریر کشورگشای وتوقیع منیع عالم‌آرای انفده الله الملك المستعان الی یوم البعث والمیزان اولدرکه چون جناب امیر اعظم ملکی الشیم فلکی الهمم ذی النسب الطاهر السنی والحسب الباهر البهی طلاع انجد الایالة الغرا سباق غایات الدولة الشما الصارم الصمصام الملك الهمام المخصوص باللطف الخفی من حضرة باری النسم شهسوار بیك المکرم ضاعف الله تعالی معالیه واضعف اعادیه که اسرار سعادت وبهروزی واقبال وپیروزی آنوك اساریر جبهه‌سندن لایح وتابان وواضح ودرخشان‌در الحالة هذه | **35 a** بنوم درگاه سعادت دستگاهمه التجا گوستروب کندولری ارباب اخلاص واصحاب اختصاص سلکنده منتظم ومنضد قلدیلر بنداخی عنایت پادشاهانه ورعایت جهانپناهانه اظهار قلوب آرتق آباده وبوز اوقه وغیرنه فی الجمله والد مرحوم سلیمان بیکوك سابقا حوزهٔ حکومتنده وحیطهٔ تصرفنده اولان ولایتلره والی نصب ایدب بقلاعها ودوانیها وقواصیها وبقاعها وبلدانها وصیاصیها تفویض وتقلید قلدم که بعد الیوم تحت تصرف ایالتنده اولب ملوك اقطار کندو ممالکلرنده نه وجهله متصرف اولورلرسه جناب مشار الیه اول اسلوب ارزه متصرف اولب حمایت ملك ورعایت رعایا بابنده حکم قسطاس عدالت وقانون رأفت ومرحمت نیسه آنی من کل الوجوه مرعی طوتب « واذا حکمتم | **35 b** بین الناس ان تحکموا بالعدل »[1] موجبی ایله عمل ایده‌لر وحل وعقد وقبض وبسط امور جمهور خلایق بابنده « کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته » حدیثنوك تنبیه نبیهندن غافل وذاهل اولمیوب ثبات دوحهٔ دولت وسرحهٔ سعادت اسبابن تهیئه ایتمکده هیچ دقیقه فوت ایتمیالر وداخی شویله گرك درکه بزاوقلولردن وذوالقادرلولردن طاغلوب غیری یرلره گتمش کمسه‌لر وارسه آنلرك داخی مجموعی مشار الیه‌نك تحت تصرفنده اولا ، اول بابده بوجه

1 « واذا ... بالعدل » : قرآن ، ٤/٥٨

من الوجوه كمسنه دخل ايدت نزاع ايتميه ، شويله بلالر حكم (جهان) گشايي [1]
طغراى همايون ايله محلى ومزين گورنلر مضمون منيفنه وفحواى شريفندن اعتقاد
كلى واعتماد جملى گوسترەلر ، تحريراً فى يوم الرابع عشر من شهر ربيع الاخر
سنة سبعين وثمانمائة .

(Milâdî 1465 senesi 4 Kânunuevvel Çarşanba günü)

1 گشايي : گشاى N

XXI.

مكتوب

افتخار الامراء والاكابر حاوى المعالى والمفاخر | حايز قصبات السبق فى 36 a
مضمار المآثر الفايز المقدح المعلى من قداح المجد الاتم والعز الاشم والنجابة
والكرم المخصوص بمزيد عواطف بارى النسم حضرت فلان الدين مكرم دام عزه ،
تسليمات عنبرية النفحات كه مهب وداد (د) ن تنسم ادر مطالعه قلندقدن صكره
اشتياق درجهٔ كمالدن متجاوز بلا سز ملاقات عنقريب بر وجه اجمل ونهج اسهل
ميسر اولا بمنه ويمنه .

XXII.

جواب مكتوب شهسوار بك عن محمد خان انار الله برهانه

جناب امارت مآب معالى نصاب دولت انتساب عزت اكتساب حاوى خصايص ارباب الالباب صاحب آيات العز والوقار ساحب اذيال المجد والفخار المخصوص باللطف الخفى والعون الالٓهى من حضرت مولى المنعم شهسوار بك مفخم ضاعف الله معاليه واضعف اعاديه تحيات وردية النسمات | زبدية الفوحات كه مهب ودادن **36 b** تنسيم ايدر مطالعه قلمقدن صوكره معلوم اولا كه شمديكى حالده تهنيهٔ غزا وظيفهسن مؤدى قلمغچون مفخر الفرسان آدمكوز على ديوان ارسال اولنمش ؛ ايمن أوانده واصل اولب شولكه وظيفهٔ ابلاغ ادى على احسن الوجوه واجملها مؤدى قلدى اثناء محاورهده شويله اعلام اتدىكه سلطان مصر هنوز سزى قبول اتمامش عموكز رستم بكه نوع همت ومعاونت گوسترمش ، ايله اولسه اشته اول جانبه سيزوك ايچون التماسنامه يازادى ، گركدر بريرار كمسه گوندراسز وارب اول جانبه تبليغ ايده ، اگر قبول ايدر واتمز بهرحال اول جانبك اخباريله مراجعت ايدب سعادتله بن بر جهته سفره متوجه اولمادين گلوب بر وجه تفصيل اعلام ايده وداخى قيصريه ارالغنده واقع اولان حدود وسنور قضيهسى عرض اولنمش ، امدى اول اطرافك تفتيشنه مولانا | آماسيه قاضيسى كوندرلمشدر اكا حكم قدر توان **37 a** گوندرلدى كه ابراهيم بك وملك آرسلان بك زماننده اول نواحى وحدود نه وجهله تحديد وتعيين اولنمش ايسه ينه اول ازره ابقا اده وداخى اينال اوغلى اسكندر صوجى استعفا اولنمش اولداخى حيز قبولده واقع اولب عفو اولندى گركدر كه گوندرهسز قيومه گلوب درلك اولنه شويله بلنه والسلام على الدوام .

XXIII.

صورت مكتوب سلطان سلاطين جهان سلطان محمد خان
الى مولانا فتح الله

اسوة العلماء المتبحرين قدوة الفضلاء المتآخرين البارع الوارع الممتع من علمه بالعمل النافع الذى يشرق بطوالعه لفظه [1] الثاقب مطالع المقاصد والمطالب بل يكفى لمحة عينه فى ايضاح كتب ابن الحاجب ذوالقدر الفاخر والفخر الزاهر المختص بهدايا الالطاف من حضرت من لا آله سواه مولانا | اولاه الله فى اولاه **37 b** واخراه ما هو اولاه واحراه [2] بمراحم پادشاهى وهمم عالمپناهى خودرا مخصوص فرموده داند التياع ونزاع بمشاهدهٔ راى منير ولقاى مستنيردر غايت كمال شناسند . درين ولا بمسامع شريفه اسماع نمودند كه در خاطر آنجناب فضائل مآب سفر حجاز تصميم يافته بزيارة اماكن طيبه ومساكن سنيه رغبت تام حاصل شده است مسئول ازآن معالى مشمول آنست كه در ذهاب (يا) درایاب بدين دياركه صوب صوابست توجه نمايند چون معناى توطن وتمكن در ممالك محروسهٔ ما صورتپذير باشد مستوجب حصول امالى واماني ومستجذب كمال شادمانى خواهد بود واگر اين قضيه در حيز تعذر قرار گرفته است بايدكه لطف نمايند بارى بطريق مرور مصاحبت چند روزه را پيش داشته اقدام را بدين طرف بتقديم رسانند ، بعد از | **38 a** استشراف بحضور حبوربخش آنجناب اجازت حسن مراجعت يافته باز بوطن مألوف معاودت نمايند ، چون اعتماد واعتقاد بدرايات صائبه وروايات ثاقبه واثق وصادق است بدين مقدار اختصار رفت ، تحريراً فى اواسط محرم سنة اثنين وسبعين وثمانمائة .

(Milâdî 1467 senesi Ağustos ortaları)

---

1 لفظه : لفظ N || 2 احراه : اخراه N

ساغ وسلامت اولاسز ، رجا بفضل ربانی اولدرکه خدای تعالی شریف وجودکزی
پادشاه اعظم حضرتلرینك دولت ظلنده همیشــه مسند عزتده مستدام ومستحکم
قلب دایم بنوك گبی سفرلردن وخیرلو غزالردن ســاغلیق وسلامتلق وحصــول
مراداتله عودت روزی قللوب مخلص پرور اولمقدن خالی اولمیه‌سز انشاء الله تعالی ،
زیاده ابرام چه رود دولت ومعالی علی التواتر والتوالی در تزاید باد بمنه ویمنه .

XXIV.

صورت جواب مکتوب قراجه بك از چلبی سلطان
ادام الله دولته بالعز والاقبال

مشرفهٔ شریف فرح‌فزای وملاطفهٔ[1] لطیف غم‌زدای از خدمت بندگی
ملك الامراء والاکابر جامع فنون المعالی والمفاخر خلاصة الارکان والعناصر یکانهٔ
زمان وبرگزیدهٔ دوران المخصوص بعواطف الملك المنان ضــاعف الله اقتداره
ورود ووصول یافت ودر مقابله آن تحف تحیات فراوان وصنوف وتسلیمات بی کران
من صمیم القلب والاخلاص تبلیغ | داشته آرزومندی بمشاهدهٔ جمال منیر غالب [38 b]
الاوصاف دانند ، ملاقات بر وجه اجمل مقدر ومحصل باد ، «انه رؤف بالعباد»[2] ،
بعد الدعاء الموفور معلوم اولا کیم شمدیکی حالده تهنیت امارت وشرایط خدمات
رسملرین تقدیمه یتورمکچون حامل ورقهٔ مؤدت مفخر الخواص سید الملازمین
حســامالدین قلکنز رزقت ســلامته ایلن مثال شریف درربار گوهر نثار ارزانی
قلنمش ، دریاء[3] معانی دلفکار برله مملو وآراســته اولب اعز اوقاتده واشرف
ساعاتده ورود بولدی ، هزاران اعزاز واکرام ایله مطالعه قلنوب مضمون میمونی
مفهومه یتشدی ومشار الیه خدمتلری داخی رسوم تهنیق[4] همچون ســائر محبان
ومخلصان تقدیمه یتورب مبارك باد قلدی واول مبارك غزادن داخی امداد فضل الٓهی
ایلن منصور ومظفر اولب سالما وغانما وطن مألوفه | گلدوگوکزی اعلام قلمغچون [39 a]
غزا آرمغانی داخی ویرمش‌سز[5] کلدی دگدی ، اول منبع کمالاتك الطاف عمیمه‌سندن
بعید دگل نه سهو اولنیدی

شعر :

لطف سزدن قحو مشکدن نور خورشیددن مدام
خوش قدیمی رسم اولین عادت معهوددر

1 ملاطفه : ملطفه ؟ || 2 « انه ... بالعباد » : قرآن ، ٢/٢٠٧
3 دریا : Pek uygun düşmüyor. Yukarıki satırda da olmasaydı bu kelime yerinde درر bulunduğu düşünülebilirdi. || 4 تهنیق : تهنیت N || 5 ویرمش‌سز : ویرمیس‌سز N

XXV.

صورت مكتوب خضر بك الى قراجه بك در جواب

39 b | لا زالت اسنة الحوادث مكسورة فى قلوب اعدائه ، الوف خدمات بندگانه
صنوف تسليمات مخلصانه از محض مخالصت وعين مصادقت قبول فرموده ، اشتياق
وآرزومندى بمشاهدهٔ جمال منير خداوندى كه متمناى عالميانست از حد بيرون
مطالعه فرمايند ، توفيق تلاق بر وجه احسن روزى باد بمنه ويمنه ، بعد الدعا
وظائف خدمات وعب مراسم عبوديات بر راى ضمير منير لا زال منيراً معروض
اولنور كم شمديكى حالده حضرت شهزادهٔ كيوان رفعت خلد الله سلطانه
حضرتلرينه تهنيت امارت وولايت وظائفنى ورسوم خدمات تقديمه يتورمكچون
حامل ورقهٔ عبوديت افتخار الخواص سيد الملازمين علاءالدين آغا قلوكزى رزقت
40 a سلامته ارسال قلنوب بو دولتخواه مخلص بندهكوزى داخى ياد قلوب | مكتوب
شريفكوز ايله مشرف قلمشسز واول مبارك غزا سفرندن داخى سالما وغانما
وطن مألوفه گلوب غزا آرمغانى ارسال قلمش سز ، اعز اوقاتده واشرف
ساعاتده ورود بولندى ، هزاران اعزاز واكرالم واحترام تمام برله مطالعه قلنوب
مضمون ميمونى مفهومه يتشدى وآنونك ورودندن انواع سرور وبهجت واصناف
حبور وشادمانى حاصل اولوب شكر وسپاس وحمد بى قياس جق جل وعلى درگاهنه
چوق شكرلر ادا قلندى الحمد لله على السلامه ، اميد بفضل ربانى اولدركه
خداى تعالى عز شانه وعم نواله شريف وجودكزى هميشه مسند عزتده ومقام
امارتده مستدام ومستحكم قلب دايم بنوك گبى مبارك سفرلردن وخيرلو غزالردن
ساغليق وسلامتليق وحصول مرادات ايله وطن مألوفه يتشدروب مخلص پرور
40 b اولمقدن | خالى اولمياسز انشاء الله تعالى . او مشار اليه حذمتلرى داخى وظائف
تهنيت ورسوم خدمات كمال ارادت برله يرينه يتوردى ، خدمتنده نقصان قومدى،
شويله واقف اولنه وبعده اگر بو كمينه طرفندن اخبارات استفسار اولنور ايسه
أناء الليل واطراف النهار خيرلو دعاكزه مشغول بلاسز ، اميدركه دائما ابواب
مراسلات واسباب مكاتبات مفتوح قلوب صحت وسلامت ذات شريف وعنصر
لطيف خبرلرندن مجارئ امور دولتدن واول طرفك خبرلرندن واحوالندن احياناً
دريغ بيورمياسز كه اشدوب شاد وخرم اولاوز انشاء الله تعالى ، باقى امور
حضرتكوزك وفور مكارمنه متعلق در ، زياده چه ابرام وانبساط كرده شود ،
دولت ابدى وسعادت سرمدى دايم وقايم باد بمنه ويمنه .

XXVI.

جواب مكتوب سلطان حسين ولد شيخ حسن بك

| مشرفهٔ شريف فرحفزاى وملاطفهٔ لطيف غمزداى از حضرت امير وامير
41 a زادهٔ بزرگوار پسنديده وبرگزيدهٔ روزگار المختص بعناية الملك الغفار جمال الدولة
والدين امير كامران زيدت دولته ورود ووصول يافت ودر مقابلهٔ آن تحف تحيات
فراوان محبانه وصنوف تسليمات بى كران مخلصانه ابلاغ قلمقدن صوكره معروض
اولنوركه شمديكى حالده حامل ورقهٔ مؤدت اكرم الأماجد والاماثل قدوة الملازمين
احمد چلبى رزقت سلامته خدمتلرندن تجديد مصادقت [1] وتحريك سلسلهٔ محبت
بابنده شهزادهٔ كيوان رفعت خلدت سلطنته حضرتلرنه رسالته گوندرب بودولتخواه
مخلص محبكزى داخى ياد قلمشسز وبر قاچ درلو خبرلر بلدرمشسز مبارك وقتده
وشريف ساعتده ورود بولدى وهر نه كيم بيوردكوز اسه معلوم اولدى اى والله ،
كال محبتكزدن وحسن | صداقتكوزدن بديع وعجيب دگلدر نه سهو اولندى ، 41 b
امدى اشته بو بابده مشار اليه خدمتلرنه بر قاچ درلو خبر بلدرديلر أدا اده ، اما
لطف ايدهسز اباً عن جد التجا ايدهگلدوكز قپوكزدر ، دائما ابواب مراسلات
مفتوح دوتب ارسال رسل ورسايل اكسوك ايتميهسز وحسن تربيت بابنده شولكه
بز محبكزه دوشر وظيفهدر انشاء الله نسنه تقصير اولميه ، زياده چه ابرام وتصديع
رود دولت ابدى سعادت سرمدى قرين خلود باد بمنه ويمنه .

1 مصادقت : مصادقدن N

XXVII.

جواب مکوب شاه بك از خضر پاشا

لا زالت اسنة الحوادث مکسورة فی قلوب اعدائهم الوف دعوات وصنوف تحیات
ورواحل مدحات ازوجه مخالصت وعین مصادقت قبول فرموده اشتیاق وآرزومندی | **42 a**
بطلعت خداوندی غالب الاوصاف دانند ، ملاقات علی احسن الحالات مقدر باد ،
« انه رؤف بالعباد »[1] ، بعد از ادای وظائف دعوات مستجابه برای ضمیر منیر
لا زال منیراً معروض اولنور کم شمدیکی حالده تهنیت[2] امارت وتحریك سلسلهٔ
محبت ومؤدت باینده حضرت شهزادهٔ کیوان رفعت نور حدقهٔ سلطنت خلدت
دولتهٔیه افتخار الاکابر والاعاظم قاسم آغا رزقت سلامته خدملرنی ارسال قلوب
بو دولتخواه مخلص قولکزی داخی یاد قلوب مکتوب شریفله مشرف قلمش‌سز ،
اعز اوقاتده واشرف ساعاتده ورود بولدی ، هزاران اکرام واحترام برله مطالعه
قلوب مضمون شریفنه اطلاع کلی قلندی ، هر نکم پرسش خاطر وتسلی ضمائر
باینده اعلام قلنمش ادی کا هوحقه معلوم اولدی ای والله ، اول منبع کمالات
الطاف عمیمه‌سندن | متوقع ایدی رجا بفضل ربانی اولدرکه همیشه مسند عزتده مستدام **42 b**
ومستحکم اولب محب نواز ومخلص پرور اولمقدن خالی اولمیاسز انشاء الله تعالی ،
حالیا مرجودر که احیاناً لطف بی دریغ قلوب صحت وسلامتی ذات شریف وعنصر
لطیف خبرلرندن ومجاری امور دولتدن انها قلنه تاکم سلامتلغکز خبرلریله مشرف
ومغتنم اولب سرور جان وشادمانی حاصل اوله ، زیاده چه ابرام وتصدیع رود ،
دولت ابدی وسعادت سرمدی قرین خلود باد بالنبی وآله الامجاد .

1 « انه رؤف بالعباد » : قرآن ، ۲/۲۰۷ || 2 تهنیت : سبب

XXVIII.

تعزیت نامه

ای روزگار گرگ رو افغان ز دست تو
تا تو ز جان یوسف دلها چه خواستی

شمدیکی حالده بو محب مخلص سمعنه شویله ایرشدی که اول وجود نازنین
الحکم لله رب العالمین مرحوم مغفور سعید شهید نور الله قبره وجعل الجنة مثواه
فنا سراینده بقا | سراینه رحلت اتمش ، حق علیمدرکه بو جگرلر یقیجی وسرایلر **43 b**
یقیجی خبر یتشیجك شول قدر تألم وتأسف حاصل اولدی‌که جگرلر کباب وسینه‌لر خراب
اولدی ، دنیای غدار کمسنیه پایدار اولمش دگل ، ناچار وطن اصلیه پرواز لازم
در ، حضرتکزه خود نه نصیحت حاجتدرکه اول قهار پادشاهك ضروری امرنه
منقاد وقضاسنه راضی ومصیبتنه صبر اتمکدن آرتق هیچ چاره ودرمان یوقدر
وبو بنده‌کوزه واجب ولازم ادی که علی الرأس والعین وارب شرایط عزایی
یرینه گتورمك[3] ، اما حوادث روزگار وموانع لیل ونهار قدمدن قلمه اختصار
اتدکمز معذور بیورله که « العذر عند کرام الناس مقبول » مادام که اول مرحوم
مغفور حجاب ترابده محجوب وآسوده اولا حق تعالی سزه عمر طویل واجر جزیل | **43 a**
ارزانی قلوب بو مصیبتی آخر مصایب ایدوره ، شرایط عزایی یرینه یتورمکه
مفخر الملازمین فلان الدین ارسال اولندی ، اولکه مراسم خدمت عزادر یرنه
گتوره ، زیاده تصدیع نرفت دولت ابدی وسعادت سرمدی باد بالنبی وآله الامجاد .

XXIX

جواب نامه

زین الله سریر العز بوجوده الشریف وقرن ایامهم ولیالیهم بالفضل المبین والعز
المنیف .

بعد اداء دعوات محبانه وعرض خدمات مخلصانه بحضرت عاليه لا زالت عالية
وعن نكبات الدهر خالية معروض بندگی اولنورکه شمدیکی حالده کمال الطافکزدن
وحسن مودتکزدن مرحومه جاریه‌کوز وفاتی بابنده مفخرالملازمین فلان الدین
دام دولته برله برسم عزا نامهٔ خطاب مستطاب وکتاب مشکین [1] نقاب ارسال
اولنمش ، ایمن اوقاتده واسعد ساعاتده نازل اولب ورود | شریفندن هزاران **44 a**
مسرت وانواع بهجت ظهوره گلدی ای والله ، اول حضرت پر رأفتك وفور
الطافندن نه سهو اولنه ادی ، اولکه ملتمس ادی اضعافله تقدیمه یتورمشلر ،
عمروکز مستدام ودولتکز بردوام اولسون ، الدن نه کلور ، حکم وقضا [2] باری
تعالی جل وعلی حضرتنك‌در ، امیدرکه پادشاهمز عز نصره حضرتلرینه سلطنت
ورفعت برله حق سبحانه وتعالی چوق ییللر عمرلر ارزانی قلسون وذات شریفکوزی
که مطلوب عالمیان ومرغوب جهانیان‌در سالهای نا محصور دولت وسعادت ایله
باقی وپاینده طوته وبو قلکوزه اجر جزیل نصیب ومیسر ایدویره ومشار الیه
قلکوزه چونکه اجازت گوسترلدی بو قلکزدن داخی آیاغکوز طپراغنه دعا مواجبلرین
وثنا مراسملرین یرنه یتوره ، زیاده ابرام نرفت ، دولت ورفعت بردوام باد بمنه
ویمنه .

XXX.

اشتیاق نامه

44 b

سلام از من بدان چشم چراغم سلام از من بدان روح دماغم
خیالکله گوزم گوکلم طولیدر اگرچه صورتا سندن ایراغم

بجناب رفیع وسدهٔ منیع دوست حقیقی وپدر دینی ومحبوب یقینی خلاصهٔ زمان
مهر اوان فارس میدان زبدهٔ زمرهٔ انسان فلان الدین کامران زیده قدره وعمره

1 مشکین : مسکین N || 2 قضا : رضا N

الی دخول الجنان دعاگویی ونیازمندی ومحبت وآرزومندی ، صنوف تحیات
مشتاقانه وفنون دعوات مخلصانه ابلاغ وایصال قلمقدن صکره شویله اعلام
واررکه قصهٔ اشتیاق وغصهٔ فراق اول حیزده دگولدرکه قلمله تحریر ودیلله تقریر
اولنه عالم السرائر آگاه ومطلع الضمائر گواه درکه وصال مبارککوز انفصاله [1]
مبدل اولالی بو غریق غدران هجران وحریق نیران احزانه | نه عمردن لذت **45 a**
ونه زندگانیدن تمتع حاصل اولمش‌در ، بلکه راحت زحمته وشادلق ملالته دونب
مفارقت ایامنوك هر بر ساعتی بو محب مخلصلرینه بر آیجه وهر بر گونی بر ییل
مقدارنجه گورنر که سنة الوصل سنة وسنة الهجر سنة عالم السر والخفیات حقیچون
مبارك جمالکوزك خیالی نصیب دیده ونقش جان ودل اولپدر ، هیچ لحظه وهیچ
ساعت گچمز که خصایل حمیده‌کوز وشمایل پسندیده‌کوز دیلمزده وکوکلمزده
تکرار اولنمیه ، اما معلوم وصحیح اولندی که روزگار غدارك وچرخ ستمکارك
کمترین بازیچه‌سی [2] بودرکه یاری یاردن ودوستی دوستدن آیرب فراق وحسرت
اودنه یاقق ویقمق وآواره قلمقدر که

شعر :

فلك را زین مهمتر نیست کاری که آواره کند یاری ز یاری

اما گوکل وجان که مراد انسان | وایجاد کون ومکان‌در محبتکز آستانه‌سنوك **45 b**
گوشه‌سنده معتکف اولبدر ، خالق ذو الجلال وقادر بر کمال درگاهمدن بالغدو
والآصال بتضرع وابتهال شویله تمنا واستدعا قلورکه انشاء الله تعالی حصول وصال
پدر ومادر ودیدار اخوان خوبترین وجهله شریفترین ساعتده بومخلصترین بنده‌لرینه
میسر اولا ، دیدهٔ نمناکه نور وسینهٔ غمناکه سرور حاصل اولب شاد وخرم اولنه ،
اشته سید الاعیان محبکز حاجی ارسال اولندی ، سلامت ذات شریفه وعنصر
لطیفه مکتوب شریف ایراد اولنوب شکسته گوکلمزی روشن قلمغه همت بویرله

بیت :

مرا بگوشت تا باید حکایت از لب خویش دریغ باشد پیغام ما بدست رسول

1 مبارککوز انفصاله : مبارککوز انفصال N || 2 بازیچه‌سی : بازیچی N

زياده چه تصديع رود معمورهٔ هشتاباد باتصال ابد لاباد (؟) بحق افضل العباد و آله الامجاد .

XXXI.

جواب نامه

46 a | فرزند عزيزه ستيره صالحه عابده مشفقه محسنه صاينه رضيه عايشهٔ الزمان فاطمة الدوران قرة العيون ثمرة الفواد قلب الاكباد راحت الروح وبدايت الفتوح مايهٔ شادمانى وعمدهٔ زندگانى اعنى حضرت فلان الدين دامت عصمتها وشوكتها معروض ومرفوع اولدركه شمدكيحالده افتخار الاماثل حاجى ايله مكتوب شريف ارسال ايدب فرقت وحسرت وغربت بابنده وچرخ كژ رفتار وفلك دوار حالنده وتعطش اشتياق وتحنن افتراق مقالنده درر بار گوهر نثار درج اولنمش ، اشرف اوقاتده واسعد ساعاتده ورود بولدى ، هزاران واكرام واحترام تمام برله تاج سر قلدقدن صكره مطالعه قلنوب مضمون ميمونى مفهومه يتشدى وآنك ورود شريفندن | هزاران مسرت وانواع بهجت واصناف حبور وشادمانى حاصل 46 b اولب شكر وسپاسى وحمد بى قياس حق جل وعلى درگاهنه أدا قلدق الحمد لله على السلامه ، اميد بفضل ربانى اولدركه خداى تعالى عز شانه وعم احسانه شريف وجودكوزى هميشه مسند عزتده مستدام قيلويره وآنوك مقابلهسنده تحف تحيات محبانه وصنوف تسليمات مشتاقانه ورواحل مدحات مخلصانه من صميم القلب وسوايدء جان قبول قلاسز ، بعده اگر بو محب مخلص طرفندن استفسار حال اولنورسه شويله اعلام اولنه كه تحرير شدت هجرت وتقرير حرقت فرقت شول حدده گلوركه شارح قلم دو زبان شرح اده وياخود لسان فصيح زبان تقرير قله

شعر :

حديث آرزوى من بطعلت آن ماه   ز حد وصف وز اندازهٔ بيان بگذشت

47 a | حق عليم وعلامدزكه اتفاق فراق وجگرسوز نطاق واقع اولالدن نه عمردن لذت ونه زندگانيدن راحت بولدق ، همان شاديمز همه وفرحمز غمه مبدل اولب حيرت بيابانده وفرقت صحراسنده گوزمز گريان وجگرمز بريان وگوكلمز خراب وسينهمز تراب اولمشدر ، اما مرحومه مغفوره مادر مشفقه كوز واخوات محسنهكوز فنا سرايندن بقا سراينه رحلت اتديلر

بيت :

كرا نهاد فلك تاج خسروى برسر   كه بند حادثه بردست وپاى او نهاد

دنياى غدار كمسنيه پايدار اولمش دگلدر ، ناچار وطن اصله پرواز لازمدر ، اول قهار پادشاهك ضرورى امرنه منقاد وقضاسنه راضى مصيبتنه صبر آتمكدن ارتق هيچ چاره ودرمان يقدر

بيت :

گرچه اين حال صعب واقعه ايست | چه توان حكم كردگار اينست 47 b

مادام كه آنلر حجاب ترابده محجوب وآسوده اولالر حق تعالى سزلره عمر طويل واجر جزيل ارزانى قلوب بو مصيبتى آخر مصايب ايدويره ، حاليا مرجو اولدركه احياناً لطف بى دريغ قلوب صحت وسلامت ذات شريفه وعنصر لطيفه خبرلرن انها قلنه ، تا كه سلامتكز خبرلرى ايله مشرف ومغتنم اولب سرور جان وشادمانى حاصل اولا ، زياده تصديع وانبساط نرفت دولت ابداً قرين خلود باد بالنبى وآله الامجاد .

XXXII.

تهنيت عيد از مصطفى چلبى به بايزيد سلطان خلد ملكه

بجناب رفيع ودرگاه منيع حضرت برادر اعز امجد اسعد نوباوهٔ باغ سلطنت گلبن گلشن سعادت در صدف نامدارى درى فلك شهريارى خداوند نيكو خصال

48 a منشاء السعاده والاجلال | منبع الدولة والاقبال صاحب اللطف والنوال فلكى
الجلال ملكى الجمال احسب الدوران وانسب الزمان خلاصة العناصر والاركان
المستغنى ذاته الشريف عن وصمة التعريف والتوصيف والبيان الملحوظ بعون
عناية الملك المنان اطال الله تعالى بالسعادة الابدية بقاه وارزقنا عاجلاً بالسلامة لقاه
سلامى وتحيتى كه موشح است با وفور ثنا ومرتبست باخلاص دعا عن محض
محبت وعين مودت مهدى ومبلغ گردانيده در شرح نزاع والتياع چون از حيز
بيان باوج اقتناع رسيده است خوضى نميرود ، توفيق تلاق كه سرمايهٔ شادمانى
وديباجهٔ كامرانيست بر وجه اجمل محصل باد بحق خير العباد ، بعد از رفع وظايف[1]
48 b صدق وصفا ونشر مراتب خلوص ووفا متمكن راى انور وضمير ازهر مرود |
كه الحالة هذه آفتاب ايام شريفه وماهتاب اوقات لطيفه افق سعادتدن بالخير والسلامه
لامع وطالع اولدى ايسه قاعدهٔ احبا وقانون اصدقا شول موجب ازره جارى
ومعتاددركه بنوك گبى موسم اغرده تهنيت ايام شريفه وتسليهٔ خواطر ايچون برى
برينه رسل ورسائل كه ممهد قواعد محبت ومؤسس مراسم مودت در ويريوب
طرفين مسرور وجانبين مبتهج قلورلر ، حاليا بو داعئ دولتخواه داخى اول سنن
ازره بنا ايدوب حامل ورقهٔ دعا وناقل صحيفهٔ ثنا مفخر المقربين رئيس الذواقين
جاشنيگير باشى سنان بك دام عزه ارسال اولندى ، انشاء الله الرحمن بالسلامه اول
عتبهٔ معلايه لاحق اولب شرف دستبوس شريفله مشرف اولب شولكه شرايط
49 a تهنيت عيد مبارك واداء خدمت واظهار محبت وعرض | اشتياقدر بالدقيقه
مع الحقيقه ادا ايدب يرنه كتوردكدن صكره اول عالى جنابدن مأمول دركه حيز
قبولده وقوع بولب عين عنايتله ملحوظ اولنه مشار اليه سنان بك بالصحه
عودت قليجاق اول ذات عديم المثالك صحت وعافيت احبا اخبار آتيله متحمل قلنه »
تا كه استماعندن سرور وشادمانى واطلاعندن بهجت وكامرانى ترقى بولا ، چون
الطاف شهزادگى اظهر من الشمس در زياده حد خود نديد عمر وكامرانى در
روضهٔ شادمانى محصل باد بمنه .

محب المشتاق

مصطفى

1 وظايف : وضايف N

XXXIII.

مكتوب قاسم بك جهة تهنيت عيد بخدمت سلطان بايزيد
خلد الله ملكه فرستاده است

ابد الله تعالى سلطنته وابد مملكته ودخر اولياؤه واعز انصاره واذل اعداءه ،
بندهٔ مخلص ودعا گوى متخصص جبين بمقام عبوديات نهاده ، دعاء دوام سلطنت
49 b وازدياد رفعت وثبات مملكت | بتقديم رسانيده عرض عتبهٔ عليا وسده معلا جعلها
الله ثابتة الاركان وراسخة البنيان اتدوكى بودر كم شمدكى وقتده چونكه انقضاء
ماه روزه نثار انوار وتطيب اسرارله يوز گستردى واقبال عيد شريف ويوم
منيف قدم قدومله ومبارك دمله متوجه اولدى بو دعا گوى ضعيف ازرنه واجب
ولازم اولدى كه سلطان الاسلام والمسلمين سلطان زادهٔ جوانبخت خلد الله سلطانه
واوضح على العالمين برهانه حضرتلرينه دعالر وثنالر عرض ايدب تهنيت ايام شريف
واوقات لطيف رسومن تمهيد ايدوب موظف ومؤدى قلاوز ، اول سببدن رافع
صحيفهٔ ثنا زين الاصحاب قتلو بك قلكوز درگاه معلاكوزه ارسال اولندى ، مراسم
معلومه ووظايف معهوده بقدر الوسع تقديمه يتورب عادت معروف وقاعدهٔ مألوف
50 a موجب ازره | خدماته قيام كوسترمك راينه تفويض اولندى ، عند التشريف
بوصول السعادة الكبرى موظف قلا ، تمنامز حضرت الوهيتدن بودركه جميع
ايامكز يوم عيد وليالكوز ليلهٔ قدر گبى گذران ايده آمين يارب العالمين ، چون
حسن عاطفت ووفور شفقت آنحضرت سلطنت پناه در حق اين ضعيف درغايت
سطوع است زياده انبساط ترك ادب ديد ، دولت وسعادت ابداً قرين خلود باد
بالنبي وآله الامجاد .

XXXIV.

مكتوب قاسم بك به پاشايان سلطان بايزيد خلد ملكه در جواب
تعزيت نامهٔ فرزند

تحيات طيبات وتسليمات زاكيات بمجالس عاليه ومحافل ساميه واركان دولت ومديران مملكت ونواظم مصالح امت ومكلمان معالم سلطنت ايدهم الله معاليهم ومد على كافة المحبين ظلالهم حضرتلرنه عرضه وارن بودركه شمدكيحالده اعطاف شاملهلرندن | 50 b آثار افضال وانوار اقبال نتايجى لامع اولب الطاف مالا نهايهلرندن بو مكسور القلب ومدموع العين محترق كمينه خاطر عاطرلرنه كتورب تسليمات شافيات ونصايح كافيات برله حضرت سلطنت پرور جوانبخت عالم سلطان بنى آدم ظل الله على الانام سلطانزاده سلطانموز خلد الله سلطانه حضرتلرينك مراحم بى غايهلرنه ارزانى قلوب كتاب تسلى نما برله زين الا قران اكرم الاخوان سيفه بك دام علوه خدمتلرندن ارسال قلدرمشسز ، اشرف اوقاتده كلوب اولكه مراسم تعزيه ومعالم تسليهدر يرنه كتوردى ، مستدام اولب مسند عزتده دايم اولاسز اى والله ، سزك راى منيركوزدن نه فوت اوليدى ، حق سبحانه وتعالى سلطانلرمزه سالهاى نا متناهى عمرلر روزى قلوب سزلرى ظلال رأفتلرى تحتنده طول حيوتله | 51 a ممتع قليورسون آمين يارب العالمين ، چون حسن عاطفتلرى وكمال مرحمتلرى بو مخلص حقنده واضح ولايحدر زياده ابرام بيرون ادب ديد ، معالى بر مرور [1] ايام وليالى متوالى باد بمنه ويمنه .

XXXV.

مكتوب الى سلطان بايزيد خلد الله ملكه

فرزند اعز اسعد ارجمند نور حدقهٔ دولت ونور حديقهٔ سلطنت مبارز الدولة والدين اوغلوم بايزيد طال بقاه وارزقنا عاجلاً لقاه ، توقيع همايون واصل اوليجاق

1 مرور : بمرور N

معلوم اولا كه بو اثناده انكروسك قرال لعين عساكر كفاردن جم غفير جمع ايدب كالباحث عن حتفه بظلفه والقادح بكفه مارن أنفه كلوب ازورنيق قلعهسنى محاصر اتمش ادى ، بو خبر مسامع عليهيه ملبث بالبشاير واصل اوليجاق بوجانبدن داخى قرة عين الدولة الغرا وغرة [1] جبهة السلطنة الزهرا واسطة عقد السعادة | 51 b السامية رابطة عقد الايادة الغاليه مقرب الحضرت العاليه مشير الدولة العاليه المخصوص بعناية معطى العز لمن يشاء محمود پاشا دامت معاليه عساكر اسلامله ارسال اولندى كيم وارب اول ملاعينى قمع وقلع ايده ، اتفاق عساكر اسلامك صيت جهانكشاسى واصل اوليجاق اول زمرهٔ مرده عفاريت وعبدهٔ كفرهٔ طواغيت طاقت كتورميوب بر وجهله منهزم اولمش كه مجموع طوپلرين وبيك مقدار عربهلردن دوكب ومن نجى برأسه فقد ربح له عمل ايدب فرار اتمشلر ، اول جانبده بعضى عساكر منصوره ايرشوب ملاعيندن مبالغه قتل ادب حق بكلربكيسنى كه امريان ديمكله مسمى در آنى داخى قتل ادت بعضيسن اسير ايدت مظفر ومنصور اولمشلر ، الحمد الله على تضاعف آلائه وترادف نعمائه ، ايله اولسه بو بشارت خبرين بر وجه احسن | 52 a ايصال اتمكچون مفخر الفرسان چاوشم حسن ارسال اولندى ، شويله بلاسن ، تحريراً فى اواخر شهر ربيع الاول سنة سبع وسبعين وثمانمايه .

(Milâdî 1472 Eylül başları)

XXXVI.

مكتوب عيسى بك بن اسحاق بك الى محمود پاشا
دفتردار سلطان بايزيد

غب تبليغ فنون التحيات الطيبات واثر تمهيد صنوف التسليمات الزاكيات مع قوافل المحبة والاخلاص ورواحل المودة والاختصاص الى الجناب الرفيع الاخوى

1 غرة : اغرة N

الذی تحصص بمفخر کرام زمان وسرور عظام جهان صدر افاضل ایام وبدر اماثل
انام نور شمع وفا سرور جمع صفا الذی تفرد بانواع محاسن الالطاف ومکارم
الاخلاق المستغنی عن الالقاب المخصوص بمزید عواطف الملك الوهاب اعنی ادام الله
دولته وزاد شوکته الی یوم الحشر والحساب معروض رای منیر قلنور که اگر
52 b الطاف عمیمکوزدن استفسار اولنورسه شرح اشتیاق مکارم | اخلاقکز گبی لا یعد
ولا یحصی تصور اولنه ، ملاقات که مرادلرومزك اکمل واحسنیدر وجه اجمل ازره
محصل اولا بمنه العمیم ولطفه الکریم وداخی مخفی اولمیا که پرتو آفتاب دولت
وحدیقهٔ ریاض مملکت وحدقهٔ باصرهٔ سلطنت شعاع (؟) حورشید طلعت عالم
افروز خسرو افاق پادشاه باستحقاق سلطان اعظم اعلاه الله اعلام انصار دولته
وشوکته وسلطنته حضرتلرنه که کان شفقت ومرحمتدرلر هزاران خشوع وخضوع
برله باش اول درگاه کیوان پناهك سعادتلو طپراغنده قویب توجه تام واخلاص
کامله بو ضعیف کمتر کمینه قولنوك استدعاسی بودرکه اول جناب جنت مآبك
انصار دولتی منصور واعداسی مقهور ومخذول اولب الی ابد الدهر سریر سعادتده
53 a سرورلکیا وتخت سلطنتده سرافرازلکیا مؤبد ومخلد اولالر وهر روزکار همایون |
نشاطله مقرون بحق الملك الغفور وبعده واجب ولازم ادی که اول عتبهٔ عالیه (یه)
لا زال عالیاً مشیاً علی الرأس یوز سوریدوك که طپراغی اکسیر سعادت وسرمهٔ
سیادتدر امداد احسانلری ایله مستفید اولایدق امر ربانی وحکم یزدانی وپادشاه
جهانمطاع قوللوغی موانعندن وارلمدی ، اگرچه اول حضرتوك خدمتنده
مقصر وشرمسارز اما لیل ونهار حصول مرادات وشمول سعادات دعاسنه
ملازم ومشغول بلاسز ، حق سبحانه وتعالی کمال کرمندن مستجاب ایده بمحمد
وآله الطاهرین وحضرت عالیه‌کوزدن التماس واستدعا اولدرکه عام لطفکزدن
واحسانکوزدن کرملر اظهار ایدب اکسوکلگمزك وتقصیرمزك عذرن دلیوب
خطامز عفو اولنه ، زیاده تصدیع نرفت ، مقاصد دو جهانی بر وجه خرمی
وشادمانی باد بمحمد وآله الامجاد .

محب المشتاق

عیسی الفقیر

XXXVII.

القاب دفتردار

53 b

ریاض دولت ونهال سعادت حضرت جنت صفت آصف نصفت اعدل امراء
الزمان مرجع الاکابر والاعیان حسیب الدوران نسیب الأوان ضابط امور الامم
مجری احکام المنیف والقلم مدار اولی الالباب المستغنی عن الاطناب فی الالقاب عظم
الله قدره ونظم امره تازه ومثمر باد ، بعد اداء لوازم مودت ومراسم محبت اعلام
وانها اولنان بودر .

XXXVIII.

دیگر

دعواتی که عزایم آن در محل اجابت قدم زند وخدماتی که از نسایم آن فوایح
حیات بمشام جان رسد فی الغدو والآصال بعتبهٔ علیه وسدهٔ سنیه عالی جناب
وزارت مآب مفخر العلماء والوزراء خلاصة الاکابر والعظما احسب الامرا دیناً
ودیانةً وانسب الوزراء نسباً وکرامةً المعتضد بفضل الله الملك الودود .

XXXIX.

مکتوب الی سلطان بایزید خلد ملکه

54 a

فرزند ارجمند اسعد ارشد نور حدقهٔ سلطنت ونور حدیقهٔ مملکت مبارز الدولة
والدین اوغلوم سلطان بایزید طال بقاه وارزقنا عاجلاً بالسرور لقاهٔ توقیع رفیع

جهان گشای وفرح فزای واصل اولیجاق معلوم اولا کیم شمدکیحالده بهمعنانیٔ
اقبال ویاریٔ نصرت گلوب دیار قرمانی وقلعهٔ کواله‌ٔ که کال حصانت ورصانت
وعورت ومناعتله آفاقده اشتهاری سیاردر بعنایة رحمانی ولطف سبحانی اجمل وجوه
واسهل صورله فتح ایدوب جملهٔ ممالك محروسه‌نك حماها الله تعالی عن الآفات
ملحقاتندن معدود قلدم الحمد لله علی ترادف آلائه وتضاعف نعمائه ، چون نسج
54 b حال بو منوال ازره واقع اولدی بوفتح اعزك خبر سارنی ایصال ایمکچون فخر الاجناد |
قلوم فرحشاد ارسال اولندی ، شیله بلاسز ، تحریراً فی اوائل ذی الحجه سنة اثنین
وسبعین وثمانمائه .

(Milâdî 1468 senesi Haziran sonları)

XL.

مکتوب پیر احمد بك بن قرمان الی سلطان بایزید خلد الله ملکه

کتاب سما سما وخطاب نما نما که از جانب جناب اعلا منبع صدق ولا
منشاء عز وعلا سلیل صلب خلافت وتبت (؟) مشیمه سعادت شهباز ساعد
دولت وسرمیدان صولت اختر برج جلال وگوهر درج اقبال نهال ریاض رفعت
وهلال سپهر حشمت وارث سریر السلاطین خلاصة المکونات من الماء والطین
المخصوص بعنایة الملك المنان اعز الله تعالی ناصره وصان عن الحوادث عناصره
ولا زالت ایامه مشرقةً «کالشمس وضحیها»[1] ولیالیه منورةً «کالقمر اذا تلیها»[2]
55 a در اسعد اوقات واوفق اوقات بمصحوب افتخار الخواص حاوی فنون الاختصاص |
سنان بك دام مکرماً وعلی اقرانه مقدماً سمت ورود یافته دقایق معانیٔ نفیس
ورقایق مبانیٔ انیس آن مفتح خاطر المناك ومجفف دیدهٔ نمناك شد ومشافهه‌ها[3]
که مشار الیه متحمل ومتکفل بود بمحل أدا رسانیده وحسن اطلاع مستودعات

1 «کالشمس وضحیها» : قرآن ۱/۹۱ || 2 «کالقمر اذا تلیها» : قرآن ۲/۹۱
3 مشافهه‌ها : مشافهها N

مطاوی ومستبدعات فحاویٔ اورا حاوی گشته ، چنان مستفاد گشت که بخاطر
عاطر فیاض که ریاض عرفان همواره هنجام زهام ابر مطیر فیض عالمگیر آن قرین
خضرت وطراوت ونضرت ونداوتست بواسطهٔ فتح بلاد وممالك موروثه که بفیض
فضل ربانی وبمیامن همم عالیهٔ سلطانی واقع شد ارتیاح وتفرح وابتهاج[1] وتبجج[2]
حاصل شده است ، لابد اجدر واحری بحسن مصادقت واتحاد آنجناب همین
55 b خواهد بود ، هر آینه موجب تصافی | مشارع موافات وتصافیٔ مدارع مصافات
شد ، زیراکه این مخلص مربی ونصب کردهٔ حضرت سلطنت پناه است خلد الله
تعالی ظلال سلطنة الوالد والولد وقاهما «من شر حاسد اذا حسد»[3] وچون
روزی چند بیمن محاورهٔ مشار الیه مشرف گشت اجازت انصراف داده بدان صوب
روانه گردانیده شد متوقع که بر توالیٔ لیالی وایام وتتالیٔ شهور واعوام چنان که
قضیهٔ تودد است تردد رسل تزاید گیرد وتوارد کتب متواتر گردد تا شوارد اتحاد
بین الجانبین مربوط گردد ان شاء الله تعالی ، چون غرض عرض حسن عقیدت
وخلوص رویت بود بدین مقدار اختصار رفت ظل وجود ممدود باد برب العباد .

XLI.

مکتوب از حضرت سلطان محمد الی سلطان بایزید

56 a فرزند ارجمند ارشد اسعد نور حدقهٔ سلطنت | نور حدیقهٔ مملکت مبارز
الدولة والدین اوغلم بایزید طال بقاه وارزقنا عاجلاً لقاءٔ .
توقیع رفیع واصل اولیجاق معلوم اولا کم بوندن اول کفرهٔ ارناود دمرهم
الله وابارهم اظهار طغیان واعلان[4] عصیان گوستروب نقض عهد اتدکاری سببدن
اول دیارك فتحنه نهضت واقع اولمش ادی . اتفاقا رایات نصرت‌شعار اسلام
رفعها الله الملك العلام اول حدوده واصل اولیجاق حق تعالینوك عنایتی وحضرت

1 ابتهاج : انتهاج N || 2 تبجج : تبحج N || 3 «من ... حسد» : قرآن ، ۵/۱۱۳ ||
4 اعلان : اعیان N

رسالتوك معجزاتى بركاتنده قلاع معتبره‌دن التى پاره قلعه آلينوب أيسر صورله
اول مملكت فسيحهٔ واسعه بتمامها فتح اولندى ، اول أثناده اكثر معنده‌لرى علف
شمشير آبدار آتشبار بويرلب ماعدالرى قيد اسار وسلسلهٔ خساره مقيد ومسلسل
56 b قلنديلر ، ايله اولسه تأكيد اساس فتح مملكت ايچون | اول ديارك احرى وانسب
گورلن بر قلعه غرا كه سموك برج وسمو ابدان ايله متصفدر بنا اولنوب

مصراع

يمن ودولت بر يمين ويسر ونصرت بر يسار

مقر دولت ومستقر سعادته مراجعت اتدم ، الحمد لله على ترادف آلائه وتضاعف
نعمائه ، بوخبر سارى ايصال [1] اتمكچون مفخر الفرسان سباق حلبة الرهان قلوم
علوفجى باشى سنان ارسال اولندى ، تحريراً فى شهر كذا سنة كذا .

XLII.

صورت مكتوب محمود پاشا الى شهسوار بك ولد ذو القادر

جناب جنت نصاب سعادت انتساب [2] سيادت اكتساب ذو المجد الاتم والفخر
الاشم ساحب اذيال العزة القعسا صاحب آيات الدولة الغرا مالك نواصى الاعالى
57 a سالك اقاصى المعالى المستغنى ذاته الشريف عن وصمة التعريف والتوصيف | المختص
باللطف الخفى من حضرة الملك المستعان ادام الله تعالى بالفتح المبين والنصر المتين
بحرمة سيد المرسلين آمين ، دعوات عنبرية النفحات وتحيات عبهرية الفوحات كه
محض احلاص وحسن اعتقاددن صادر اولور مطالعه بيورلب ديدار فرخنده آثاركز
مشاهده‌سنه اشتياق غايت كالده ملاحظه اولنه ، ملاقات كه اهم مرادات‌در عن
قريب بر وجه اجمل محصل باد برب العباد ، بعده خاطر عاطركوزه انها قلنوركه

1 ايصال : اتصال N || 2 انتساب : انتسات N

الحالة هذه موصل ورقهٔ وداد حسن ايله مكتوب شريف ارسال بيورلب مضمون
منيفندن شويله لايح اولدى كم عزت وصحت ايله گاور ايلندن يكا وارلوب قرالو
ايله شاملو محاربه يرده شاملو ايله ملاقات اولنوب اغرشمغا نيت اولنمش ، الخير
57 b ما اختاره الله ، | شايد كه خير بونده اولمش اولا اما ظاهراً مناسب بو گورنوردى كه
مملكت سزلره توختاينجه آنلروكله بر نوعى مدارا صورتى اظهار اولنوب صكره
نه وجهله ايش دوتملو ايسه دوتليدى بغايت قولى گلوردى سزلره خود نه ديمك
حاجت اولا آيينهٔ ضميركوزدن مخفى نسنه يق ، انشاء الله العزيز هر نه حالسه
كمال احتياطله اولب اول طرفلره وارملو اولنورسه غافل اولميوب گرگى گبى اوكا
نجه فكر اولنه ، شولكه كمال متوقع در راى رزينكوز مقتضاسنجه انشاء الله يرنه
گله ، اميددر پادشاه دولتنده خير اولا ، اگر شويله كم بر صورت دوشب برو
ممالك محروسه جانبنه گلنملو اولنورسه هر نه وجهله امداد واسعاد متصور ايسه
بو طرفدن مهيا ملاحظه بيورب چلبى سلطان طال بقاه ايله مى داخى زياده ايله مى
58 a اولنملودر | نه وجهله اولنملو ايسه قرشو تنبيه قلاسز كم آكا گوره عمل اولنه ،
اگر شويله كيم مهم عظيم گورونور ايسه سلطانمز عز نصره حضرتلرى داخى كندو
نفس شريفلرى ايله مباشرت قلوب كندو ممالك محميه‌سنه گلان عدويه نه وجهله
تأديب وجزا سزايسه آكا گوره اقدام بيورر ، مرجودر كه قرشو اول طرفلرك
اخبارندن اعلام بيوره‌سز كه وقوف تام حاصل اولب آكا گوره فكر اولنه كه
خاطر دايم اول طرفه متوجه‌در زياده اطناب خود حاجت اولميه والدعا فى الانتهاء
اضعف ما فى الابتداء . ظل وجود ممدود باد برب العباد .

XLIII.

مكتوب سلطان محمد بن مراد خان الى سلطان مصر
درباب تربيت شهسوار بك ذو القادر

بسم الله الرحمن الرحيم

58 b الحمد لله فى الصباح والرواح على منشى الاشباح والارواح | الذى جعل مقدمة الصلاح والفلاح نتيجة البغتة وجناح النجاح ولاح صبح الحق وانشرح صدر الدين واضمحل دجى الباطل ولمع نور اليقين والصلوة والسلام على سيد الاولين والآخرين المنزل فى شانه « وما ارسلناك الا رحمةً للعالمين »[1] وعلى آله واصحابه وساير الكمل الطيبين الطاهرين .

اما بعد اسأل الله تعالى ان يضاعف اقتداره المعتصمى العالى الاكبرى[2] الفخرى الذخرى الناصرى المنصورى المؤبدى المؤيدى الباذلى الباسلى العونى الغياثى الاروعى الاورعى حامى حوزة المسلمين بالدولة الباهرة ماحى ظلم[3] الظلم عن العالمين بالصولة القاهرة هادم قوائم الجور والاعتساق بعد ارتفاع شانها وماهد[4] الحب والانصاف غب انطماس بنيانها ونعم الماهد حتى اصبح[5] كما اراد ظهوراً وصار الظلم كان | 59 a لم يكن شيئاً مذكورا وبسط فى بسيط الغبراء بساط الامن والامان واحاط الخواص والعوام بالبر والخير والاحسان جعل الله سعيه مشكوراً هو الذى طأطاء دون سرادق عزه سراة الرجال وكماته الابطال والتجاء الى قوائم سريره طراز العز والاقبال وتوجه الى احراز اعزاز الملوك والاقبال الوالى الى الحرمين الشريفين والحامى بالمروتين الكريمتين المولى الى الاماكن الشريفة والمعلى بالمبرات المقدسة قهرمان الماء والطين خلاصة خلفاء المنصورين من السماء والأرضين

شعر :

غياث الورى شمس الزمان وبدره   ومن هو با لعلياء اولى اولى الامر

1 « وما ... للعالمين » : قرآن ، ١٠٧/٢١ || 2 الاكبرى : الكبرى N || 3 ظلم : الظلم N || 4 ماهد : ماهدها و N || 5 اصبح : اصحب N

جعل الله تعالى اقتداره متضاعفاً فى القضاء والقدر ولا زالت سرادقات جلاله مربوطةً بالبقاء ما استقر كرة الغبراء واستدارت قبة[1] الخضراء ، انهيه بعد التحية | 59 b الصافية بصفاء الفواد ونقاء الوداد المبنية على خلوص الاعتقاد المنبية من خصوص الاتحاد والتسليم السليم عن شائبة السمعة وشوب الرياء فى الليل اذا يغشى والنهار اذا تجلى عن صميم الجنان ان شاء الله تعالى ، شرف الملك الديار بلوائك العالى وظلك المتعالى حتى بسطت اجنحة الرأفة على النواحى والاطراف فصارت الديار معمورة الاقطار والاكناف واهلوها مغمورةً فى بحار المكارم والالطاف ، من جملة الملحوظين والمحظوظين من عيون العنايات وفنون الاعطاف العباد المخلصون اسلاف امراء ذو القادرية وهذا الآن خلف الاسلام (؟) العظام وشرف الاخلاق (؟) الكرام شهسوار بك زيد قدره واحد من المنتسبين والغلمان الا ان بعض المراحم السابقة والحقوق السالفة من آبائنا المرحومين انار الله برهانهم فى حق اسلافه | 60 a والمكارم الواصلة من المحب اليهم والى نفسه هداه الى احراز المثوبات الغزو والجهاد وحداه الى اخراز كمالات العز فى هذا[2] الاجتهاد ممتثلاً بنص « ان الله يحب الذين يقاتلون فى سبيله صفا كانهم بنيان مرصوص »[3] وملاحظاً بفوائده ومواعده المنصوصة فى الاحاديث وسائر النصوص فتوجه الى سدة بابنا واجتنى من ثمراتها وعد من عداد قوم « يحبهم ويحبونه اذلة على المؤمنين اعزة على الكافرين »[4] « يجاهدون فى سبيل الله ولا يخافون »[5] وفى اثناء ملازمة عتبتنا وامتثال سعادة خدمتنا قرع الى سمعه ان وارثى ديار ابيه ماتوا واحاط بهم الغمرات وتطاولت عليهم ايادى هادم اللذات والحق كانت امارة السعادة من جبهة لائحة وعلامة النجابة من وجنتيه سانحةً وكان طبعه مجبولا على رعاية الرعية والايالة | 60 b وذاته موصوفاً باوصاف الاستقامة والسلامة فاستجاز اجزت واستعان اعنت على ما هو آداب ارباب السلطنة رعاية ضعيف ينزل بساحتها ويحو نحو حوباتها بل الحامل القوى على الاعانة انه كان عبداً مخلصاً الى حضرتكم ابا عن جد ومفتخراً بعبوديتكم باهتمام وجد فالمأمول والمبتغى والمسئول والمرتجى ان يتصدقوا فى حقه حق العناية ويكملوا احواله بكمال الحماية ويكونوا بعوالى الهمم ومرشداً اليه بمعالى الشيم ليكون ذلك العبد غالباً على اعدائه وخصمائه ويتلون عليهم بسيفهم من

1 قبة : فيه N || 2 هذا : هذه N || 3 « ان الله ... مرصوص » : قرآن ، ٦١/٤ ||
4 « يحبهم ... الكافرين » قرآن ، ٥/٥٤ || 5 « يجاهدون ... يخافون » قرآن ، ٥/٥٤

« كل اوب ريب المنون وحاق بهم سواء ما كانوا يعملون »[1] فلا ريب ان هذا المحب
اعانه لسبب عبوديته الى حضرتكم فالمرجو منكم العناية بسبب خدمته عدة يوم
فى باب محبكم و فى الحقيقة ثواب غزوه وجهاده راجع الى جنابكم لانه عبدكم
(61 a) ومملوككم ليكون مرعياً بين الجانبين وتزيد | المحبة ويحصل مزيد المودة بين
ذات البينين ولما كان الاعتماد واثقاً الى الالطاف الجزيلة والاعطاف الجميلة ، اكتفى
هذا المقدار والحمد لوليه والصلوة على نبيه والدعا فى الآخر مثل الاول وعلى لطفه
المعول ، تحريراً فى اواخر ربيع الآخر سنة احدى وسبعين وثمانمايه بمقام قسطنطينيه.

[Milâdî 1466 senesi Kânunuevvel başları]

XLIV.

صورت مكتوب در تهنيت عيد سعيد فرخنده نويد

فخر الامرا ، عمدة الكبراء جامع فنون المعالى والمفاخر حاوى صنوف المناقب
والمآثر المخصوص بعناية الملك القادر اوغلوم عبد الله لالاسى فلان بك دام اقباله ،
سلام مودت شعار تحيت محبت دثار اتحافندن صوكره اعلام اولنان بودر كه
شمدكيحالده تهنيت عيد فرخنده نويد ايچون اخلص المخلصين فلان بك زيد قدره
(61 b) ارسال اولندى ، عند الوصول وظايف عيد سعيد يرنه كتورب ينه بو جانبه |
معاودت ومراجعت اتدكده صحت وسلامت خبرلرين وهم اعقل اكرم اوغلم عبدالله
حاليا نه كتاب اوقر آنى داخى اعلام ادهسز وكركى كبى علمه ترغيب ايدب
مهما امكن اوقوماسنه سعى ايدهسز ، تضييع اوقات اتدرمياسز .

1 « كل اوب ... يعملون » : قرآن ، ٣٠/٥٢

XLV.

صورت مكتوب سلطان بايزيد كه سلطان مصر فرستاده

الحمد لله الذى يسر بنيان اعلام الشريعة الغراء مرصصة الاساس شامخة البناء
رافع المكان وجعل بنيان احكام الطريقة السمحة البيضاء مؤسسة القياس بازخة
الانباء ساطعة الشان واطلع شموس اركان الملة الحنيفية النوراء عن حجب افق
عوالم الغيب متلألأ الاضواء واظهر اقمار نواميس النبوية الزهراء عن نقب مطالع
افلاك السمية متبلجاً بنور[1] السماء والصلوة والسلام على حبيبه محمد سند المرسلين
(62 a) وسيد الانبياء | قامع قواعد قوانين البدعة الظلماء قالع قلاع بقاع قطاع الطريق
بالبأس والسلطنة القعساء وبعد انهى الى ضميره الثاقب وخاطره الصائب ان المفاوضة[2]
اللطيفة الموشحة بالعبارات المخبرة باصناف محاوى المواخات والملاطفة الشريفة
المرشحة بالاشارات المشعرة لانواع معانى الموالات وصلت بمصاحبة رافعها فلان
فى احسن الاحيان[3] وايمن الازمان ، مفاتحها فتاحة ابواب فتوحات المراسلات[4]
وخواتيمها وضاحة لاسباب مواسات المكاتبات ، فحصل من مضمونات مطالعه
للصدور سرور ومفهومات مقاطعه للقلوب حبور وعلم من استعاراته الرايقة وعباراته
الفايقة ان زمان احكام امارة المحروسة ملطيه وايالة توابعها تيسر بتيسير الله الميسر
(62 b) وتوفيق الله الموفق فتحاً مبينا وختماً متينا بقبضة | اختياره وحوزة اقتداره فقرأنا
الحمد لله الذى تتابعت آلاؤه للمسلمين وتوارت نعماؤه للمومنين ، المأمول من
حضرت واهب العطايا وخالق البرايا عز شانه وعم احسانه الى امثال[5] هذه المواهب
لا يزال بل يتضاعف يوماً فيوماً واشير فى مضامنها الى تأكيد معانى المودة
بين الجانبين وتأييد مبانى المحبة من السدتين السنيتين يجب ان يكون مرعية
وملحوظة ومنوية ومحفوظة فان صفاء مشارع خلوص امر تينا (؟) بحيث لايقبل
التكدر بتطرق عوارض الملوان وصفاء مدارع صفاء عقيدتنا لا تبال بطوارق
مرور الدهور والحدثان وان مقاصدنا الاقصى ومطالبنا الاعلى ليست الا استصلاح

1 السمية متبلجاً نبور : السمى متبلج النور N || 2 المفاوضه : + فيه N || 3 الاحيان : الاجيان N || 4 المراسلات : المرسلات N || 5 امثال : مثال N

امور العباد واقتناص النوال الجزيل يوم التناد واستحصال الترفه لاحوال الانام
63 a طلباً لمرضاة الله الملك | العلام فكيف يتوهم الالتفات لغير هذا المرام او يظن
ذلك من محاسن اخلاق الكرام ، فالمرجو من كرم رب الكريم ان روابط الايتلاف
وشرايط الاستيناف بين القبلتين الرفيعتين كما ثبت من سوابق الايام وسوالف
الاعوام بقيت على هذا النمط الى قيام يوم القيام بمحمد وآله عليه السلام ، فالطريق
الاجدر والاحرى والسنن الاسبق والاولى باخلاق السجية والاعراق السنية
من الجانبين العاليين واركان دولتها ان يكون ابواب المكاتبات مفتوحاً [1] ابدالتكون
دلائل قاطعة لتحقيق هذه الدعوى ومخايل واضحة لتصديق ذلك المعنى لان
الصلاح بين السلاطين منافع للعالمين وسبب بقائهم الى ابد الدين تحريراً فى ...

XLVI.

جواب مكتوب دوادار مصر از سلطان بايزيد

63 b | الحمد لله الذى رفع غشاوة العمة عن بصائر اهل الوداد وهداهم بنور
اصطفائه الى اقوم مناهج الرشاد والصلوة والسلام على خير الخلق محمد المبعوث
الى كافة العباد وعلى آله واصحابه الاكرمين الامجاد ، وبعد اتحاف تحف التحيات
الفائحات العنبرية النفحات التى روايحها تحل من نسائم الجنان وغب اهداء طرف
التسليمات الغاليات العبهرية الفوحات يعطر فوايحها مسام مشام الجنان

شعر :

سلام يفوح المسك من نفحاته   سلام يلوح الصبح من لمعاته
سلام اذا هبت نسائم لطفه   تروحت الارواح من نسماته

الى الجناب الاعزى الاغرى الاروعى الاورعى حاوى محاسن الشيم حائز قصبات

1 مفتوحا : مفتوح N

64 a السبق فى مضمار اللطف والكرم ناصب علم البسالة على رأس العلم | (؟) مدبر
امور الجمهور بالفكر الثاقب متمم مهام الانام بالرأى الصائب مرصف بنيان الجلال
مرصص اركان الاقبال مستعبد الاحرار بالالطاف مستبعد الجور والاعتساف المختص
باللطف الخفى من حضرة الله الملك العلام كتب الله تعالى آثار معاليه على صفحات
الايام لتقوية اهل الاسلام الى يوم القيام بحق محمد وآله الكرام ، انهى الى
ضميره المنير وخاطره الخطير الذى هو فتاح باب الدولة ومصباح صباح السعادة
ان قدوة آل طه ويس وزبدة انساب امير المؤمنين المنظور بنظر اللطف من رب
العالمين الخواجا سيد امير جان صانه الملك الديان عن طوارق الحدثان ورد وصدر
الآن فى ايمن الاحيان من ذلك الجناب الاعزى الاكرمى الامجدى واوصل الينا
64 b كتاب الشريف والخطاب اللطيف | الموشح ببدايع العبارات الرائقه ومزين بصنائع
الاستعارات الفائقة تصورات مضموناته مشعرة باجناس المصافات وتصديقات
مكتوباته مخبرة عن انواع الموافات احكام قضاياه بديهية التصديق ومقدمات
قياساته ضرورية التحقيق فحصل لنا البهج والسرور وزاد علينا الغبطة والحبور
ثم القى الشريف المزبور بمسامعنا من الكلمات اللائقه الملتزمة للموالات واورد فى
قلوبنا من المقالة الموجبة المفيده بالموافات حتى كان ذريعة [1] بزيادة الود والوفاق
ووسيلة بتأكد الحب والاشواق وانعطف المومى اليه نحو الجناب الاعزى الاكرمى
الامجدى الغيائى ... الانعطاف ليكشف بيننا حال المصافات ناقلاً بالتحيات الوافية
حاملاً بالتسليمات الصافية فالمرجو من ذلك الجناب الاروعى الاورعى ان لا يسد
65 a طرق المرسلات | ولايغلق ابواب المكاتبات ليكون باعثاً بازدياد المخالصة وتضاعف
المصادقة ، فلما كان الغرض الاصلى تمهيد قواعد المودة وتأكيد عقائد المحبة
اقتصر على هذا القدر ، تحريراً فى اواسط جماذى الاول سنه ٨٩٦ .

(Milâdî 1491 senesi Mart sonları)

1 ذريعة : دريع N

XLVII.

في الجواب من حضرة سلطان بايزيد الى مولانا احمد بكر پاشا

الحمد لله الذى خلق الارواح والاشباح وجعل نسب المحبة سبب الصلاح والنجاح ويسر قلوب المحبين كمشكاة فيها مصباح يتلألأ ضوء الهدايه منه ونور الفلاح والصلوة على النبى المبعوث للاصلاح والانجاح وعلى آله واصحابه فى الصباح والرواح وبعد اهداء تحيه فاتحه فايحه يعطر الاكوان نشرها ودعوة مستجابه مستطابه يسفر وجوه المقاصد بشرها الى جناب سيد العلماء العظام وسند الفضلاء الفخام
65 b ينبوع فضائل الاولين ومتبوع افاضل الآخرين | مرآة جمال الصمديه مشكوة مصباح الاحديه حجه الحق على الخلق محجه الخلق الى الحق امام ائمه المجتهدين منبع اسرار رب العالمين كفيل مناهج الاسلام والمسلمين ناصح الملوك والسلاطين المختص باللطف الخفى من حضرة بارى النسم حضرت مولاناى معظم لا زال سمط الفضل منتظماً بنتائج طبعه انهى الى ضميره المنير وخاطره الخطير العاطر الازهر[1] الذى هو مهب نسائم العنايه الابديه ومهبط انوار السعادة السرمديه انه قد ارسل المكتوب المرغوب بمصاحبه رافع رقعه الوداد وحامل ورقه الاتحاد مولانا فلان فوصل الينا فى ايمن الزمان واحسن الاحيان[2] وحصل لنا انواع الفرحه والسرور وآثار الغبطه والحبور وخير فتح بابه وكشف عن وجه نقابه فهم من الالفاظ
66 a الشريفه ومعانيه اللطيفه المشتملة على الاستعارات الفائقه والنكات الرائقه | المبنيه فى باب النصيحه بالعبارات الفصيحه على احسن المعاشرة مع اهل الاسلام واشاعه العدل بين الخواص والعوام وهو مختار بين الانام حتى يتم المحبه والمودة من الجهتين ويزداد الالفه والخلة بين الطرفين وقد كان المرجو من مكارم اخلاقه ومحاسن اعماله ان ينصح بامثال هذه النصيحه ويرشد الى الافعال الحميدة الطريقه المستقيمه لكن لايخفى عليكم انه مالم يظهر من ارباب الفساد واصحاب العناد اخراج قدم الادب من دائرة حدودها لم يكن ... الآثار ولا رسومها بل كان مواد المخالصه والمصادقه من يوم الى يوم متزايد ، غب رفع دعاء التضرع والحنين

1 الازهر : الزهراء N || 2 الاحيان : الاجيان N

الى خباب العزة واثر وضع الخد والجبين الى تراب الذلة بسط الله ظلاله العالى على مفارق الاسافل والاعالى تم .

XLVIII.

66 b صورت تقريرنامهٔ ميرميران روم

سبب تحرير توقيع رفيع وموجب تسطير يرليغ منيع انفذه الله الملك المستعان الى آخر الدهور والازمان اولدركه چون حضرت عزت جلت آلاؤه وتبارك اسماؤه بنوم بنيان امارتمى ممهد واساس سلطنتمى مرفع ومشيد ايدب آثار سعادتمى واسباب دولتمى يوماً فيوماً متزايد ومتضاعف قلوب زمام عساكر اسلام نصرهم الله الملك العلام تصرفن قبضهٔ اقتدارمه تسليم اتدى ، پس واجب ولازم گلدى حسن عنايتمدن وكمال فرط مرحمتمدن رعايا انواع عاطفت خسروانمله رعايت اولنوب سايهٔ دولتمده فارغ البال ورافع الحال اولالر ، ايله اولسه الحالة هذه دارندهٔ مثال بى مثال واجب الاتباع والامتثال امير الامراء العظام عضد الاكابر الفخام مستجمع المعالى والمفاخر | حايز المناقب والمآثر احمد بيك دام اقباله يه روم بگلر بگليگنى
67 a مرحوم ابراهيم بك تحويلندن لايق وارزانى گورب تفويض وتقليد قلدوم كه بعد اليوم تحت يدنده اولب سابقا مذكور ابراهيم بك تصرف اتدكى قرار اوزره متصرف اولا ، هيچ احد كائناً من كان مانع ودافع اولوب مدخل قلميه وتعرض دگورميه ومذكور رومك سنجاغى بگلرى وقاضيلرى وصو باشيلرى وچرى باشيلرى وسپاهيلرى ونائبلرى وكدخدالرى ورعاياسى فى الجمله وضيعى وشريفى كيم وارسه مشار اليهى كندولره حاكم ووالى بلوب توقير واحترامنده بقدر الوسع والامكان تقصير قلميوب قغردوغى يرده حاضر اولالر وبگلر بگلگنه تعلق اولان اموردة وقضايادة رجوع بوكا ايدلر ، اوامرانه ونواهيسنه مخالفت ايتميوب مطيع ومنقاد | 67 b

اولالر ، بو داخی طریقهٔ معدلت ونصفتی کندویه شعار ودثار قلب قطع قضایا
وفصل خصومتده فی الجمله انفاذ امور سیاست دیوانیه واجرای احکام [1] سلطنت
عثمانیه‌یی یرینه یتورمکده دقیقه اهمال ایتمیه وهر نه یرده یاغی وطاغی وفساد بلورسه
آنی دفع ایدب اله کتورمك اردنجه اولا تا کم ولایت غارتدن ووقوف اعدادن
قرتلوب امان وامن ایچنده فراغ بال ورفاه حالله دولتم وثبات حشمتم دعاسنه
فی الغدو والآصال مواظبت وملازمت گوسترەلر وهر نه وقتن که سفرده وحضرده
مهم مصلحت واقع اولب قغرله مذکور رومك لشکریله که معد ومعدود در شول
وجه ازرنه که اسباب جیش مرتب ومهیا حاضر اولا عساکر منصورەنك خدمتی
شرائطین یرنه گتوره ، دقیقه اهمال ایتمیه ، حکم جهانگشای طغرای همایونمله
محلی ومزین گورنلر مضمونن تحقیق بلوب اعتماد قلالر ، تحریراً فی سادس | 68 a
والعشرین من شهر محرم الحرام سنه ثلث وسبعین وثمانمایه .

(Milâdî 1468 senesi 16 Ağustos Salı günü)

1 اجرای احکام : احکام اجرای N

XLIX.

صورت جواب‌نامهٔ والدهٔ سلطان بایزید الی سلطان جم

طایر همایون فال وهمای همایون بال که از اوج آشیان جلال ونشیمن وسعادت
واقبال طیران یافته شود ، اعنی کتاب مستطاب وحطاب مشکین نقاب که از حضرت
جناب آسمان رفعت قمر بهجت خورشید طلعت سرمایهٔ در دولت مثمره جاه وعزت
نوباوهٔ شکوفهٔ سلطنت گلشن اقبال سعادت در صدف شهریاری سریر سلطنت
پادشاهی الالقاب یفتخربه ویباهی ولا یتم شرحه ولا یتناهی اختر برج جلال وگوهر
درج اقبال سلیل صلب خلافت ورتبت مشیمهٔ سعادت شهباز ساعد دولت وسر میدان
68 b | صولت وارث سریر السلاطین خلاصهٔ المکونات من الماء والطین المخصوص
بعنایهٔ الملك المنان حضرت فرزند کامیاب وکامران ضاعف الله قدره واطال عمره
ورفع قصره الی یوم الحساب والمیزان بانواع الطاف ومقرون باصناف اعطاف
محتوی بر حقایق خلوص محبت منطوی بر دقایق نصوص مودت کروضته عیونها
جاریهٔ وجنهٔ قطوفها دانیة صورت ورود یافت ، مورد شریفش را بتبجیل وتعظیم
وتفخیم وتکریم تلقی نموده ووصول میمونش را موجب مسرت وبشاشت گشته
ودر مقابلهٔ آن تحف تحیات عنبر نسیم وروایح اخلاص عبهر شمیم اصناف وآلاف
گردانیده توفیق ادراك سعادت که اهم مقاصد واتم مناقب است بر وجه اجمل
مقدر کناد بحق خیر العباد .

69 a بعده معروض رای انور وخاطر | ازهر قلمنور که الحالة هذه افتخار الخواص
والمقربین چاشنگیر باشی موسی بك رزقت سلامته تهنیت عید ویوم سعید بابنده
مکتوب شریف درربار گوهرنثار ارسال ایدب واول ذات شریفك وعنصر لطیفك
اخبار سلامتی که مجموع آرزومزك بهتری ومقاصدمزك مهتری در خبر وآگاه
قلنوب شکر وسپاس وحمد بی قیاس درگاه حق جل وعلا یه ادا قلندی ، امین
از فضل ربانی اولدر که همیشه صحت وسلامت برله دلیم بنوك گبی مبارك گونلره
وسعید ساعتلره یتشدرب خیرله گذران قلسون آمین یا رب العالمین .

LI.

صورت مکتوب والدهٔ سلطان بایزید الی والدهٔ سلطان جم

همواره سوار سعادت قرین ساعد حضرت جنت صفت هما همت سما رفعت
69 b عالی دولت مه بهجت | مهر طلعت صدف در شهریاری وبرج اختر کامکاری
پشت وپناه جهانیان بلقیس الزمان خدیجه" الاوان عظیم القدر والشان اشرفه"
العقائل مرضیه" الخصائل المختصه" بعون عنایه" الملك المنان حضرت خاتون معظمه
ادام الله دولتها باد ، تحیات وردیهٔ النسمات وتسلیمات زبدیهٔ الفوحات که مهب
ودان تنسم ادر مطالعه قلنوب اشتیاق وآرزومندی وتشوق ونیازمندی غالب
الاوصاف بلنه ، بعده معروض رای منیر قلنورکه جگر گوشه‌لرم شهنشاه چلبی
وعایشه خاتونجق فرزندان عزیزلرم ودلربا محبوبلرم ونهال نیك نامیلرم ومونس
غمگسارلرم وحیات جاویدانلرم وتازه غنجه‌لرم وگلشن گلستانلرم دنیاده مقصولرم
a 70 وآخرتده مرادلرم وروح روح روانیلرم گوزم نورلری | وگوکلم سرورلری
وروحم راحتلری وقلبم ثمره‌لری ورنجور گوکلمك شفالری وخسته قلبمك
درمانلری وحیاتم ذخیره‌لری ونجاتم وسیله‌لری متعنا الله بطول بقائهما وارزقنا
عاجلاً حصول لقائهما بالنبی وآله واصدقائه هزاران سلام وتشوقات
وآرزومندی وتحننات ونیازمندی وتعطشات بو فراق اودنه یانمش وحسرت نارنه
گویمش انا‌کوزدن قبول بیورب عزیز دیدار کوزی گورمکلکه ومبارك جمالکوزی
مشاهده ایتمکلکه متجاوز الحد والعد بلاسز ای کوزم نورلری سیزدن ایرو دوشلدن
برو بو فانی عمردن نه بر ساعت لذت ونه بر لحظه تمتع بولمشورز گیجه وگوندز
فراقکز وحسرتکز ایرولغندن مجنون لیلی‌سن یتورمش گبی وفرهاد شیرینن یاوی
70 b قلمش گبی سرگردان | گوزلروموز گریان وجگرمز بریان اولب راحتمز محنته
وشادیمز ملالته مبدل اولمشدر ، حق تبارك وتعالی آیرولق اودنه یانمشلری وصال
تریاقی برله سویندرجیدر ، امیدرکه بز مشتاقلری داخی یقنده سزلره قاوشدرب بو
حریق جسممز روح وپریشان گوکلمزه فتوح حاصل اولا آمین .

LI.

صورت مکتوب والدهٔ جم الی والدهٔ سلطان بایزید

اعلی الله تعالی مدارج علوها ومعارج سموها صنوف تحیات صافیات والوف
تسلیمات طیبات که مخدرات ابکار افکاردن مصون‌تر وپاکتر اولا اتحاف واهدا
قلنور ومشاهدهٔ جمال پرکمالکوزه اشتیاق مرتبهٔ بیاندن متجاوز ملاحظه اولنه ،
شرف ملاقات که اهم مراداتدر عن قریب خیرله نصیب اولا بحق محمد خاتم
الانبیاء

71 a بعده حرم ارم مثالکوزه‌که آرامگاه حور العین‌در | عرض اولنان بودرکه
اگر کمال شفقتکز موجبنجه بو جانبوك کیفیت احوالندن واوضاعندن استخبار
بیوررسکز الحمد لله والمنه پادشاه عالم پناه دولتنده وسزك یوجا همتکز برکاتنده
مشرب مسرت صفا ومنهل صحت .وسلامت منتهادر ، همین مقصود کلی اول
جانب شریفك اخبار فرح بخشلری در ، الحالة هذه اظهار آثار اخلاص
واختصاصچون تحف دعا وثنایله فخر المقربین قرنداشوم طورخان قلکوز دولتلو
ایشگوکزه روانه قلندی ، امیدرکه وارب خدمت شرایطین یرنه گتوردکدن
صوکره ذات شریفکزك وشاه زادهٔ جوانبخت حضرتلرینك وباقی شهزاده‌لر زاد هم
الله دولته واقبالاً خیر خبریله گلوب بو جانبی مشرف ومغتنم قله ولطف بیورسز
71 b مکتوب شریفکوزله انعام سلامکز دریغ ایتمیاسز ، چون کمال | کرمکزکه گونش
گبی روشن‌در زیاده نه دیمك محتاجدر والدعا کما سبق .

LII.

مکتوب والدهٔ سلطان بایزید الی والدهٔ سلطان جم

قرن الله ایام دولتها بالخلود والی یوم المنتظر الموعود الوف تحیات زاکیات
متتالیات وردیة النسمات وصنوف تحننات صافیات متوالیات مسکیة الفوحات که

محض محبتدن وخلوص طویتدن منبعث اولا قوافل اخلاص ورواحل اختصاص
برله متحف مهدی قلنوب التیاع واشتیاق آورزومندی تلاق اول حیزده دکلدر که
قلم دو زبان معشارندن عشری وهزارندن یکی تحریر وتقریر قله شرف ملاقات که
حصول مراداتدر عن قریب میسر ومقدر اولا بحق محمد المختار وصحبه الاخیار
واتباعه الابرار .

72 a فبعد الحالة هذه تأکید محبت واخلاص وتمهید | قواعد مودت واختصاص
بابنده افتخار الخواص وقدوة المقربین والخاص طورخان بك رزقت سلامته ایله
مثال شریف درربار کوهر نثار اولنوب اعز اوقاتده واسعد ساعاتده کالوحی النازل
من السماء وارد ونازل اولب ورودندن انواع فرخت وحبور واصناف غبطت
وسرور حاصل اولدقدن صکره مضمون شریفندن وفحوای لطیفندن درر لآلی
وعزر معانی دلفکار برله مملو وآراستهدر بتمامها من المطلع الی المقطع معلوم
ومفهوم اولدی امید از فضل ربانی وعین همت صمدانی اولدر که سزلری وشهزاده
کیوان رفعت حضرتلرنی طول عمرله همیشه مسند عزتده مستدام ومستحکم ایدب
مخلص نواز اولمقدن خالی اولنمیه ولطف بی دریغ بویرلب بو جانبوك داخی کیفیت
72 b احوالندن وکمیت | اوضاعندن استعلام اولنور ایسه الحمد الله الفتاح بلا تعب المناح
الذی یؤتی ملکه من یشاء بفوز رحمته وبکمال قدرته پادشاه عالم نقاوۀ بنی آدم
خلدت سلطنته دولتنده وسیزك همت عالیه کوز برکاتنده کاس مسرت مصفا ومشرب
عذب مهنا بلوب صحن صحتده دامن عافیتده تصور اولنه ، زیاده چه کستاخی
رود ، دولت بردوام باد بمنه ویمنه .

LIII.

مکتوب والدۀ سلطان بایزید الی والدۀ سلطان عبدالله میر ترزون

زندگانیٔ حضرت فرزند گرامی ونهال چمن شاهی گلبن گلشن شهنشاهی
راحته الارواح شفاء القلوب والاشباح قرة العین والناظر قوة القلب والخاطر

فخر الاولاد وفلذة الاکباد ثمرة الفواد سر الاباد والاجداد نور حدقۀ سیادت ونور
73 a حدیقۀ مملکت سلالهٔ | سلاطین جهان رفیع المحل عظیم الشان المستغنی عن النعوت
والالقاب المخصوص بعنایة الملك الوهاب متعنا الله بطول بقائه وارزقنا عاجلاً حصول
لقائه بالنبی وآله واصدقائه ، هزاران سلام وتحیات واکرام وتسلیمات مسکیة
الفوحات وردیة النسمات ابلاغ وارسال گردانیده اشتیاق وآرزومندی وتشوق
ونیازمندی فوق الحد والعد تصور اولنه (داخی مقصود نیسه یازه) .

LIV.

مکتوب سلطان جم الی والدۀ سلطان بایزید

ضاعف الله تعالی اسباب اقتدارها الی یوم الحساب ، اصناف تحیات وردیة
النفحات وآلاف تسلیمات زبدیة النسمات که عین اخلاصدن منبعث اولور مطالعه
73 b بیورەسز وتقبیل انامل کریمەیه غایت مشتاق ملاحظه قلاسز ، مدارج ایام| معد نیل
معارج مرام اولا بلطفه وبمنه . بعد ایثار[1] آثار الاخلاص معروض اولنورکه
چون اول ذات شریفه نسبت محبت واخلاصمز بر مرتبەدەدرکه محتاج دلیل دگلدر ،
پس لایق بودر که باب مراسله ومکاتبه مفتوح دوتلوب اسباب که موجب ازدیاد
مواد مودت اولا مهیا قلنه بریمنی الحالة هذه ایام عید شریف عالی زین وفر
بغشلدی ، مقدم همایوننك تهنیەسی مخلصلری ازرنه واجب اولور بو خدمتی ادا
ایدب سرور بخش خبرلرگوز کتورمکچون ناقل صحیفۀ مودت فخر الخواص والمقربین
امیر اخور علی بك جانب جنابکزه ارسال اولندی ، مأمولدر که عین رضا ایله
ملحوظ اولب اخبار فرحبخشلروکوز ایله عودت کوستره ، چون غرض
عرض سلوك مسالك مخلصاندر بو مقداره اختصار اولندی والدعا .

1 اثار : ایثا N

LV.

74 a مکتوب والدۀ سلطان جم الی والدۀ سلطان بایزید

اعلیٰ الله معارج علوها ومدارج سموها اصناف تحیات صافیات وآلاف تسلیمات وافیات که ابکار افکار اولی الابصار گبی اغیار سمع وریادن مصون ومأمون‌در قوافل اخلاص ورواحل اختصاصله اتحاف واهدا قلنور ، مأمول‌در که مهب وصولده همنفس قبول قبول اولا ، اما حدیث اشتیاق جمال پرکمال ودیدار فرخنده آثارکزه چون قلم عنبرین رقم واسطه‌سیله اداسی متصور دگلدر ، اطناب واسهاب اولنمادی ، شرف ملاقات که وسیلهٔ حصول مرادات‌در خیرله میسر اولا ، بعده حرم ارم مثالکزه معروض بودرکه چون قاعدۀ معروف دوستلر آراسنده بودر که هرگاه فرصته من الایام ال ویره ابواب مراسله | ومکاتبه مفتوح دوتب اخبار 74 b واستخبار کیفیت احوال قلنه ، بو رسم مألوفه بنا اولنوب شمدکیحالده نو عروس عید جهان آرا چهرۀ دل آرالریله عرصۀ صدوری منور قلمش‌در که مقدم همایونی جناب شریفکز وجمیع دوستلره فرخنده ومیمون اولا ، شرایط تهنیۀ عید ایچون ناقل صحیفه مودت فخر الاخوان قرنداشم علی بك دعاجی‌کوز دولتلو ایشکوزه ارسال اولندی ، مأمول‌در که عن قریب حسن التفاتکوز ایله ملحوظ اولوب اخبار فرح بخشکوز ایله مراجعت گوستره ، چون (غرض) عرض تمهید قواعد مصافات وموافات‌در بومقدار اختصار اولمدی .

LVI.

صورت شفقت نامه از سلطان بایزید به پاشایان عظام

تحف تحیات صافیات وردیة النسمات وطرف تکریمات زاکیات زبدیة الفوحات | 75 a که محض محبتدن فایض اولور ارباب دولت وارکان سلطنت اعلی الله تعالی شانهم

حضورلرنه متحف ومهدی قلندقدن صوکره آرای جهان آرایلرنه انها اولنان بودر که بوندن اول پادشاه عالم پناه خلد ملکه قبلندن فرزند ارجمند اوغلم سلطان احمد طال بقائه‌یه[1] قطار سنجاغی یمن همتکز ایله صدقه اولدغی حینده مکارم اخلاق ومحاسن شیم ایله موصوف کمسنه‌لردن آکا لالا ودفتردار قوشب تیمار تعیین ایدب تذکره‌سن ویره‌سز که عتبۀ[2] مراد بخشدن انلره برات ویرله دیو امر اولنمش ادی ، شمدکیحالده قدوة ارباب القلم واسوة اصحاب الرقم کاتب عبدالله دعاگویکز سوابق ایام وسوالف اعوام‌در که بز محبکز خدمتنده اولب کمال دیانت وامانت ایله معروف ومشتهر کمسه‌در باب استقامتده وجه من الوجوه | قصوری بولنمیوب خدمتندن 75 b شاکر وذاکر اولدغمز سببدن رعایتی ازرمه لازم وواجب اولب گرگی گبی همته محل واحق اولمش‌در ، اول جهتدن فرزند ارجمند اوغلوم سلطان احمد ایچون دفتردار تعیین اولنوب بیله قوشولب تیمار تعیین ایدب تذکره ویرلب آستانۀ سعادت آشیانه که ملاذ ارباب حاجات ومعاذ اصحاب مرادات‌در امیدوار اولب روانه اولندی ، مأمول‌در که شرف حضوره وصول بولدقده ذرۀ عنایت وشمۀ حمایتکز مشار الیه خصوصنده دریغ اولنمیوب شولکه کمال لطفکزه لایق ومناسب‌در ظهوره گلوب مقضی المرام اولاکه بو معنی‌نك حصولی موجب منن ما لا نهایه‌در ، چون غرض عرض خلت در بو مقتداره اقتصار اولندی ، ظل وجود ممدود باد برب العباد .

LVII.

76 a صورت شفقت‌نامه از سلطان بایزید الی قاضی عسکر

جناب فضیلت مآب شریعت نصاب سعادت انتساب ساحب اذیال الفضل الفخار صاحب آیات العلم والوقار المخصوص بعنایة الملك المنان ضاعف الله قدره وشرح بانوار الشریعة صدره تحف تحیات صافیات وطرف تکریمات وافیات که محض محبت وعین مودتدن فایض اولور متحف ومهدی اولندقدن صوکره خاطر

1 بقائه‌یه : بقاهیه N || 2 عتبه : غتبه N

عاطر کوزه که مرآة حقایق ومشکوة دقایقدر انها اولنان بودر که حامل ورقهٔ
مصافات وناقل وثیقهٔ مواسات مولانا مصلح الدین دعا گویکز بو محبه انتسابی تام
اولنلردن‌در ، موالئ عظام وافاضل کرام خدمتلرنه یتشوب تحصیل علوم وکسب
76 b کمال ایدب آستانهٔ سعادت آشیانه که ملجاء | ارباب حاجات ومقصد اقصاء اصحاب
مرادات‌در امیدوار اولب یوز سوریو روانه اولندی ، مأمول‌در که شرف حضوره
وصول بولدقده حسن عنایت ونظر عاطفتکز مومی الیه خصوصنده دریغ اولنمیوب
یمن همت وشرف تربیتکز ایله عن قریب مقضی المرام قلنماسنه همت اولنه که
سزلره مثوبات غیر متناهیه وبو جانبه منت ما لا نهایه حاصل اولا ، چون غرض
عرض خلت‌در بو مقدار اختصار اولدی ، ظل وجود ممدود باد بمحمد
وآله الامجاد .

LVIII.

صورت مکتوب سلطان مصطفی الی سلطان بایزید

الوف تحیات صبا نفخت بهار بهجت وصنوف تسلیمات نسیم[1] نکهت (و)
ورد دعای دولت نسرین‌بو وورد ثنای عزت آفرین‌گو از گلشن خلوص طویت
77 a وگلبن خصوص هویت | که نفخهٔ نفخات آن بردل احباب با نسیم سحری وزیده
وروضات ریاحین او از نسیم مشك‌بویش دماغ جان معطر می گرداند[2] متحف
ومرفوع میدارد ، غب ایراد لوازمات واثر قضاء ، مفترضات در سنن سنن احباب
اولی الالباب معروض رای دولت آرای سعادت سیما لا زال مرتقیاً الی السماك
وعطاء دولتهم محفوظاً عن الانهماك اولدرکه الحالة هذه موصل ورقهٔ رقعه محبت
پذیر وناقل صحیفهٔ مودت مشیر شرف الاماثل چچك اوغلی زید سموه بو محبه
توجه ایدب بزه اطاعت سببی ایله آستانهٔ گردون آشیانك ربطهٔ عبودیتنه مربوط
اولیجاق اول جنابدن کمسنه‌لر وارب دست تعدی تطاول ایدب مذکورك خلقندن

1 نسیم : + قبول N || 2 گرداند : گردد N

ایل اورمشلر ، حضور دوربینه واضح‌درکه بوآستانه | واول آستانه اتحادده اولب 77 b
حمیعسی سلطان ضرغام ارغام پلنگ انتقام خلد الله تعالی الی یوم القیام حضرتلرنك
ربقهٔ رقیتنده معقوددر لاجرم لازم وواجب‌در که آنوك سایهٔ حمایتنه مستظل
اولمغه بو محبه التجا ایدنلری ارمق نهب و[1] غارت ایدب نسنه‌لرن الوب قدم بی
ادبلکی دائرهٔ ادبدن طشره ایدنلره گوشمال ایدب هر نه آلمشلرسه گرو آلی ویرله ،
اوکات امعان وتفحص اولنه ، شویله اولمیه که درگاه فلك رفعته اعلام احتیاج
اولنه مقتضای معدلتکوز یرنه یتشوب حصولن منت ما لا نهایه بلنه باقی همیشه
(سعادت) ؟ در دوام (و)دولت مستدام باد برب العباد .

LIX.

صورت فرمان همایون

سبب تحریر توقیع رفیع وموجب تسطیر یرلیغ منیع انفذه الله الملك المنان الی
آخر الدهور والازمان | اولدرکه الحالة هذه دارندهٔ مثال بی مثال واجب الاتباع 78 a
والامتثال سید الاماثل والاماجد جامع المناقب والمحامد فلان زید قدره چونکه
عساکر اهل هوا ومعاشر جاه وقبا مراسمندن اعراض ایدب « العلم خیام الاسلام
وعماد الایمان ونور فی القلوب وعز الدنیا وشرف الآخره » حدیثنوك تنبیه نابهندن
متنبه اولوب تحصیل علوم دینیه‌یه طالب وتکمیل کمالات اسلامیه‌یه راغب « اطلبوا
العلم من المهد الی اللحد » ازره « العلم درك حقایق الاشیاء مسموعاً ومعقولاً »
مقتضاسنجه تحصیل علمه وتکمیل نفسه اقدام تام برله شروع ایدب بنوم اذنمله
تقاعد ایتدیکی جهتدن اته‌کی جهته بن داخی عنایت پادشاهانه ورعایت جهان‌پناهانه
اظهار قلوب بو حکم جهان‌آرای ارزانی قلدم‌که هر نه یرده تقاعد ادرسه | اول 78 b
یروك سنجاغی بکی وسوباشیلری ونایب منالری مزبوری من کل الوجوه مرعی

1 نهب و : نهب

طوتب اولامدن وسخرادن وصالغوندن ویایه‌دن وعزب خرجندن فی الجمله جمیع
عوارضدن وتکالیف عرفیه‌دن مصون ومحروس اولا الی آخره .

LX.

مکتوب از سلطان بایزید الی کمال پاشا
برای تهنیت وزارت

مد الله ظلال وجوده بفیض فضله وجود جوده ، تحیات طیبات عنبر نسیم
وتسلیمات زاکیات عبهر شمیم که جمال دوشیزگان حجلهٔ فصاحت وروی سرپوشیدگان
منصهٔ بلاغتش از وصال چهرهٔ کواعب ومشاهدهٔ پری پیکران معنبر ذوایب
دلخواه‌تر افتد اتحاف واهدا اولندقدن صوکره
ضمیر منیر وخاطر خطیر کنزه پوشیده دگول در که اول رسم معروف وقاعدهٔ
79 a مألوف که ارباب آداب اتحاد فرصة من الزمان | من الحدثان ال وردکنجه وظیفهٔ
تجدید عهد موافاتی مهما امکن مؤدا ایدرلر ، بنا برینمعنی الحالة هذه اول حضرت
سید[1] خصالوك الطاف ما لا نهایه‌لرنه اتکا ایدب شرایط تهنیت وزارتوك تأخیر
اعتذارنی باحسن الوجوه تقدیم ایدب آینهٔ مخالصتده ژنگك کدورت پیدا اولمادین
صیقل صداقتله مصیقل اتمکه رافع رقعهٔ مودت جبجی باشی محمودی اول جنابه
ارسال اولندی ، توقع ومرتجا اولدرکه « العذر عند کرام الناس مقبول » قولیله
عمل ایدب نسیم اعتذارمز مهب وصولده همنفسان قبول قبول اولا ، چون لطفکز
اظهر من الشمس واشهر من الامس در بو مقداره اکتفا اولندی ، الدعا فی الانتهاء
اضعف ما فی الابتداء .

1 سید : سدهٔ N

LXI.

صورت مکتوب در تهنیت وزارت سنان پاشا
از سلطان بایزید

79 b | فراوان دعوات شوق انگیز که از نسیم تبلیغ آن شقایق حدایق بلاغت را
نضرتی هرچه تمامتر روی نماید وبی پایان مدحات اخلاص‌آمیز که از ریاح ارتیاح
آن ریاحین بساتین فضل وبراعت را خضرتی هرچه بیشتر حاصل آید تبلیغ میرود ،
بعد از وظایف جان سپاری بر رای جهان‌آرای وفکر گشای زاد الله بکل شیٔ
احاطة وعلماً کما رزقه فی جمیع الاحوال کرماً وحلماً انها قلنور که الحالة هذه
اول آسمان اقبالك ماه انوری وستارهٔ منوری درگاه عالم پناه معدلت دستگاه
خلد الله ملکه وسلطانه حضرتلرنك دولت آفتابنه مقارن وسعادت ماهتابنه ملاحق
اولب برج علاده داخی زیاده شرف کسب ایدب امور وزارت خاقانی وتدبیرات
88 a سلطنت | ایلخانی رای صائبه‌لرنه وصدق امانتلرنه تفویض قلنمش ، الحمد لله
علی نعمه الکامله والشکر علی آلائه الشامله ، باری عز اسمه درگاهندن مأمول
ومسئولدر که اول حضرتك دولت جمعنوك شمعی منور وقدر براتنوك حکمی مقرر
اولا که دین دولتنوك ارتفاعنه ونظام عالمك انتفاعنه سببدر وبو تهنیت شریفه‌نك
شرایطین باحسن الوجوه مؤدا قلمغچون دارندهٔ رقعهٔ مودت فخر الفرسان سباق
غایة الرهان حسین ارسال اولندی ، امیددر که خبر ساره‌کوزیله ملحوظ ومحظوظ
قلنوب عودت بویرله ، چون غرض عرض محبت واخلاصدر بو مقداره اکتفا
اولندی ، الدعا فی الانتهاء اضعف ما فی الابتداء .

LXII.

مكتوب از سلطان بايزيد الى معلم خداوندگار
در باب تهنيت خواجگى

88 b اسوة العلماء المتبحرين قدوة الفضلاء | المتآخرين البارع الوارع الممتع من علمه بالعمل النافع الذى يشرق بطوالعه لفظه الثاقب مطالع المقاصد والمطالب ذو القدر الفاخر والفخر الزاهر ينبوع الفضايل مرضى الخصايل نعمان الثانى عمان المعانى حافظ اطراف الاصول والفروع ناظم اصناف المعقول والمشروع مقرب الحضرة العاليه مشير الدولة الغالية فاضت انفاس بركته الى كافة المخلصين ، تحيات صافيات وتسليمات زاكيات كه محض محبتدن وفرط خلوص طويتدن منبعث اولور قوافل اخلاص ورواحل اختصاص برله تبليغ قلمقدن صوكره معروض راى منير قلنوركه الحالة هذه پادشاه عالم نقاوۀ بنى آدم ظل الله فى الارضين قهرمان الماء 89 a والطين خلد خلافته حضرتلرى حضرتكزه | اهتمام كلى واعتقاد جملى اظهار ايدب محرم حرم قوليه ومعلم امور علميه تقليد قلنمش ، الحمد لله على نعمه الوافيه ، بو خبر سروربخشك استماعندن هزار بهجت وبشاشت وحبور وغبطت حاصل اولب درگاه حق جل وعلايه حمد ما لا نهايه ادا قلندى وبو تهنيت غرانك مراسمن باحسن الوجوه تقديمه يتورمك ايچون فخر الفرسان سباق غاية الرهان حسين ارسال اولندى ، اولكه شرايط خدمتدر مؤدا قلب خبر سارەكوز ايله مراجعت بيورله ، چون غرض عرض محبتدر بو مقدار اكتفا اولندى والسلم.

LXIII.

مكتوب سلطان بايزيد خلد ملكه
الى مصطفى پاشا

زين الله افنان جرثومة عمره باثمار المجد الى يوم الحساب ، انواع تحيات فايحات واصناف تسليمات صافيات | منشعب از نهال سدره مثال سرحۀ مودت 89 b ومنبعث از كمال فرخنده فال محبت متحف ومهدى قلنور ، مأمولدركه مهب وصولده همدم قبول قبول اولا ، اما حديث اشتياق مكارم اخلاقكزكه [1] متجاوز الاحصادر اولبابده اطناب گوسترلمدى ، كان القليل على الكثير دليل ، موهبۀ ملاقات كه عين عطيۀ توفيق سعاداتدر بر وجه اجمل محصل اولا بحق الحق ونبيه المطلق .

بعد ضمير منيركوزه اعلام اولنان اولدركه اگرچه اول طرفلرده داخى اثمار آبدار وفواكه عالى مقدار بى شماردر وليكن بو طرفده داخى اولان تفاح راح خاصيت كه حلاوت ولطافت اله اقطار عالمده اشتهارى سياردر اول سببدن ارباب موالات واصحاب موافاتسوز گورلمسى دايرۀ مروتدن | خارج بلنوب رافع رقعۀ وداد 90 a تاج الدين قلكوز ايله اول جانبه داخى ارسال اولندى ، مسئولدركه عند الوصول سلك قبوليتده منسلك قيلنوب معذور بيورله ، چون غرض عرض محبتدر بو مقدار اكتفا اولندى ، باقى الدعا فى الانتهاء ضعف ما فى الابتداء .

---

[1] كه : كى N

LXIV.

صورت مکتوب سلطان جم الی سلطان بایزید خلد ملکه
برای تعزیت سلطان مصطفی

همیشه تا بنیاد افراد نوع انسان لازم انهدام واختلال است وطبایع اشخاص جنس ایشان قابل انحراف واعتلال ، بنیاد قصر دولت وارکان عمر آن حضرت معالی منقبت که نهال متمر بوستان جلالت بل دوحه بارور روضهٔ سلطنت است

بیت :

آن کز رشاد حق همه رشدی مصور است
بر دست وی ممالك گیتی مقرر است

90 b اعنی ضاعف الله تعالی اقتداره الی یوم الحساب از اختلال | تصاریف روزگار مصون وبوقایهٔ بقا مخصوص باد وسرایر اقبال وسعادتش باوتاد خلود مرصف ومرصوص بالنبی المؤید بالنصوص ، اصناف تحیاتی که زلال ینابع آن موجب انطفاء نار فرقت ومستلزم انتفاء التحاب حرقت تواند بود وآلاف خدماتی که صفاء صفهٔ اخلاص آن از غایت صفوت مزیل کدورت ملال خواطر اولی البصائر خواهد شد متحف ومهدی میگردد ، مأمول که در گرد قبول گردد ، اما حدیث غلبهٔ غموم وهجوم هموم اولاً از انتظار مشاهدهٔ دیدار فرخنده آثار ثانیاً از تأثیر کار روزگار زورکار نه درآن حداست که سرعت اقلام وزبان تیزکام بحیز تحریر وتقریر آید ، کاشف الکروب .

LXIV a.

91 a | واجب التعظیم آراسته بدرر عبارات مهذبه وپیراسته بغرر استعارات مشذبه از جانب جناب عظمت مآب سلطنت نصاب ملکی الذات ملکی الصفات فلکی العزمات قمقام قاضب صمصام [1] ضرغام ارغام پلنگك انتقام حامی بیضة الاسلام بالصارم الصمصام اسکندر جمشید [2] رایت فریدون دارا درایت مظهر اسرار سبحانی بانیٔ مبانیٔ قواعد جهانبانی که انوار تأییدات آلهی از جبین جهان ارای او کالشمس وضحیها لایح وتابان است وآثار سعادت نا متناهی از ناصیهٔ نصفت نمای او کالقمر اذا تلیها واضح ودرخشان است

بیت :

خسرو جمشید حشمت آنکه از پولاد تیغ پیش یأجوج فتن سد سکندر میکند
قصر قدرش پایهٔ تقدیر از فرط علو بر فراز گنبد فیروزه منظر میکند 91 b

مرغم انوف الفراعین معفر تیجان الخواقین ظل الله الاخص علی العالمین قطب الدولة والدنیا والدین جعل الله تعالی اقبال عظمته راسیةً واطوال سلطنته سامیةً ولا زالت سیوف اودائه کرؤس اعدائه ماسحةً وشموس سطوته علی الکافة طالعةً شامخةً که بیاد داشت این محب مخلص بی ریا شرف تحریر یافته بود در احسن احیان وایمن ازمان بوساطت افتخار الفوارس فلان رزقت سلامته سمت ورود یافت

شعر :

فقلت له اهلاً وسهلاً ومرحباً بخیر کتاب جاء من خیر کاتب

بعد از تقدیم مراسم تبجیل وما یعد من هذا القبیل چون مطالعهٔ مطالع مقاطع آن بحصول پیوست چشم سرور ودیدهٔ حبور از نظارهٔ آن نفایس ومشاهدهٔ آن عرایس مکحل ومجلی گشت ، در مقابلهٔ آن دلجویی سلامی دلاویزتر از عقد شبنم بر بناگوش سوسن طری وتحیتی دلفریبتر از منور شدن چراغ راغ ومعطر

---

[1] صمصام : Burada bir yanlışlık olması muhtemeldir || [2] جمشید : جشمید N

شدن دماغ باغ بنسیم مشکین دم سحری متحف ومهدی میشود ، اشارت شریف که
در هر باب بقلم عنبرین رقم نموده شده بود از مضمون میمون وفحوای همایون
او مفهوم ومعلوم گشت که گرد نا امیدی بر رخسارهٔ مخالفان دولت ومعاندان
مملکت حضرت فلك رفعت بیمن دولت ابد پیوند وعون حضرت صمدیت جلت
آلائه وتبارکت اسمائه ابواب ظفر وپیروزی واسباب نصرت وبهروزی بر چهرهٔ
92 b احوال وصفحه اعمال آن ذات قدسی صفات گشاده | وآماده گشته که ولایت
استرآباد تا حد پل آب روشن در تحت تصرف امرای نامدار درگاه فلك اشتباه
در آمده واز نیشابور تا سرحد هندوستان بر شاهزادهٔ اعظم یادگار محمد ارزانی
فرموده وجمیع الوس وقوم بایندر خان وبیات وایل اغوز که از سبب تفرقه
وفترات روزگار بر حدود خوارزم وترکستان مقام گرفته بودند بحریم دولت
التجا آورده بشرف بساطبوسی مشرف شده اند وفتح قلعهٔ خرم آباد که گره گشای
بند حاجات سلاطین روزگار وخواقین کامگار بود ضمیمهٔ فتوحات واقع شده ،
الحمد لله علی السعی الجمیل والشغل الجزیل ، این معنی (بر) وجهی موجب
93 a تضاعف افراح وترادف | اسباب انشراح شد که شمهٔ ازآن تبلیغ استقرا در حد
اظهار وافشا ودایرهٔ انحصار واحصا نمی گنجد ودیگر آنچه در باب جهاد ملاعین
کفار بمقتضیٔ « والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا » اشارت نمود ، همگی همت
این مخلص بران مصروف که همواره رایات فتح آیاترا فتوح غیبیه روی نمود
اولیاء دولت منصور واعداء سلطنت حضرت قدر قدرت مقهور بنبیه النبیه وآله وبنیه

بیت :

بر هر طرف که قاصد دفع عدو شوی فتح وظفر رکاب ترا همعنان بود

ومشار الیه نیز هر آنچه رسوم رسالت بود بر وجه اجمل ادا نمود ، باز اجازت
انصرافی داده بدان صوب روانه گردانیده شد ، مسئول ومأمول که من بعد نیز
94 a بر وفق محبت قدیمی ومودت | سابقی ابواب مراسلات مفتوح داشته ، آثار
حسن موالات را بوضوح رسانند ، تا موجب ازدیاد مواد الفت گردد وازین
جانب نیز چند بار خواسته شد که دعا نامهٔ که محرك سلسلهٔ وداد وممهد قواعد
اتحاد است ارسال نموده آید اما بسبب موانع چند که روی نمود تأخیر پذیرفت ،

انشاء الله الرحمن بعد ازین عذر آن بتقدیم رسانیده شود ، چون غرض عرض
موالات وتأکید عقد مصافات بود بدین مقدار اکتفا رفت ، والدعا فی الانتهاء
اضعاف ما فی الابتداء .

LXV.

مکتوب در تهنیت اغریبوز به پاشایان از
سلطان بایزید خلد ملکه

تحیات صافیات محبت‌رسان که از رشحات حیاض آن ریاض موالات همواره
08 a نضیر ونامی باشد وتحننات | زاکیات محبت‌فشان که از قطرات امطار آن انهار
مصافات پیوسته غریز وطامی گردد متحف ومهدی قلنور ، مأمولدر که مهب
وصولده همدم قبول قبول اولا ، اما حدیث اشتیاق مکارم اخلاقکوز گبی متجاوز
الاحصا اولمغین اطناب گوسترلمدی ، شرف ملاقات که وسیلهٔ حصول مرادات در
بر وجه اجمل محصل اولا بنبیه النبیه وآله وبنیه ، فبعد آرای جهان‌آرا کزه
پوشیده دگلدر که الحالة هذه جناب خلافت مآب جانبندن افتخار الدواقین اسکندر
بك قلوکز وساطتیله مثال فرخنده فال ارسال اولنمش ، احسن احیانده وایمن
ازمانده شهباز سیمین پر طاوس جلوه‌گر گبی هوای دولتدن وفضای سعادتدن نازل
وواصل اولدی

بیت :

80 b شگفت تازه گلی در فضای روضهٔ دل وزید باد صبا بر هوای عرصهٔ جان

اولکه شرایط تعظیم وتبجیلدر کما ینبغی تقدیم اولب مطالع ومقاطعنه مطلع
اولندقدن صوکره مضمون میموننندن نضرت وحبور وفحوای همایوننندن غبطت
وسرور بر وجهله یوز کوستردی که منشی ضمیر قلم اندیشه ایله انوك عشر عشیرینی

سفینۀ سینه ازره تحریر ایده‌مز قلعۀ اغریبوزکه انوك حصانت بنیانه ومتانت
ابدانه کفار ملاعین وانصار شیاطین غره اولب پای بی ادبی کندو حدلری
دایره‌لرندن هردم خارج ادرلردی الآن یمن همت تاییدات سبحانی وحسن توفیقات
صمدانی قلعۀ مزبوره توابعی ولواحقی ایله پادشاه عالم پناهك ابد الله سلطنته وخلد
81 a خلافته قبضۀ | اقتدارلرنه کلوب معابد اصنام مساجد اسلام اولمش هذا من فضل
ربی والحمد لله رب العالمین حضرت عزت عزت آلاؤه وتبارك اسماؤه درگاهندن
مسئول اولنان بودرکه همیشه سلطان جهانپناهك اولیاء دولتی مسرور واعداء
سلطنتی مقهور ورایات ظفر پیکری الی یوم النشور منشور اولا آمین بحق الحق
ونبیه المطلق چون غرض عرض محبتدر بو مقداره اکتفا اولندی والدعا کما سبق .

LXVI.

مکتوب سنان پاشا الی بایزید خلد ملکه برای تعزیت
سلطان مصطفی

تا سلطان پیروزه تخت پیروز بخت نیم روزکه هرصبح با تیغ رخشان وسپرزر
ولوای شیر پیکر بی پناه سپاه ومدد خیال شب از حدود خاوران مشرق وخطط
81 b فراوان | مغرب از حوالی اردوی آسمان منهزم کرده (بیت) «غلب[1] الشمس وغاب
الشمس وغاب الغیهب واقبل الصبح وولی الکوکب» خیل کواکب شکوه انبوه
کروه جناب امارت مآب ایالت انتساب نهال چمن شاهی گلبن گلشن شهنشاهی
جوهر زیور کشور گشایی وزیور جوهر فرمان روایی خلاصه نوع انسان هلالۀ
تاج آل عثمان

بیت :

سزد اگر ننویسم تکلف القاب   بماهتاب چه حاجت شب تجلی را

1 غلب : ما غلب N

طول الله فی السعادة اعماره وزین بفراید قلائد المعالی اعصاره ولا زالت مواکب
ایالته فایضة الانوار والاشراق کالقمر اذا تلیها

مصراع :

این دعارا قدسیان از عرش آمین گفته اند

82 a مصراع :

ویرحم الله عبداً قال آمینا

سلامی بدست بوس چون صفای خاطر جگر سوختگان از شوائب کدورت خالی
پیامی بزمین بوس چون دیدۀ آبدار روحانیان بانوار مشاهدت متلالی دعایی که
مسند نشینان حضایر قدس را حرز جان وثنایی که خلعت گزینان صوامع انس
را ورد زبان باشد بو محب مخلص طرفندن همسر قبول قبول اولنه بمن منه
وجود جوده بعدما چون قلم بی نیازی حظ فنا بر ورق بقا حضرت شهزادۀ
جوانبخت پیر رای فلك تخت[1] بهرام صولت خورشید طلعت قمر کمر انجم حشم
مبارز الدولة والدنیا والدین چلبی سلطان علیه الرحمة والرضوان صحیفۀ اعمارنه
82 b چکلوب بو خاکدان مجازی ومسکن عاری ودار غروردن نزهت جای عالم | سروره
رحلت ایدب افول بولدی

بیت :

آن مصر مملکت که تو دیدی خراب شد
وان نیل مکرمت که شنیدی سراب شد

نه چاره چون قلم تقدیر قابل تبدیل وتغییر دکلدر چار وناچار بو چاره‌سز مصیبته
صبر وتحمل اتمکدن غیری نه چاره وار

بیت :

هر که آمد بجهان اهل فنا خواهد بود   آنکه پاینده وباقیست خدا خواهد بود

مادام که اول شهپر جناح سلطنت نشیمن جنتده فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر

1 فلك : + و N

آسوده حال اولا حضرت حی لا یموت اول جناب سلطنت مآبی سلطان البرین
وخاقان البحرین پادشاهمز خلد الله سبحانه ملکه وسلطانه سایه‌سنده سلطنت
سریرنده مستدام ایدوب بو مصیبتی اخر مصائب ایدب آفتاب دولتن تابنده
83 a وپاینده ایده بحق الحق ونبیه المطلق | چون غرض عرض وکال اختصاص‌در بو
مقدار اکتفا اولندی الدعا فی الانتهاء اضعف ما فی الابتداء

LXVII.

مکتوب نماز محمادی

حکم منشور مشهور نشان مزبور مسرور انفذه الله الملك الغفور الی یوم
الحشر والنشور اولدرکه الحالة هذه ولایت رومده اولان شهرلر وقصباتك وقرانك
اهالیسی اقامت فرایض ورعایت سنن ایتمکده کلام قدیمه وفرقان مجیده واحادیث
نبویه‌یه مخالفت ایدوب اقیموا الصلوة موجبی ایله الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد
اقام الدین ومن ترکها فقد هدم الدین امری ایله عمل ایتمیوب میدان طغیانه
83 b سلوك ایدوب مساجد خرابه ومفاسق عمارته یوز طوتب تارك صلوة اولب | اعراض
کلی قلدیلر دیو استماع اولندی ایله اولسه لاجرم امر معروف ونهی منکر بنوم
ازرمه واجب ولازم اولدغی جهتدن قلوم فلانی نماز محمادی نصب ایدب بو حکم
شریفی ارزانی قلدم که هرکیمکه تارك صلوة اولسه تعزیر بالضرب وتعزیر بالمال
مشروع اولدغی سببدن بر موجب کلام ربانی وحدیث رسول مدنی روم ولایتنه
یواریب اقدام تام برله یساق ایدب تارك صلوة اولانلرك تمام حقلرندن کلوب اقامت
صلوة اتدروب بی نمازلره اهانتله تشهیر ایدب امر معروف ونهی منکر ایده هیچ
84 a احد کاینا ماکان مانع ودافع اولمیه وروم سنجاغی بکلری وقاضیلری وسو باشیلری |
ویرلرنه طوران آدمیلری مذکور قلومه بو بابده معاون اولب احکام شرعیهٔ اجرا
وتنفیذ ایتمکده تکاسل وتهاون قلمیالر تاکه مساجد مملو ومدارس معمور اولب
دین اسلام کالنده رونق بولب مسلمانلر رفاهیت اچنده اولب پادشاهك دوام

دولتی وازدیاد حشمتی دعاسنه ملازمت کوسترله شویله بلالر علامت شریف ازره
اعتماد قلالر تحریراً فی اواسط شهر صفر المظفر سنه احدی وثمانین .

[Milâdî 1476 senesi Haziran ibtidâları]

LXVIII.

مکتوب سلطان جم الی سلطان بایزید خلد ملکه در جواب تعزیت نامهٔ سلطان مصطفی

سفینهٔ بحر احسان که غریق عمان احزان‌را نجاتی وخلاصی بخشد ودفینهٔ
لطف فراوان که گنجینهٔ دل وروان از نفایس تنسوقات لطائف آن مشحون گردد
84 b اعنی رشاشهٔ خامهٔ | دربار گوهر نثار که مظهر فیض فتوحات غیبیه ومظهر اسرار
موالات ومواخات عمه تواند بود از جانب جناب امارت مآب جلالت جلال
سلطنت مآل سلطان اخلاف السلاطین برهان اسلاف الخواقین فی عرض تسعین
شهپر شاهباز سلطنت اختر آسمان خلافت

شعر :

یا من یطیل بیانا فی مدائحه   اقصر فحصر نجوم اللیل منحصر

المستغنی عن بث الاوصاف وبث الالقاب المختص بمزید عواطف الملك الوهاب لا زال
وجوده الشریف واسطهٌ لعقد الخلافة وجوده البدیل رابطهٌ لعقد نظام المملکة
با مساعدهٔ روزگار مصحوب فخر الابرار والمحررین کاتب مصلح الدین کتبت
85 a سلامته بقدر غزیر اخلاص این مخلص جریان وفیضان نمود وغریق | غرقاب حزن
وملالرا نجات بخشد واین معنی بحیثیتی موجب منت شدکه دل گرانبار وزبان
در شکر شکرنثار گشت بعد از تشریف مطالعهٔ مقتضی حال مقابله جز دعوات
مسیح نسمات وخدمات اخلاص سمات لاجرم دولتخواه بی اشتباه بر وفاق

فصاحت وطباق بلاغت وظایف دعوات‌را درهمه احوال واوقات مرتب داشته
است ودر اظهار عجز فیما وجب میگوید

بیت :

کنار بحر شکرت را کجا چشمم تواند دید
که کشتیٔ خرد رفتست در غرقاب لا احصی

ضروب مواعظ ونصایح وصنوف منافع ومنایح توان گفت محلی بمقدمات اقناعیه
ومؤکد ببراهین یقینیه که در باب تنبیه ثواب صبر وسکون بوقت نزول ریب المنون
ودر اشارت وایما بشارت | انما یوفی الصابرون اصدار فرموده برسم تعزیه **85 b**
وتسلیه واقعهٔ انتقال آن ذات ملك صفات

بیت :

آن معدن بسالت وآن منبع سخا   وان مایهٔ شجاعت وآن ذات مصطفی

سعید شهید جناب امیرم طیب الله ثراه وجعل بحابیح الجنة مثواه بعقد حساب
جمع وتقسیم عقل سلیم رسید واز در سامعه بدرون حافظه جایگیر شده لطیمهٔ
عطر دماغ ونمیمهٔ سطر بلاغ واکلیل مفارق نیکنامی ودلیل حصول شادکامی
گشت بال روزگار زورکار همیشه راتبهٔ جفاء همگنان مرتب دارد وزمانهٔ بهانه‌جوی
را صاحبهٔ وفا هرگز نیافته اند بگردن نو عروس هستی عقد خودپرستی کی
بستند که باز باشارت سرانگشت اجل کتناثر المرجان من عقد بهی بوقت امید
بهی | از هم نگسیخت **86 a**

بیت :

کدام سرو سهی‌را زمانه آبی داد   که باز خشك نکردش بآتش بیداد

واز شاهان جهان یکی در لطف وعنف ده روزه پنج نوبت زندگانی که زد که
گردش این هفت دولاب شش جهت باچار در بعاث ثلث معشش جاودانه نکرد

مصراع :

وای نعیم لا یکدره الدهر

با وجود تسلیم ورضا بامر قدر وقضا باز این قضیهٔ نا مرضیه جفا بعزة الله تعالی
نسبت باین مخلص داء معضل ومرض مشکل بود فاما چون لطیفهٔ الهی از افق
الطاف نا متناهی آنحضرت ایالت پناهی مد ظله طلوع فرمود غیاهب ملال وظلمات
احزان را کان لم یکن ساخته عراص صدوررا بنور سرور تابان ودرخشان
گردانید الحمد الله | المنان وعلینا الشکر والامتنان از درگاه واهب الآمال مقدر **87 b**
الاجال متضرع می شود که تا روان آن طاوس جنان در روضهٔ رضوان جولان
نماید دوحهٔ وجود لطیف آنحضرت که شعبهٔ مثمر ریاض سلطنت است بزلال
بقاء ذات حضرت خلافت پناهی ظل الهی خلد الله سلطانه تازه ومثمر وخرم
وبارور گرداناد بالنبی وآله الامجاد چون غرض عرض اخلاص واختصاص است
بدین مقدار اقتصار رفت الدعاء کما سبق .

LXIX.

مکتوب سلطان بایزید خلد ملکه الی جم سلطان در باب
تهنیت منصب قرمان

هر در سعادت وکامرانی که در اصداف الطاف یزدانیست وهر جوهر دولت
وشادمانی که در اعیان اکوان امکانیست نثار حضرت جنت خضرت ها همت
عالی دولت قمر بهجت | عطارد فطنت وارث سریر سلطنت نهال چمن شاهی گلبن **87 a**
گلشن شهنشاهی جلالت نصاب مدار اولی الالباب المختص بعنایة الملك الوهاب
حضرت برادر کامیاب ضاعف الله قدره واطال عمره ورفع قصره الی یوم الحساب

بیت :

ما غلب الشمس وغاب الغیهب   واقبل اللیل وبان الکوکب

تحف تحيات عنبر نسيم وطرف تسليمات عبهر شميم كه از فوايح وروايح آن مشام جان مخلصان
حقيقى معطر گردد رقم اتحاف واهدا وصورت ابلاغ وانها مى يابد التياع واشتياق
ملاقات كه از مدارج افهام ومعارج اوهام متجاوز ومتصاعد است بر وجه اجمل
ميسر ومحصل باد بالنون والصـاد بعد از نشر فوايح وداد ونثر درارى محبت
87 b واعتقاد معروض | راى عالم آراى مى دارد كه چون آثار مملكت ايثارى وانوار
آفتاب جهاندارى حضرت پادشاهى فرمان فرمايى وممالك آرايى خلد الله سبحانه
ولايتها بخشد ومملكتها ميدهد ذلك فضل الله يؤتيه من يشـاء هر آينه مصداق
اين مقال آنكه درين وقت ظل ظليل حضرت اخوى‌را بر مفارق گوشه نشينان
حظيرهٔ اكمل المكملين وارشـد الراشـدين حضرت مولانا جلال الدين قدس الله
سره العزيز كه خاك مشك آميز ولايت يونان المعبر بقرمان بانفاس قدسيهٔ ايشان
معطرست مبسوط گردانيد اعنى منصب معالى بدان ذات عالى كه مجمع كرم ومنبع
94 a حكم است مزين شد حق عليم است از ميامن اين اخبار وبركات | اين آثار
بلابل گلزار كامرانى وعنادل شـاخسار خسروانى وطوطئ شكرخاى شهريارى
وهزار دسـتان بوستان بختيارى بر اغصان اشجار سلطنت وافنان ازهار جويبار
مملكت باحسن اصوات واطيب نغمات الحان گرفتند وگفتند

شعر :

بشراك يا كعبة الاقبال بشراكا   بشراك من دولة دلت بمغناكا

لا جرم بهر اداء مراسم اين تهنيت غرا وموهبت عظمى خلف الامراء والكبرا
اويس چلبى رزقت سلامته بصوب صواب دولت اياب فرستاده شد مأمول است كه
چون بوصول سعادت آن جناب مشرف ومستسعد گردد بعين عنايت رضا وبحسن
التفات وارتضا ملحوظ ومحظوظ فرموده باخبار سارهٔ آن جناب عودت نمايد ،
94 b تا ايمعنى موجب اصناف مباهات وانواع | مفاخرات گردد ، چون غرض عرض
وداد است برين مقدار اكتفاء شد ، الدعاء فى الانتهاء ضعف ما فى الابتداء .

LXX.

مكتوب از سلطان بايزيد بجم سلطان
در باب تهنيت قرمان

كواكب جلال دولت حضرت جنت خضرت هما همت عالى دولت وارث سرير
سلطنت نور حدقهٔ سيادت ونور حديقهٔ مملكت شهريار عالم شهزادهٔ بنى آدم نهال
چمن شاهى گلبن گلشن شهنشاهى حاوى خصايص ارباب الالباب المستغنى عن النعوت
والقاب المخصوص بعناية الملك الوهاب ضاعف الله قدره واطال عمره ورفع قصره الى يوم
الحساب از برج سعادت طالع ولامع باد برب العباد ، تحف تحيات عنبر نسيم وطرف
تسليمات | عبهر شميم كه محض محبتدن وخلوص طويتدن وصفاء عقيدتدن منبعث ومنشعب 95 a
الور ، قوافل اخلاص ورواحل اختصاص برله متحف ومهدى قلنور ، التياع
واشتياق وآرزومندى تلاق اول حيزده دگلدر كه السنهٔ اقلام عشر عشيرك تحرير
وتقرير قلا ، شرف ملاقات كه اهم مرادات واتم مراماتدر عنقريب ميسر
ومحصل اولا بمنه ، بعد از اداء مراسم محبت ووداد وغب وظائف مودت واتحاد
انها قلنور كه الحالة هذه اول جناب آسمان اقبالك ماه انورى درگاه خلافتپناه
معدلت دستگاه خلد الله سبحانه ملكه وسلطانه حضرتنوك دولت آفتابنه مقارن
الوب برج علاده داخى زياده شرف كسب ادب ايالت ولايت قرمان ارزانى | 95 b
قلنمش ، الحمد لله على نعمه الكامله والشكر على آلائه الشـامله ، حق عليم در
وكفى به شهيدا كه بو خبر فرح فزانوك استماعندن هزار بهجت وحبور واصناف
غبطت وسرور حاصل اولدى ، اميد از فضل ربانى اولدر كه اول حضرت اخوى
يوماً فيوماً ترقيده اولب دولت جمعنوك شمعى منور وقدر براتنوك حكمى مقرر
اولا كه دين ودولتك ارتفاعنه ونظام عالمك انتفاعنه سببدر وبو تهنيت غرا
وموهبت عظمانك مراسمنك باحسن الوجوه مؤدى قلمغيچون دارندهٔ صحيفهٔ صفا
وناقل ورقهٔ وفا خلف الامراء والكبرا اويس چلبى رزقت سـلامته اول جنابه
ارسـال اولندى ، چون اول حضرتك وصول سعادتيله مشرف ومستسعد اولا
عين عنايت ورضا وحسن التفات وارتضا برله ملحوظ ومحظوظ بيرلوب اخبار
سرور بخشلرى ايله عودت گستراب بو جانبه انواع مباهات واصـناف مفاخرت

حاصل اولا ، چون غرض عرض وداددر بو قدره اکتفا اولندی الدعا فی الانتهاء
ضعف ما فی الابتداء .

LXXI.

مکتوب از سلطان بایزید خلد ملکه الی اوغرلو
محمد بك ولد حسن بك

جناب معالی مآب عالی نصاب سعادت اکتساب ملك الملوك الامراء
فی العالم منبع الجود والفضل والنعم مجمع مکارم الاخلاق ومحاسن الشیم الذی قصر
عن اوصافه لسان القلم اعدل اعلم روزگار اعقل افضل کامگار نور حدقهٔ دولت
ونور حدیقهٔ مملکت وارث سریر سلطنت شهریار عالم شهزادهٔ بنی آدم نهال چمن
شاهی گلبن گلشن شهنشاهی الالقاب | یفتخربه ویباهی ولایتم شرحه بالقلم 96 a
ولایتناهی المستغنی عن النعوت والالقاب المخصوص بعنایة الملك الوهاب ضاعف الله
قدره واطال عمره الی یوم الحساب الوف تحیات صبا نفحت بهار بهجت وصنوف
تسلیمات نسیم نسمت قبول نکهت از گلشن خلوص طویت وگلبن خصوص
هویت که نفحهٔ نفحات صفابخش آن با نسیم سحری وزیده باشد وروضات ریاحین
او از تنسم مسك بویش دماغ جان معطر میگردد متحف ومهدی میدارد ،
ملاقات که اهم مرادات واتم مقاصد است بزودی باد بحق محمد افضل العباد .
بعده معروض رای منیر قلمورکه چونکه تقدیر ربانی وفرمان خالق یزدانی
اول جناب جمیل الآماله بو نوعله صورت اظهار ادب بو جانبه توجه گوستردی
کلوب بر غیری ولایتده صورت تمکن گوسترمك نه سیزوك صدق صداقتکزه
لایقدر ونه بر محبکزك غلبهٔ شوقنه سزاواردر ، لا جرم بو جانبه کلوب تشریف
بیورمق اولا وانسبدر ، زیرا اول وطن مبارکدن بو طرفه اول نیت ازره توجه
اولنمش ادی وهم آرالقده بعد اولمیوب یقینلق اولوب اگر اوته طرفدن ازرکزه
ایلغار گلوب بر ایش دوشجك اولور اسه معاونت وامداد گوسترله ادی جای

خطرناکده ومقام مهلکده اقامت گوسترمك نا معقول ونا موجه گبی گورندگی
جهتدن دارندهٔ ورقهٔ وداد وناقل صحیفهٔ اتحاد فخر المقربین وقدوة الملازمین
چاقرجی باشی قره‌گوز بك رزقت سلامته ارسال اولندی ، ضمیر منیرکزه اتحاد
ویگانگی خصوصنده نه لایح ونه مقرر اولمش اسه ظهوره گتورب یمن دولت
بر یمین ویسر نصرت بر یسار بعون الله الملك الغفار بو جانبه توخه گوسترله
بو طرفدن داخی عساکر اسلام نصرهم الله الملك العلام مهیا ومرتب قلنمشدر ،
بو محبدن معاونت وامداد نصرت واجتهاد نه وجهله اوملورسه اضعاف مضاعفه تصور
اولنله ، چون غرض عرض وداد وخلوص صدق واعتقاددر بو مقدار اکتفا
اولندی ، دولت قرین خلود باد بمنه ویمنه .

LXXII.

صورت سوگندنامه

بو صحیفهٔ شریفه وسوگندنامهٔ لطیفه قلمه گلدوکنه سبب اولدرکه چون
پیمان اصناف انسان سنت مبرور وعادت مستحسن ومشهوردر تأکید اعتماد اراده
مقرر اولمغچون اولیگلمش رسم معتبردر تا که طرفینك خاطرلری بری برینه مطمئن
اولوب قواعد پیمان آراده مستحکم ومؤکد اولا شمدیکحالده فلان پادشاهمز عز
نصره اغورنه راستلیق وطوغریلق ایلیوب فلان قلعه یاخود فلان مملکتی ویردوکی
سببدن فلان ولایتوك سنجاغی بگلگی ارزانی قلوب آرادن شك وشبهه ووهم
وخیال داخی وارسه بالکلیه زائل اولا آنك ازرنه بسم الله الرحمن الرحیم قال الله
تعالی وهو اصدق القائلین واحق الواعظین واوفوا بعهد الله اذا عاهدتم ولا
تنقضوا الایمان بعد توکید اشهد الله وکفی بالله شهیدا واشهد ملائکة المقربین وانبیاء
المرسلین واشهد خلفاء الراشدین والائمة المهتدین والناس کلهم اجمعین علی هذا
الیمین المغلظه بن که فلان بن فلانم شول تکری حقیچون که عالم الاسرار

والخفيات‌در خالصاً مخلصا طهارت كامل برله بومبارك ساعتده الومى كلام مجيد ازرنه قيوب والله وبالله وتالله الطالب والغالب المدرك المهلك المنتقم الحى الذى لا يموت المغلظه آند اچدم وعهد اتدم حيله‌سوز واستثناسوز شونك ازرنه كه بعد اليوم ويردوكم تيمارلرى الميام والدرميم ونفسنه ومالنه واولادنه ضرر اتميم واتدرميم وهيچ كمسنه‌نك سوزنه واغواسنه اويوب بو مذكور يمين مغلظه وعهد ميثاقى تبديل وتغيير اتمكچون چاره وتأويل وحيله طلب قلميم وقلدرميم اصلا بو آندن دونميم اگر دونجك اولورسم تكرى تعالينوك كلام قديمى بنى طوتسون والتوفيق من الله والعناية من عند الله والله على ما نقول وكيل وما توفيقى الا بالله عليه توكلت واليه انيب تحريراً فى الثالث عشر من شهر رجب المرجب سنه ثمان وسبعين وثمانمائه رب اختم بالخير .

(Milâdî 1473 senesi 4 Kânunuevvel Cumartesı günü)

LXXIII.

مكتوب از حضرت سلطان احمد چلبى به درگاه اعلى
براى تنبيه رسيدن بگليبولى

آراى جهان آرايلرى ازره مخفى اولميه‌كه بوندن اول حسن تدبيرلرى ايله درگاه فلك اشتباهدن فرمان واجب الاذعان وارد اولب مضمون ميموننده كلاسن ملاقات شرف بخشله مستسعد اولاسن ديو امر اولندغى سببدن امتثالاً للامر العالى .

بيت :

جان كمرواز بر ميان بسته   كمرى بر ميان جان بسته

اول قبلهٔ اقبال وكعبهٔ آمالك حرم محترمى طوافنه متوجه اولب عون عناية آلهى ويمن همت پادشاهى ايله مبارك محرم الحرام آينوك يكرم دردنجى گوننده گليبولى معبرندن گچمك ميسر اولدى ، ايله اولسه موصل صحيفهٔ محبت افتخار ارباب الاختصاص مصطفى چلبى بندلرى رزقت سلامته شرف خدمته ارسال اولندى ، ان شاء الله العزيز سعادت ملاقاتلرى ايله | مستسعد اولدقده مرجودركه عادت قديمه‌لرى ازره اوده خصوصنده نظر عنايت وهمت عاليه‌لرى دريغ بيورلميه ، چون غرض عرض خلت ومجارىٔ احوالدر بو مقداره اقتصار اولندى ، ظل وجود ممدود باد برب العباد .

99 b

فهرست نامهای اشخاص واقوام وطوایف واماکن

غلط نامه

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۳	۱۸	سافیة	صافیة
٤	۱۳	حلاصة	خلاصة
	۱٦	انائه	ابائه
	۱۷	وجته	وجنته
٦	۱۲	ریبندهٔ	زیبندهٔ
۸	٦	مرت	مسرت
۹	۱٤	الحفوق	الخفوق
۱۸	۲	متوب	مکتوب
۳۲	۱۷	زیان	ریان
۳۸	۱٦	بُعده	بعد
٤٦	۱۱	مؤدت	مودت
٦۰	٤	منبر	منیر
٦۲	٤	جماها	حماها
۷۰	۱۲	العمة	الغمة
۷۵	۱۵	ورایح	وروایح
۷٦	۱۱	مقصولرم	مقصودلرم
۸۰	۱۰	فرصته	فرصة
۹۲	۱۵-۱٦	غلب... الغیهب	غلب الشمس وغاب الغیهب
۹٦	۱۳	سلم	سلیم
۹۸	۱	ورایح	وروایح

ÖNSÖZ

Viyanada Millî Kütüphânede (Nationalbibliothek) H. O. 161 remzi ile kayıtlı bulunan bu münşeât mecmuası Fâtih Sultan Mehmed zamanına ait 74 değerli vesikayı ihtiva etmektedir. Yalnız 46 ncı vesikanın altında 896 tarihi görülmektedir. Bâyezid tarafından «Devâdâr-ı Mısr»a yazıldığı bildirilen bu mektubun 896 tarihinde, yani Bâyezid'in saltanatı zamanında değil, şehzâdeliği sırasında yazıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre 896 tarihinde bir yanlışlık yapıldığı muhakkaktır.

Mecmuanın kimin tarafından toplandığı hakkında herhangi bir kayda tesadüf edilmemektedir. Fakat vesikaların çoğu İkinci Sultan Bâyezid'in şehzâdelik devrine âit olduğu ve bu devirde onun maiyetinde meşhur Ca'fer Çelebi'nin babası Tâcî Bey'in münşi sıfatiyle çalıştığı nazar-ı dikkate alınırsa, münşeâtın bu Tâcî Bey tarafından derlendiği tahmin edilebilir.

Mecmuadaki vesikalar mahiyet itibariyle şöylece tasnif edilebilir:

1. Fâtih Sultan Mehmed'in şehzâdeleri Mustafa, Bayezid ve Cem arasındaki muhaberât,
2. Cem ve Bâyezid'in anneleri arasındaki muhaberât,
3. Fâtih Sultan Mehmed'in muhtelif seferlerine ait fetih-nâmeler.
4. Uzun Hasan'dan Şehzade Bayezid'e gelen mektuplar (Sa'dî-Çelebi Münşeâtında bulunmayanlar),
5. Şehzadelerin maiyetindeki devlet erkânının muhaberatı,
6. Fâtih Sultan Mehmed'in muhtelif mevzular hakkında ısdar ettiği fermanlar,
7. Fâtih Sultan Mehmed devri vüzerâsının mektupları,
8. Fâtih Sultan Mehmed'in muhtelif hükümdarlara gönderdiği mektuplar.

Bu mühim mecmua, maalesef elimize tamam olarak geçmemiştir: Çünkü formaları yanlış ciltlenmiş olan yazmada 90a dan itibaren bir kaç yaprağın düştüğü sarih olarak anlaşılmaktadır. Hepsi 100 yapraktan ibaret olan mecmua şu tertibe konulduğu takdirde düzgün olarak takip edilebilmektedir:

1 - 79 b, 88 a - 90 b, 80 a - 87 b, 94 a - 99 b.

Notlarda görülen N harfi nüsha demek olup, yazma metinde görülen şekle delâlet eder.

İÇİNDEKİLER

İstanbul Fethi Derneği
İSTANBUL ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

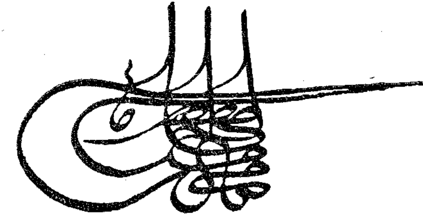
FÂTİH DEVRİNE ÂİT

MÜNŞEÂT MECMUASI

(Wien, Nationalbibl. H. O. 161)

Neşredenler:

Prof. NECÂTİ LUGAL Doç. Dr. ADNAN ERZİ

İŞ BANKASI'nın nakdî yardımı ile basılmıştır.

İSTANBUL - İSTANBUL MATBAASI
1956